

budimex

GRUPA BUDIMEX

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

**sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi
Standardami Sprawozdawczości Finansowej**

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Indeks do skonsolidowanego sprawozdania finansowego**

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	4
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	10
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	11
1. Informacje ogólne	11
2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości	11
3. Zarządzanie ryzykiem finansowym	26
4. Zarządzanie kapitałem	30
5. Ważne oszacowania i założenia	30
5.1 Ważne oszacowania księgowo	30
5.2 Ważne osądy przy stosowaniu zasad rachunkowości	31
6. Działalność zaniechana	31
7. Podmioty wchodzące w skład Grupy Budimex	32
8. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych	34
9. Rzeczowe aktywa trwałe	39
10. Nieruchomości inwestycyjne	41
11. Wartości niematerialne	42
12. Wartość firmy jednostek podporządkowanych	43
13. Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności	44
14. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	46
15. Pozostałe aktywa/ zobowiązania finansowe	47
16. Należności z tytułu umowy koncesyjnej	49
17. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	49
18. Zapasy	50
19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	51
20. Kapitały	52
21. Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli	53
22. Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	53
23. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	55
24. Podatek dochodowy	56
25. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	59
26. Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia	62
27. Długoterminowe kontrakty budowlane	62
28. Przychody przyszłych okresów	63
29. Kaucje z tytułu umów o budowę	63
30. Przychody ze sprzedaży	64
31. Koszty według rodzaju	64
32. Koszty świadczeń pracowniczych	64
33. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	65
34. Przychody i koszty finansowe	65
35. Zysk / (strata) na akcję	66
36. Dywidenda na akcję	66
37. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	66
38. Aktywa Grupy zabezpieczające zobowiązania	67
39. Płatności w formie akcji	67
40. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	68
41. Poniesione i planowane nakłady inwestycyjne	71

Noty przedstawione na stronach 11-78 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

42. Zobowiązania inwestycyjne (pozabilansowe)	71
43. Przyszłe zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego	71
44. Instrumenty finansowe	72
45. Postępowania sądowe niezakończone na dzień 31 grudnia 2016 roku	75
46. Zdarzenia po dniu bilansowym	77
47. Zobowiązania i należności warunkowe	77
48. Zatrudnienie	78
49. Istotne zdarzenia mające wpływ na sytuację finansową Grupy	78

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej**

AKTYWA	Nota	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Aktywa trwale (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwale	9	114 674	83 248
Nieruchomości inwestycyjne	10	25 581	63 410
Wartości niematerialne	11	29 926	4 000
Wartość firmy jednostek podporządkowanych	12	73 237	73 237
Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności	13	43 427	45 762
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	14	9 396	9 247
Kaucje z tytułu umów o budowę	29	23 333	20 388
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	17	36 256	34 909
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	16	46 096	45 688
Pozostałe aktywa finansowe	15	10 035	396
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	24	444 975	440 922
Aktywa trwale (długoterminowe) ogółem		856 936	821 207
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)			
Zapasy	18	1 183 649	867 581
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	17	516 720	420 558
Kaucje z tytułu umów o budowę	29	30 818	16 276
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę	27	288 456	171 763
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		194	421
Pozostałe aktywa finansowe	15	1 758	2 432
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	19	2 715 134	2 413 126
		4 736 729	3 892 157
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe) ogółem		4 736 729	3 892 157
SUMA AKTYWÓW		5 593 665	4 713 364

Warszawa, 16 marca 2017 roku

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej (cd.)

KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA	Nota	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał podstawowy	20	145 848	145 848
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	20	87 163	87 163
Pozostałe kapitały rezerwowe	25, 39	4 725	4 801
Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych		5 525	5 425
Zyski zatrzymane		558 116	355 969
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		801 377	599 206
Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli	21	4 443	3 918
Kapitał własny ogółem		805 820	603 124
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	22	62 333	44 563
Kaucje z tytułu umów o budowę	29	206 147	207 239
Rezerwy na zobowiązania długoterminowe i inne obciążenia	26	210 303	181 691
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	25	7 937	7 657
Pozostałe zobowiązania finansowe	15	1 984	3 076
Zobowiązania długoterminowe ogółem		488 704	444 226
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	22	20 276	19 778
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	23	1 520 870	1 135 894
Kaucje z tytułu umów o budowę	29	186 244	168 033
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę	27	1 352 639	1 239 940
Przychody przyszłych okresów	28	1 002 017	896 448
Rezerwy na zobowiązania krótkoterminowe i inne obciążenia	26	161 835	135 565
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		52 820	67 568
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	25	1 422	1 350
Pozostałe zobowiązania finansowe	15	1 018	1 438
Zobowiązania krótkoterminowe ogółem		4 299 141	3 666 014
Zobowiązania ogółem		4 787 845	4 110 240
SUMA KAPITAŁU WŁASNEGO I ZOBOWIĄZAŃ		5 593 665	4 713 364

Warszawa, 16 marca 2017 roku

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia	
		2016 roku	2015 roku
Działalność kontynuowana			
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów	30	5 572 290	5 133 994
Koszty sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów	31	(4 821 025)	(4 641 280)
Zysk brutto ze sprzedaży		751 265	492 714
Koszty sprzedaży	31	(32 671)	(29 742)
Koszty ogólnego zarządu	31	(198 766)	(190 081)
Pozostałe przychody operacyjne	33	46 451	56 205
Pozostałe koszty operacyjne	33	(61 172)	(36 878)
Zysk z działalności operacyjnej		505 107	292 218
Przychody finansowe	34	43 227	39 545
Koszty finansowe	34	(34 657)	(31 535)
Udział w (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	13	(2 272)	(3 427)
Zysk brutto		511 405	296 801
Podatek dochodowy	24	(100 929)	(60 281)
Zysk netto z działalności kontynuowanej		410 476	236 520
Zysk netto za okres		410 476	236 520
<i>z tego zysk przypadający:</i>			
akcjonariuszom Jednostki Dominującej		409 851	235 846
<i>udziałom niedającym kontroli</i>	21	625	674
<i>Podstawowy i rozwodniony zysk przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej na akcję (w złotych)</i>	35	16,05	9,24

Warszawa, 16 marca 2017 roku

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów**

	Rok zakończony 31 grudnia	
	2016 roku	2015 roku
Zysk netto za okres	410 476	236 520
Inne całkowite dochody, które:		
<i>Zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków:</i>		
Różnice kursowe z wyceny oddziałów i podmiotów zagranicznych	37	100
Podatek odroczony dotyczący składników innych całkowitych dochodów		-
<i>Nie zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty:</i>		
Zyski/(straty) aktuarialne	25	139
Podatek odroczony dotyczący składników innych całkowitych dochodów	24	(26)
Inne całkowite dochody netto	213	(553)
Całkowite dochody za okres	410 689	235 967
<i>z tego przypadające:</i>		
akcjonariuszom Jednostki Dominującej	410 053	235 293
<i>udziałom niedającym kontroli</i>	21	636

Warszawa, 16 marca 2017 roku

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym**

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej				Razem	Udziały niedające kontroli	Kapitał własny ogółem
			Pozostałe kapitały rezerwowe		Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych	Zyski zatrzymane			
			Płatności w formie akcji	Zyski/(straty) aktuarialne					
Stan na 1 stycznia 2016 roku	145 848	87 163	7 349	(2 548)	5 425	355 969	599 206	3 918	603 124
Zysk za okres	-	-	-	-	-	409 851	409 851	625	410 476
Inne całkowite dochody	-	-	-	102	100	-	202	11	213
Całkowite dochody za okres	-	-	-	102	100	409 851	410 053	636	410 689
Dywidendy (nota 36)	-	-	-	-	-	(207 815)	(207 815)	-	(207 815)
Płatności w formie akcji (nota 39)	-	-	(178)	-	-	-	(178)	-	(178)
Korekta udziałów niedających kontroli (nota 21)	-	-	-	-	-	111	111	(111)	-
Stan na 31 grudnia 2016 roku	145 848	87 163	7 171	(2 446)	5 525	558 116	801 377	4 443	805 820

Warszawa, 16 marca 2017 roku

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym (cd.)**

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej				Udziały niedające kontroli	Kapitał własny ogółem	
			Pozostałe kapitały rezerwowe		Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych	Zyski zatrzymane			Razem
			Płatności w formie akcji	Zyski/(straty) aktuarialne					
Stan na 1 stycznia 2015 roku	145 848	87 163	6 712	(1 896)	5 326	276 112	519 265	3 244	522 509
Zysk za okres	-	-	-	-	-	235 846	235 846	674	236 520
Inne całkowite dochody	-	-	-	(652)	99	-	(553)	-	(553)
Całkowite dochody za okres	-	-	-	(652)	99	235 846	235 293	674	235 967
Dywidendy	-	-	-	-	-	(155 989)	(155 989)	-	(155 989)
Płatności w formie akcji (nota 39)	-	-	637	-	-	-	637	-	637
Stan na 31 grudnia 2015 roku	145 848	87 163	7 349	(2 548)	5 425	355 969	599 206	3 918	603 124

Warszawa, 16 marca 2017 roku

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia	
		2016 roku	2015 roku
PRZEPIŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ			
Zysk netto przed opodatkowaniem		511 405	296 801
Korekty o:			
Amortyzację	31	25 923	22 348
Udział w (zyskach) / stratach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	13	2 272	3 427
(Zyski) / straty z tytułu różnic kursowych		(149)	(104)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)		1 620	78
(Zysk) / strata z działalności inwestycyjnej		1 682	(17 212)
Zmiana wyceny pochodnych instrumentów finansowych	15	(3 503)	(2 122)
Zmiana stanu rezerw oraz zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych		55 373	27 491
Inne korekty	37	(421)	664
Wynik operacyjny przed zmianami w kapitale obrotowym		594 202	331 371
Zmiana stanu należności i kaucji z tytułu umów o budowę		(128 038)	84 023
Zmiana stanu zapasów		(277 665)	(218 608)
Zmiana stanu kaucji z tytułu umów o budowę oraz zobowiązań, z wyjątkiem pożyczek i kredytów		403 489	13 750
Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów		105 569	375 682
Zmiana stanu kwot należnych z tytułu umów o budowę		(3 994)	320 057
Zmiana stanu środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	19	37 948	(124 087)
Środki pieniężne z działalności operacyjnej		731 511	782 188
Zapłacony podatek dochodowy		(120 009)	(82 929)
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		611 502	699 259
PRZEPIŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ			
Wpływy ze sprzedaży wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		1 060	8 919
Wpływy ze sprzedaży aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		-	14 000
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(42 664)	(31 380)
Nabycie nieruchomości inwestycyjnych	10	-	(38 788)
Likwidacja wspólnego przedsięwzięcia	13	47	-
Nabycie udziałów w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	13, 14	(150)	(42 563)
Pożyczki udzielone	15	(9 163)	(21 260)
Splata udzielonych pożyczek	15	-	40 248
Dywidendy otrzymane	13, 34	22	35
Odsetki otrzymane	15	1 918	299
Inne wpływy inwestycyjne		-	28
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO WYKORZYSTANE W DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ		(48 930)	(70 462)
PRZEPIŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ			
Splata kredytów i pożyczek		(900)	(555)
Dywidendy wypłacone	36	(207 815)	(155 989)
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		(11 808)	(12 437)
Odsetki zapłacone		(1 925)	(1 902)
Inne wydatki finansowe		(652)	(627)
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO WYKORZYSTANE W DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		(223 100)	(171 510)
PRZEPIŁYWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM			
Różnice kursowe netto		484	100
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA POCZĄTEK OKRESU	19	2 184 077	1 726 690
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA KONIEC OKRESU	19	2 524 033	2 184 077
Środki pieniężne grup do zbycia		-	-
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY GRUPY OGÓLEM		2 524 033	2 184 077

Warszawa, 16 marca 2017 roku

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Podmiotem dominującym Grupy Budimex („Grupa”) jest spółka akcyjna Budimex SA („Jednostka Dominująca”, „Spółka Dominująca”, „Spółka”), z siedzibą w Warszawie, przy ulicy Stawki 40, wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 1764.

Podstawowym przedmiotem działalności Jednostki Dominującej są szeroko rozumiane usługi budowlano-montażowe oraz świadczenie usług zarządczych i doradczych na rzecz spółek Grupy Budimex. Sektorem, w którym działa Spółka Dominująca według klasyfikacji Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, jest budownictwo.

Przedmiotem działalności Grupy są szeroko rozumiane usługi budowlano-montażowe wykonywane w systemie generalnego wykonawstwa w kraju i za granicą, działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami oraz w niewielkim zakresie działalność handlowa, produkcyjna, usługowa i inne. Poza prowadzeniem działalności budowlanej, Budimex SA pełni w Grupie rolę centrum doradczego, zarządzającego i finansowego. Realizacja tych trzech funkcji ma na celu:

- szybki przepływ informacji w ramach struktury Grupy,
- wzmocnienie efektywności gospodarki finansowo-pięniężnej poszczególnych spółek,
- umacnianie pozycji rynkowej Grupy.

Czas trwania Jednostki Dominującej i jednostek z Grupy jest nieograniczony.

Grupa Budimex należy do Grupy Ferrovial, której jednostką dominującą jest Ferrovial SA, z siedzibą w Madrycie, Hiszpania.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Jednostki Dominującej w dniu 16 marca 2017 roku.

1.1 Założenie kontynuacji działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za rok 2016 zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Zarząd Spółki Dominującej nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez istotne jednostki Grupy po dniu bilansowym, na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzaniu niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawione zostały poniżej. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych okresach w sposób ciągły, o ile nie podano inaczej.

2.1 Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską („UE”), obowiązującymi na dzień bilansowy niniejszego sprawozdania finansowego.

Zmiany do standardów zastosowane po raz pierwszy w roku 2016

Następujące zmiany do istniejących standardów opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz zatwierdzone przez UE weszły w życie w roku 2016:

- Zmiany do MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne” – Rozliczanie nabycia udziałów we wspólnych operacjach, zatwierdzone w UE w dniu 24 listopada 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień, zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” oraz MSR 41 „Rolnictwo” – Rolnictwo: uprawy roślinne, zatwierdzone w UE w dniu 23 listopada 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” oraz MSR 38 „Aktywa niematerialne” – Wyjaśnienia na temat akceptowalnych metod amortyzacyjnych, zatwierdzone w UE w dniu 2 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – Programy określonych świadczeń: składki pracownicze, zatwierdzone w UE w dniu 17 grudnia 2014 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe” – Metoda praw własności w jednostkowych sprawozdaniach finansowych, zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2010-2012)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 2, MSSF 3, MSSF 8, MSSF 13, MSR 16, MSR 24 oraz MSR 38) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa, zatwierdzone w UE w dniu 17 grudnia 2014 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2012-2014)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 5, MSSF 7, MSR 19 oraz MSR 34) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa, zatwierdzone w UE w dniu 15 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” – Jednostki inwestycyjne: zastosowanie zwolnienia z konsolidacji, zatwierdzone w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie).

Powyższe zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na dotychczas stosowaną politykę rachunkowości Grupy.

Standardy jakie zostały już opublikowane, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe Grupa nie zastosowała następujących standardów, które zostały opublikowane i zatwierdzone do stosowania w UE, ale które nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, zatwierdzony w UE w dniu 22 listopada 2016 roku, (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” oraz Zmiany do MSSF 15: „Data wejścia w życie MSSF 15”, zatwierdzony w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Grupa postanowiła nie skorzystać z możliwości wcześniejszego zastosowania MSSF 9. Według szacunków Grupy, MSSF 9 nie miałby istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy. W odniesieniu do MSSF 15, Grupa postanowiła zacząć go stosować począwszy od roku 2017. Jednocześnie Grupa szacuje, że wcześniejsza aplikacja MSSF 15 nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe w następnych latach.

Standardy, zmiany do standardów i interpretacje przyjęte przez RMSR, ale jeszcze nie zatwierdzone przez UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów, zmian do standardów oraz interpretacji, które według stanu na dzień sporządzenia sprawozdania nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania:

- MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności” (proces zatwierdzania przez UE został wstrzymany),
- MSSF 16 „Leasing” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 2 „Płatności w formie akcji” – Klasyfikacja i wycena płatności w formie akcji (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” – Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie lub w momencie zastosowania MSSF 9 „Instrumenty finansowe” po raz pierwszy),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem (proces zatwierdzania przez UE został bezterminowo wstrzymany),
- Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych” – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy” – Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),
- Wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)” - dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (zmiany do MSSF 12 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie, a zmiany do MSSF 1 i MSR 28 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Grupa szacuje, że przyjęcie do stosowania MSSF 16 „Leasing” może w pewnym stopniu zwiększyć zarówno jej aktywa trwałe, jak i zobowiązania finansowe. Jednocześnie oczekuje dodatniego wpływu na wynik z działalności operacyjnej, a ujemnego na wynik z działalności finansowej. Zmiany te będą się jednak równoważyć, tak że wdrożenie MSSF16 nie będzie miało istotnego wpływu na wynik netto Grupy. Pozostałe wyżej wymienione standardy, zmiany do standardów oraz interpretacja nie miałyby istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

Jednocześnie nadal poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE. Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, w związku z czym ewentualne zmiany nie miałyby wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, z wyjątkiem korekty hiperinflacyjnej opisanej w nocie 20 oraz z wyjątkiem niektórych instrumentów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego zgodnie z określoną poniżej polityką rachunkowości.

Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi.

Za wartość godziwą uznaje się cenę, którą można uzyskać przy sprzedaży składnika aktywów lub zapłaconą w celu przeniesienia zobowiązania w zwyczajowej transakcji w głównym (lub najkorzystniejszym) rynku w dniu wyceny i na obecnych warunkach rynkowych, niezależnie od tego, czy cena jest bezpośrednio obserwowalna czy oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. W wycenie do wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania Grupa bierze pod uwagę właściwości danego składnika aktywów lub zobowiązań, jeżeli uczestnicy rynku biorą te cechy pod uwagę przy wycenie aktywów lub zobowiązań na dzień wyceny. Wartość godziwą dla celów wyceny i/lub ujawniania informacji w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy ustala się na w/w podstawie, z wyjątkiem transakcji płatności w formie akcji, które są objęte zakresem MSSF 2, transakcji leasingowych, które są objęte zakresem MSR 17 jak i wycen, które mają pewne podobieństwa do wartości godziwej, ale nie są wartościami godziwymi takimi jak cena sprzedaży netto zgodnie z MSR 2 czy wartość użytkowa zgodnie z MSR 36.

Grupa klasyfikuje zasady pomiaru wartości godziwej wykorzystując poniższą hierarchię odzwierciedlającą wagę danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny:

- Poziom 1: ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań, do których Grupa ma dostęp w dniu wyceny,
- Poziom 2: dane wsadowe inne niż ceny notowane zaliczane do Poziomu 1, które są obserwowalne dla aktywów lub zobowiązań w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (pochodne cen),
- Poziom 3: dane wsadowe dla aktywów lub zobowiązań, które nie są oparte na obserwowalnych danych rynkowych (dane źródłowe nieobserwowalne).

2.2 Zasady konsolidacji

Podmioty zależne

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej oraz sprawozdania jednostek kontrolowanych przez Jednostkę Dominującą sporządzone na dzień bilansowy. Kontrola występuje wówczas, gdy Jednostka Dominująca sprawuje władzę nad jednostką, podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe z tytułu swojego zaangażowania w jednostce lub posiada prawa do zmiennych wyników finansowych oraz gdy posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad jednostką do wywierania wpływu na wysokość jej wyników finansowych. Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przestaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli. Całkowite dochody jednostek zależnych są przypisywane do właścicieli Jednostki Dominującej oraz do udziałów niedających kontroli, nawet jeśli skutkiem tego przypisania będzie ujemne saldo udziałów niedających kontroli.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie Jednostki Dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości.

Procedury konsolidacyjne

Konsolidacja metodą pełną jednostek zależnych dokonana została z zachowaniem następujących zasad:

- wszystkie odpowiednie pozycje aktywów i zobowiązań jednostek zależnych i Jednostki Dominującej zostały zsumowane w pełnej wysokości bez względu na to, w jakiej części Jednostka Dominująca jest właścicielem jednostki zależnej,
- wszystkie odpowiednie pozycje przychodów i kosztów jednostek zależnych i Jednostki Dominującej zostały zsumowane w pełnej wysokości bez względu na to, w jakiej części Jednostka Dominująca jest właścicielem jednostki zależnej,
- po dokonaniu sumowania dokonano korekt i wyłączeń konsolidacyjnych.

Ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyłączono:

- kapitały własne jednostek zależnych powstałe przed objęciem kontroli,
- wartość udziałów posiadanych przez Jednostkę Dominującą i inne jednostki objęte konsolidacją w jednostkach zależnych,
- wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- przychody i koszty dotyczące operacji gospodarczych dokonywanych między jednostkami objętymi konsolidacją,
- niezrealizowane, z punktu widzenia Grupy, zyski powstałe na operacjach dokonywanych między jednostkami objętymi konsolidacją, a zawarte w wartości podlegających konsolidacji aktywów i zobowiązań, a także niezrealizowane straty, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów,
- dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne Jednostce Dominującej i innym jednostkom objętym konsolidacją.

Skonsolidowany wynik netto jest przypisywany akcjonariuszom Jednostki Dominującej oraz udziałom niedającym kontroli.

Podmioty stowarzyszone

Podmiotem stowarzyszonym jest jednostka, na którą Jednostka Dominująca wywiera znaczący wpływ i która nie jest ani jednostką zależną od inwestora ani wspólnym ustaleniem umownym. Znaczący wpływ oznacza możliwość uczestniczenia w podejmowaniu decyzji dotyczących polityki finansowej i operacyjnej w danej spółce, niestanowiący jednak kontroli ani współkontroli tej polityki.

Udziały finansowe w podmiotach stowarzyszonych wyceniane są przy wykorzystaniu metody praw własności, z wyjątkiem sytuacji, gdy inwestycja jest klasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży. Inwestycje w podmiot stowarzyszony są wyceniane według ceny nabycia z uwzględnieniem zmian w udziale Spółki w aktywach netto, jakie wystąpiły do dnia bilansowego, pomniejszonych o utratę wartości poszczególnych inwestycji. Straty podmiotów stowarzyszonych przekraczające wartość udziału Grupy w tych podmiotach stowarzyszonych nie są rozpoznawane, o ile Spółka Dominująca nie wzięła na siebie obowiązku pokrycia strat lub dokonania płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Nadwyżka ceny nabycia powyżej udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto (z uwzględnieniem zobowiązań warunkowych) podmiotu stowarzyszonego na dzień nabycia jest ujmowana jako wartość firmy, powiększając wartość inwestycji w podmiotach stowarzyszonych. W przypadku, gdy cena nabycia jest niższa od udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto (z uwzględnieniem zobowiązań warunkowych) podmiotu stowarzyszonego na dzień nabycia, różnica ujmowana jest jako przychód podczas ustalania udziału inwestora w zysku lub stracie jednostki stowarzyszonej za okres, w którym nastąpiło nabycie.

Wspólne ustalenia umowne

Udział Grupy we wspólnych ustaleniach umownych jest ujmowany:

- jako wspólne działanie – (spółki jawne, cywilne – kiedy Grupa ma prawo do swojej części aktywów i zobowiązań spółki) – swoje aktywa oraz swoje zobowiązania (w tym udział w aktywach i zobowiązaniach posiadanych/zaciągniętych wspólnie), swoją część przychodów i kosztów wspólnego działania ujmuje się bezpośrednio w księgach wspólników,
- jako wspólne przedsięwzięcie (spółki kapitałowe – kiedy Grupa ma prawo do aktywów netto spółki) – podmioty te konsoliduje się metodą praw własności.

Transakcje z udziałami niedającymi kontroli nieskutkujące zmianami kontroli

Transakcje z udziałami niedającymi kontroli nieskutkujące zmianami kontroli są księgowane w korespondencji z kapitałem.

Nabycia jednostek niezajdujących się pod wspólną kontrolą

Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę, z wyjątkiem nabycia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą, rozlicza się

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

według metody nabycia.

Zapłatę przekazaną w transakcji połączenia jednostek gospodarczych wycenia się w wartości godziwej, obliczonej jako zbiorcza kwota wartości godziwych na dzień przejęcia przekazanych przez Grupę aktywów, zobowiązań zaciągniętych przez Grupę wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Koszty związane z przejęciem ujmują się w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa i zobowiązania wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia, z następującymi wyjątkami:

- aktywa i zobowiązania wynikające z odroczonego podatku dochodowego lub związane z umowami o świadczenia pracownicze ujmują się i wycenia zgodnie z MSR 12 „Podatek dochodowy” i MSR 19 „Świadczenia pracownicze”;
- zobowiązania lub instrumenty kapitałowe związane z programami płatności rozliczanymi na bazie akcji w jednostce przejmowanej lub w Grupie, które mają zastąpić analogiczne umowy obowiązujące w jednostce przejmowanej, wycenia się zgodnie z MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” na dzień przejęcia oraz
- aktywa (lub grupy aktywów przeznaczone do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana” wycenia się zgodnie z wymogami tego standardu.

Wartość firmy wycenia się jako nadwyżkę sumy przekazanej zapłaty, kwoty udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej poprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą udziałów w jednostce przejmowanej nad kwotą wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów i zobowiązań wycenionych na dzień przejęcia. Jeżeli po ponownej weryfikacji wartość netto wycenionych na dzień przejęcia możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań przekracza sumę przekazanej zapłaty, wartości udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów w tej jednostce uprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą, nadwyżkę tę ujmują się bezpośrednio w wyniku jako zysk na okazyjnym nabyciu.

Udziały niedające kontroli stanowiące część udziałów właścicielskich i uprawniające posiadaczy w przypadku likwidacji jednostki do proporcjonalnego udziału w jej aktywach netto można początkowo wycenić w wartości godziwej lub odpowiednio do proporcji udziałów niedających kontroli w ujętej wartości możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej. Wyboru metody wyceny Grupa dokonuje indywidualnie dla każdej transakcji przejęcia.

Jeżeli zapłata przekazana w transakcji nabycia jednostek gospodarczych obejmuje aktywa lub zobowiązania wynikające z umowy o zapłacie warunkowej, zapłatę tę wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia i ujmują jako część wynagrodzenia przekazanego w transakcji nabycia jednostek gospodarczych. Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej kwalifikujące się jako korekty za okres objęty wyceną uwzględnia się retrospektywnie, w korespondencji z odpowiednimi korektami wartości firmy. Korekty dotyczące okresu wyceny to takie, które są wynikiem uzyskania dodatkowych informacji dotyczących „okresu objętego wyceną” (który nie może być dłuższy niż jeden rok od dnia przejęcia), dotyczących faktów i okoliczności występujących na dzień przejęcia.

Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej, które nie kwalifikują się jako korekty dotyczące okresu wyceny, rozlicza się w zależności od klasyfikacji zapłaty warunkowej. Warunkowej zapłaty sklasyfikowanej jako kapitał własny nie wycenia się ponownie, a jej późniejsze uregulowanie rozlicza się w ramach kapitału własnego. Zapłata warunkowa zaklasyfikowana jako składnik aktywów lub zobowiązań podlega przeszacowaniu na kolejne dni sprawozdawcze zgodnie z MSR 39 lub MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”, a wynikające z przeszacowania zyski lub straty ujmują się w rachunku zysków i strat.

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, uprzednio posiadane przez Grupę udziały w jednostce przejmowanej przeliczają się do wartości godziwej na dzień przejęcia, a wynikający stąd zysk lub stratę ujmują się w rachunku zysków i strat. Kwoty wynikające z posiadania udziałów w jednostce przejmowanej przed datą jej przejęcia, uprzednio ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach, przenosi się do rachunku zysków i strat, jeżeli takie traktowanie byłoby poprawne w chwili zbycia tych udziałów.

Jeżeli początkowe rozliczenie księgowe połączenia jednostek na koniec okresu sprawozdawczego, w którym połączenie miało miejsce nie jest kompletne, Grupa prezentuje w swoim sprawozdaniu finansowym tymczasowe kwoty dotyczące pozycji, których rozliczenie jest niekompletne. W okresie wyceny Grupa koryguje tymczasowe kwoty ujęte na dzień przejęcia (patrz wyżej) lub ujmują dodatkowe aktywa albo zobowiązania dla odzwierciedlenia nowych faktów i okoliczności występujących na dzień przejęcia, które, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na ujęcie tych kwot na ten dzień.

Nabycia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą

Połączenia jednostek wynikające z przeniesienia udziałów w jednostkach znajdujących się bezpośrednio lub pośrednio pod kontrolą głównego udziałowca, który jednocześnie kontroluje Grupę Budimex, są ujmowane według metody łączenia udziałów, tzn. jakby nabycie miało miejsce na początku najwcześniejszego okresu porównawczego lub z datą ustanowienia wspólnej kontroli. Nabyte aktywa i zobowiązania są ujmowane według wartości bilansowej po uprzednim doprowadzeniu ich wartości do jednolitych metod wyceny i dokonaniu odpowiednich wyłączeń. Wyłączeniu podlega wartość kapitałów nabytej spółki, a wszelkie różnice pomiędzy wartością bilansową a ceną nabycia ujmują się bezpośrednio w kapitałach w pozycji zyski zatrzymane. Wyłączeniu podlegają również wzajemne należności i zobowiązania, przychody i koszty operacji gospodarczych dokonywanych między spółkami, zyski lub straty z operacji gospodarczych dokonanych przed nabyciem zawarte w wartościach aktywów i zobowiązań

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

podlegających konsolidacji. Koszty związane z nabyciem jednostek pod wspólną kontrolą obciążają pozostałą działalność operacyjną okresu, w którym zostały poniesione.

Utrata kontroli

W momencie utraty przez Grupę kontroli nad jednostką zależną oblicza się zysk lub stratę - jako różnicę między:

- sumą wartości godziwej otrzymanej zapłaty oraz wartości godziwej zachowanych udziałów oraz
- wartością bilansową aktywów (z uwzględnieniem wartości firmy) i zobowiązań jednostki zależnej;

oraz ujmuje się w wyniku. W przypadku, gdy aktywa spółki zależnej są wyceniane w kwocie przeszacowanej lub wartości godziwej i wynikający z tego skumulowany zysk lub strata jest ujmowany w pozostałych całkowitych dochodach i odnoszony na kapitał, wartości uprzednio ujęte w pozostałych całkowitych dochodach i skumulowane w kapitale własnym rozlicza się w taki sposób, jak gdyby Grupa bezpośrednio zbyła odpowiednie składniki aktywów (tj. przenosi się na wynik lub bezpośrednio do zysków zatrzymanych, zgodnie z zasadami odpowiedniego MSSF). Wartość godziwą inwestycji utrzymanej w byłej jednostce zależnej na dzień utraty kontroli uznaje się za wartość godziwą w momencie początkowego ujęcia, rozliczaną następnie zgodnie z MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” lub za koszt w momencie początkowego ujęcia inwestycji w jednostce stowarzyszonej lub jednostce współkontrolowanej.

2.3 Transakcje i wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy prezentowane jest w złotych polskich, która jest walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Jednostki Dominującej. Dane finansowe podano w zaokrągleniu do pełnych tysięcy złotych, chyba że w konkretnych sytuacjach podano inaczej.

Transakcje i salda

Transakcje w walucie obcej początkowo ujmuje się w walucie funkcjonalnej, stosując do przeliczenia kwoty wyrażonej w walucie obcej natychmiastowy kurs wymiany waluty obcej na walutę funkcjonalną obowiązujący na dzień zawarcia transakcji.

Na każdy dzień bilansowy:

- pozycje pieniężne w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu zamknięcia,
- pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia wyrażonego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Różnice kursowe dotyczące aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, powstałe na dzień ich wyceny oraz przy zapłacie należności i zobowiązań w walutach obcych, jak również sprzedaży walut, spółki zaliczają odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych. W przypadku pozycji niepieniężnych wycenianych w wartości godziwej, jeśli zyski lub straty z tytułu wyceny do wartości godziwej ujmowane są w kapitale własnym, to różnice kursowe ujmowane są również w kapitale własnym. Z kolei jeśli zyski lub straty z tytułu wyceny do wartości godziwej ujmowane są w rachunku zysków i strat, tak samo ujmuje się różnice kursowe.

Oddziały spółek zależnych oraz udziały w spółkach zależnych o odmiennej walucie funkcjonalnej

Wynik finansowy oraz aktywa, kapitał własny i zobowiązania oddziałów zagranicznych jednostek Grupy, a także spółek zależnych wchodzących w skład Grupy o walucie funkcjonalnej innej niż waluta funkcjonalna Jednostki Dominującej (których waluta funkcjonalna nie jest walutą gospodarki hiperinflacyjnej) przelicza się na złote polskie w następujący sposób:

- aktywa i zobowiązania oddziałów, a także każdego prezentowanego sprawozdania z sytuacji finansowej spółki o odmiennej walucie funkcjonalnej (tj. z uwzględnieniem danych porównawczych) przelicza się według kursu zamknięcia obowiązującego na dany dzień bilansowy,
- przychody i koszty w każdym rachunku zysków i strat (tj. z uwzględnieniem danych porównawczych) przelicza się według kursu średniego (chyba, że przeliczenie wg kursu średniego odbiegałoby istotnie od wartości otrzymanych przy zastosowaniu kursu obowiązującego na dzień zawarcia transakcji),
- wszystkie wynikające stąd różnice kursowe ujmuje się jako odrębny składnik pozostałych całkowitych dochodów i w wartości skumulowanej w kapitale „różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych”.

W przypadku zbycia jednostki działającej za granicą zakumulowaną kwotę odroczonej różnic kursowych, ujętych w oddzielnej pozycji kapitału własnego, dotyczącej tej jednostki działającej za granicą, ujmuje się w wyniku finansowym w momencie rozpoznania zysku lub straty ze zbycia jednostki.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

2.4 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe są wyceniane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. Grunty wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe, z wyjątkiem gruntów, są amortyzowane zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów, w celu rozłożenia ich wartości początkowej pomniejszonej o wartość końcową w szacowanym okresie ich użytkowania. Amortyzację rozpoczyna się, gdy dany składnik rzeczowych aktywów trwałych jest dostępny do użytkowania. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych w Grupie kształtują się następująco:

• prawo wieczystego użytkowania gruntów	40 – 78 lat
• budynki i budowle	10 – 67 lat
• urządzenia techniczne, maszyny	2 – 17 lat
• środki transportu	2 – 14 lat
• pozostałe środki trwałe	2 – 14 lat

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub ujmuje jako odrębny składnik rzeczowych aktywów trwałych tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Pozostałe koszty poniesione po początkowym ujęciu, jak koszty napraw, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione, z wyjątkiem istotnych kosztów generalnych przeglądów, które są ujmowane w wartości bilansowej odpowiedniej pozycji rzeczowych aktywów trwałych.

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania rzeczowych aktywów trwałych dokonuje się przynajmniej raz w roku i w razie potrzeby dokonuje ich korekty.

W przypadku, gdy wartość bilansowa składnika rzeczowych aktywów trwałych przewyższa jego oszacowaną wartość odzyskiwalną, wartość bilansową spisuje się natychmiast do poziomu wartości odzyskiwalnej.

Zyski i straty z tytułu zbycia składnika rzeczowych aktywów trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, w tym kosztów finansowania, pomniejszonych o odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie są amortyzowane do momentu zakończenia ich budowy, tj. zanim nie są dostępne do użytkowania.

2.5 Nieruchomości inwestycyjne

Początkowo nieruchomości inwestycyjne są ujmowane w księgach według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne, z wyjątkiem gruntów oraz nieruchomości spełniających kryteria zaklasyfikowania ich jako przeznaczonych do sprzedaży, podlegają amortyzacji zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów oraz są korygowane o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Okresy użytkowania nieruchomości inwestycyjnych w Grupie kształtują się następująco:

• prawo wieczystego użytkowania gruntów	40 – 78 lat
• budynki i budowle	2 – 50 lat
• pozostałe nieruchomości inwestycyjne	2 – 22 lat

2.6 Wartości niematerialne

Wartości niematerialne są rozpoznawane, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują wpływ do spółek korzyści ekonomicznych, które mogą być bezpośrednio powiązane z tymi aktywami oraz można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów.

Początkowe ujęcie wartości niematerialnych następuje według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po ujęciu początkowym wartości niematerialne są wyceniane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne są amortyzowane zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów w szacowanym okresie ich użytkowania. Okresy użytkowania dla wartości niematerialnych Grupy kształtują się następująco:

• patenty i licencje	5 – 10 lat
• oprogramowanie	2 – 10 lat

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Oszacowany okres ekonomicznej użyteczności i metoda amortyzacji podlegają weryfikacji na koniec każdego roku obrotowego, a skutki zmian szacunków rozlicza się prospektywnie.

2.7 Aktywa trwałe (grupy do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Do grupy tej zalicza się składniki aktywów trwałych (lub grup do zbycia), jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie.

Wycena składnika aktywów trwałych (lub grup do zbycia) następuje w kwocie niższej z jego wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia. Wartość godziwą aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży (grup do zbycia) ustala się zgodnie z MSSF 13.

2.8 Wartość firmy

Wartość firmy jest nadwyżką sumy obejmującej:

- wynagrodzenie przekazane, wyceniane na dzień przejęcia według wartości godziwej;
- zapłatę warunkową, wycenioną na dzień przejęcia według wartości godziwej;
- wartość udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej wycenianą w wartości godziwej lub proporcjonalnie do udziałów w zidentyfikowanych aktywach netto;
- w przypadku połączeń jednostek przeprowadzanych etapowo, wycenioną na dzień przejęcia wartość godziwą udziałów uprzednio posiadanych przez przejmującego w jednostce przejmowanej;

nad wartością godziwą możliwych do zidentyfikowania aktywów netto na dzień nabycia, z uwzględnieniem wyjątków wymienionych w MSSF 3.

Wartość firmy odpowiada płatności dokonanej przez jednostkę przejmującą w oczekiwaniu na przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć.

Wartość firmy jest wykazywana jako składnik aktywów, nie podlega amortyzacji, lecz przynajmniej raz w roku podlega analizie pod kątem utraty wartości. Ewentualna utrata wartości rozpoznawana jest od razu w rachunku zysków i strat i nie podlega odwróceniu w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Jeżeli działalność wchodząca w skład danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została przyporządkowana wartość firmy, zostanie sprzedana, to wartość firmy odnosząca się do zbytej działalności uwzględniana jest przy ustalaniu zysku lub straty z tytułu zbycia.

Wartość firmy powstała przed datą zmiany zasad na MSSF ujęta została zgodnie z wartością rozpoznaną według wcześniej stosowanych zasad rachunkowości i podlegała testowi na utratę wartości na dzień przejścia na MSSF. Ponadto wartość firmy jest testowana corocznie pod kątem utraty wartości i wykazywana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości, wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest najmniejszym, możliwym do określenia zespołem aktywów generującym wpływy pieniężne, w znacznym stopniu niezależne od wpływów pieniężnych pochodzących z innych aktywów lub grup aktywów.

2.9 Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są aktywowane jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów, aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmują się jako koszty w okresie, w którym je poniesiono.

Dostosowywanymi składnikami aktywów w Grupie Budimex mogą być przede wszystkim zapasy w spółkach deweloperskich a także rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne oraz wartości niematerialne.

2.10 Leasing

Spółki Grupy są stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmują obce środki trwałe do odpłatnego używania lub pobierania pożytków przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu finansowego, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały lub inwestycje, według wartości godziwej przedmiotu leasingu lub w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu, jeżeli jest ona niższa od wartości godziwej. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Rzeczowe aktywa trwale używane na podstawie umów leasingu są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres ich użytkowania lub okres leasingu, jeżeli brak jest wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat, z uwzględnieniem zasad opisanych w punkcie 2.9.

2.11 Utrata wartości aktywów niefinansowych

Na każdy dzień bilansowy spółki Grupy oceniają, czy istnieją obiektywne dowody wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości składnika bądź grupy aktywów niefinansowych. Jeśli dowody takie istnieją, spółki ustalają szacowaną możliwą do odzyskania wartość składnika aktywów i dokonują odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, w kwocie równej różnicy między wartością możliwą do odzyskania i wartością bilansową. Wartość odzyskiwalna to wyższa z dwóch kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży i wartości użytkowej. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem, uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Dla potrzeb analizy pod kątem utraty wartości, aktywa grupuje się na najniższym możliwym poziomie, w odniesieniu do którego występują dające się zidentyfikować odrębnie przepływy pieniężne (ośrodki wypracowujące środki pieniężne). Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest najmniejszym, możliwym do określenia zespołem aktywów generującym wpływy pieniężne w znacznym stopniu niezależne od wpływów pieniężnych pochodzących z innych aktywów lub grup aktywów.

Strata wynikająca z utraty wartości jest ujmowana w rachunku zysków i strat.

Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub ośrodka generującego przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nie przekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów generującego przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysku i strat.

2.12 Zaliczki na poczet zakupu aktywów niefinansowych

Zaliczki na poczet zakupu rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych, wartości niematerialnych oraz zapasów („Zaliczki przekazane”) ujmowane są w ramach należności krótkoterminowych.

2.13 Zapasy

Zapasy rzeczowych składników majątku obrotowego stanowią materiały, towary, produkcja w toku oraz wyroby gotowe. Grupa stosuje następujące zasady kwalifikacji zapasów do poszczególnych kategorii:

- Materiały – elementy składowane w miejscach magazynowania, przeznaczone do wykorzystania w procesach produkcyjnych, zwłaszcza do zużycia w działalności budowlanej;
- Produkcja w toku – obejmuje koszty niezakończonych projektów deweloperskich, w tym również grunty wykorzystywane w realizacji tych projektów oraz składowane na terenach budów składniki zapasów o ogólnym przeznaczeniu, niskim stopniu przetworzenia, które mogą w prosty sposób oraz bez ponoszenia istotnych kosztów zostać wykorzystane dla innych kontraktów lub sprzedane (w przypadku, gdy okażą się niepotrzebne do realizacji danego kontraktu);
- Towary – składniki zapasów nabyte w celu ich odsprzedaży;
- Wyroby gotowe – wyroby własnej produkcji, których proces przerobu został całkowicie zakończony oraz mieszkania, lokale użytkowe oraz budowle gotowe do sprzedaży.

Składnikami zapasów nie są elementy składowane na terenach budów o przeznaczeniu specyficznym dla danej budowy lub przetworzone we własnym zakresie lub przez podwykonawcę, takie, co do których nie jest pewne, iż w prosty sposób mogą zostać wykorzystane dla innych kontraktów lub sprzedane. Takie pozycje odnoszone są bezpośrednio w koszty kontraktu.

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i wartości netto możliwej do uzyskania.

Wartość netto możliwa do uzyskania jest to możliwa do uzyskania na dzień bilansowy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług i podatku akcyzowego, pomniejszona o rabaty, opusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem składnika do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Rozchód materiałów wyceniany jest według ceny nabycia, ustalonej jako średnia ważona cen materiałów, rozchód towarów jest wyceniany według ceny nabycia ustalonej metodą „pierwsze weszło – pierwsze wyszło”, natomiast rozchód produkcji w toku oraz wyrobów gotowych według kosztu bezpośrednich materiałów i robocizny oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji, ustalonej przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

2.14 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku i w kasie wyceniane są według wartości nominalnej.

Wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych pozycja „Środki pieniężne i ich ekwiwalenty” składa się z gotówki w kasie, depozytów płatnych na żądanie oraz tych lokat, które są łatwo wymienialne na określoną kwotę środków pieniężnych oraz które są narażone na nieznaczne ryzyko zmiany wartości.

Do środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania Grupa zalicza przede wszystkim środki:

- stanowiące zabezpieczenie gwarancji bankowych,
- zgromadzone na otwartych mieszkaniowych rachunkach powierniczych,
- środki na rachunkach powierniczych i bieżących w części należnej partnerom realizującym kontrakt budowlany wraz ze spółką z Grupy.

Grupa wykazuje środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w ramach środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, natomiast na potrzeby sprawozdania przepływów pieniężnych stan środków pieniężnych na początek i koniec okresu pomniejszany jest o środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, a ich zmiana ujmowana jest w ramach przepływów z działalności operacyjnej.

2.15 Instrumenty finansowe

Aktywa i zobowiązania finansowe ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy w momencie, gdy Grupa staje się stroną wiążącej umowy. Posiadane instrumenty Grupa ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w podziale na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe: aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, należności oraz pożyczki, aktywa finansowe wykazywane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (w tym pochodne instrumenty finansowe);
- Zobowiązania finansowe i instrumenty kapitałowe: kredyty bankowe i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług, kaucje z tytułu umów o budowę, zobowiązania wykazywane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (w tym pochodne instrumenty finansowe).

Klasyfikacja opiera się na kryterium celu nabycia inwestycji lub zaciągnięcia zobowiązania. Zarząd określa klasyfikację do poszczególnych kategorii inwestycji lub zobowiązań przy ich początkowym ujęciu, a następnie poddaje ją weryfikacji na każdy dzień bilansowy. W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Grupa nie posiadała instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności.

Aktywa i zobowiązania finansowe wykazywane według wartości godziwej, z zyskami lub stratami rozliczonymi przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie:

- Aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz
- Aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat.

Składnik aktywów lub zobowiązań finansowych zalicza się do aktywów lub zobowiązań przeznaczonych do obrotu, jeżeli:

- został nabyty lub zaciągnięty przede wszystkim w celu sprzedaży lub odkupienia w krótkim terminie,
- jest instrumentem pochodnym (poza instrumentami zabezpieczającymi).

Transakcje zakupu i sprzedaży inwestycji lub zaciągnięcia lub spłaty zobowiązania ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa staje się stroną umowy tego instrumentu. Inwestycje ujmuje się początkowo według wartości godziwej. Koszty transakcyjne dotyczące nabycia ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku.

Należności z tytułu dostaw i usług dotyczące realizowanych kontraktów budowlanych oraz z tytułu udzielonych zaliczek (niezaliczanych jednak do instrumentów finansowych) klasyfikowane są jako należności krótkoterminowe, gdyż oczekuje się, że zostaną uregulowane w toku normalnego cyklu operacyjnego jednostki.

Należności z tytułu kaucji gwarancyjnych oraz pożyczki, których termin wymagalności jest krótszy niż 12 miesięcy ujmowane są jako aktywa obrotowe. Długoterminowe należności z tytułu kaucji gwarancyjnych podlegają dyskontowaniu do wartości bieżącej według efektywnych stóp procentowych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Pożyczki i należności handlowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej, a następnie wycenia się je według kosztu zamortyzowanego, pomniejszając je przy tym o odpisy z tytułu utraty wartości. Odpis z tytułu utraty wartości należności tworzy się, gdy istnieją obiektywne dowody na to, że Grupa nie będzie w stanie otrzymać wszystkich należnych kwot wynikających z pierwotnych warunków należności.

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności to niepochodne aktywa finansowe, niezaliczone do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu ani do pożyczek i należności, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Grupa zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności.

Transakcje zakupu i sprzedaży inwestycji ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa zobowiązuje się zakupić lub sprzedać dany składnik aktywów. Inwestycje ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne; w kolejnych okresach inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu) z uwzględnieniem utraty wartości.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to niepochodne instrumenty finansowe niezaklasyfikowane do żadnej z pozostałych kategorii instrumentów finansowych. Zalicza się je do aktywów trwałych, o ile Grupa nie zamierza zbyć inwestycji w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego. Jeśli istnieją plany zbycia inwestycji w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego, aktywa te są reklasyfikowane do aktywów obrotowych.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa zobowiązuje się zakupić lub sprzedać dany składnik aktywów. Aktywa ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne. Dotyczy to wszystkich aktywów finansowych niewykazywanych według wartości godziwej, z zyskami lub stratami w rachunku zysków i strat. Aktywa wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wykazuje się po początkowym ujęciu według wartości godziwej. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej wykazuje się w okresie, w którym powstały. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, odnosi się na inne całkowite dochody. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży stanowiących pozycje pieniężne wynikające z różnic kursowych ujmuje się w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży stanowiące pozycje niepieniężne, w przypadku gdy wartość godziwa jest niemożliwa do ustalenia, wyceniane są według ceny nabycia pomniejszonej o ewentualną utratę wartości. W razie sprzedaży papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży” lub utraty przez nie wartości, łączne dotychczasowe korekty do poziomu aktualnej wartości godziwej, ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach i skumulowane w kapitale własnym, wykazuje się w rachunku zysków i strat jako zyski i straty z aktywów finansowych.

Grupa dokonuje na każdy dzień bilansowy oceny, czy występują obiektywne dowody na to, że składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych nie utraciły na wartości. W odniesieniu do kapitałowych papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży”, przy ustalaniu, czy aktywa finansowe nie utraciły na wartości bierze się pod uwagę znaczący lub przedłużający się spadek wartości godziwej danego aktywa finansowego poniżej jego kosztu. Jeżeli takie dowody występują w przypadku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, dla których wycena według wartości godziwej jest możliwa, łączne dotychczasowe straty – ustalone jako różnica pomiędzy ceną nabycia, a aktualną wartością godziwą, pomniejszoną o ewentualne straty z tytułu utraty wartości ujęte wcześniej w rachunku zysków i strat – wyłącza się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat. W przypadku, gdy wycena według wartości godziwej jest niemożliwa, utrata wartości ujmowana jest bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz kaucje z tytułu umów o budowę

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług na dzień ich powstania są wykazywane w wartości bieżącej przewidywanej zapłaty i ujmowane w okresach późniejszych według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług dotyczące realizowanych kontraktów budowlanych klasyfikowane są jako zobowiązania krótkoterminowe, gdyż oczekuje się, że zostaną uregulowane w toku normalnego cyklu operacyjnego jednostki.

Zobowiązania z tytułu kaucji gwarancyjnych, których termin rozliczenia jest krótszy niż 12 miesięcy ujmowane są jako zobowiązania krótkoterminowe. Długoterminowe zobowiązania z tytułu kaucji gwarancyjnych podlegają dyskontowaniu do wartości bieżącej według efektywnych stóp procentowych. Krótkoterminowe kaucje z tytułu umów o budowę na dzień ich powstania są wykazywane w wartości bieżącej przewidywanej zapłaty i ujmowane w okresach późniejszych według zamortyzowanego kosztu.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Kredyty bankowe i pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania

W momencie początkowego ujęcia, kredyty bankowe i pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania są ujmowane według wartości godziwej skorygowanej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika zobowiązań finansowych. Na dzień bilansowy te zobowiązania finansowe wyceniane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Instrumenty pochodne

Spółki Grupy zawierają transakcje pochodne w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem kursowym oraz ryzykiem stóp procentowych. Reguły obowiązujące przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych zawarte są w polityce zarządzania ryzykiem Grupy zatwierdzonej przez Zarząd, co zostało szczegółowo opisane w notce 3 „Zarządzanie ryzykiem finansowym”.

Instrumenty pochodne wyceniane są na dzień bilansowy w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej. Wartość godziwa instrumentów pochodnych jest szacowana przy użyciu modelu bazującego między innymi na wartości kursów walutowych (średnie kursy NBP) na dzień bilansowy lub różnicach w poziomach stóp procentowych waluty kwotowej i bazowej.

Skutki okresowej wyceny walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward i opcji walutowych oraz zyski i straty na dzień ich rozliczenia wykazywane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody (koszty) operacyjne” w ramach działalności operacyjnej.

Skutki okresowej wyceny swapów stopy procentowej oraz zyski i straty na dzień ich rozliczenia wykazywane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody (koszty) finansowe” w ramach działalności finansowej.

Spółki Grupy nie stosują rachunkowości zabezpieczeń.

Spółki Grupy współpracują, zarówno w ramach transakcji na rynku pieniężnym, kapitałowym, jak i instrumentów pochodnych z bankami o wysokiej wiarygodności, nie powodując przy tym znacznej koncentracji ryzyka kredytowego.

2.16 Kapitały

Kapitał własny

Kapitał podstawowy obejmuje akcje zwykłe i jest wykazany według wartości nominalnej (zgodnej ze statutem Jednostki Dominującej oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego) skorygowanej o skutki hiperinflacji za okres, w którym gospodarka polska zaliczana była do hiperinflacyjnych.

Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej – to kwota równa nadwyżce cen obejmowania akcji Jednostki Dominującej ponad ich wartość nominalną. Została ona skorygowana o skutki hiperinflacji za okres, w którym gospodarka polska zaliczana była do hiperinflacyjnych.

Pozostałe kapitały rezerwowe obejmują koszty programu płatności w formie akcji przez Ferrovial SA (nota 2.18) oraz zyski/(straty) aktuarialne od zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych obejmują efekt przeliczenia sprawozdań finansowych zagranicznych spółek i oddziałów Grupy z walut obcych na złote polskie.

Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli

Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli stanowi część kapitałów własnych jednostek zależnych objętych konsolidacją pełną, która należy do innych udziałowców (akcjonariuszy) aniżeli jednostki wchodzące w skład Grupy.

Zysk / (strata) netto jednostek zależnych w części należącej do udziałowców (akcjonariuszy) innych niż jednostki wchodzące w skład Grupy stanowi zysk (stratę) udziałów niedających kontroli.

2.17 Świadczenia pracownicze

Jednostki Grupy prowadzą programy wypłaty odpraw emerytalnych i rentowych, w związku z czym tworzą rezerwy na wartość bieżącą zobowiązań z tytułu wyżej wymienionych świadczeń. Wypłaty z tytułu powyższego programu odpisywane są w koszty rachunku zysków i strat w sposób umożliwiający rozłożenie kosztów tych świadczeń na cały okres zatrudnienia pracowników w spółkach. Wysokość rezerwy jest ustalana przez niezależnego aktuarusza metodą wyceny prognozowanych uprawnień jednostkowych. Zyski i straty aktuarialne z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia są rozpoznawane w innych całkowitych dochodach i nie będą podlegały przeniesieniu do rachunku zysków i strat.

Grupa nie tworzy odrębnego funduszu gromadzącego wpłaty na przyszłe świadczenia.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

2.18 Płatności w formie akcji

Ferrovia SA prowadzi własny program płatności w formie akcji rozliczany w formie instrumentów kapitałowych, w ramach którego pracownicy Grupy świadczą usługi Jednostce Dominującej oraz jej podmiotom zależnym w zamian za instrumenty kapitałowe Ferrovia SA. Zgodnie z MSSF 2 wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników w zamian za przyznanie instrumentów kapitałowych Ferrovia SA była ujmowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako koszt oraz drugostronnie jako zwiększenie kapitału przez okres, w którym spełniane są warunki nabycia (okres nabywania uprawnień). Wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników jest określana w sposób pośredni poprzez odniesienie do wartości godziwej przyznanym instrumentów kapitałowych ustalonej w dniu przyznania instrumentów. Warunki nabycia uprawnień, inne niż warunki rynkowe, są uwzględniane poprzez korektę liczby instrumentów kapitałowych wykorzystanych w wycenie całej transakcji tak, aby ostatecznie wartość kosztu świadczonych usług opierała się na liczbie instrumentów kapitałowych, co do których oczekuje się, iż zostaną do nich nabyte uprawnienia.

Na podstawie umowy zawartej z Ferrovia SA w 2014 roku, Budimex SA zobowiązał się pokrywać koszty programu w odniesieniu do transzy instrumentów przyznanym w roku 2014 i latach kolejnych. Tym samym wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników, związana z instrumentami przyznanymi w roku 2014 i w latach kolejnych została zaklasyfikowana jako zobowiązania (drugostronnie jako koszt).

2.19 Rezerwy

Jednostki Grupy tworzą rezerwy na przyszłe zobowiązania, których termin wymagalności lub kwota nie są pewne. Rezerwy tworzy się wówczas, gdy:

- na jednostce gospodarczej ciąży obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz
- można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

Spółki Grupy tworzą rezerwy na koszty przyszłych napraw gwarancyjnych, gdyż w przypadku usług budowlanych są one zobowiązane do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na koszty napraw gwarancyjnych jest związana z poszczególnymi segmentami budownictwa i wynosi od 0,3% do 1,4% przychodów z danego kontraktu. Wartość ta podlega indywidualnej analizie i może ulegać zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach. Koszty przyszłych napraw gwarancyjnych obciążają koszty wytworzenia sprzedanych produktów.

2.20 Ujmowanie przychodów i kosztów

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłat otrzymanych lub należnych i reprezentują należności za produkty, towary i usługi dostarczone w ramach normalnej działalności gospodarczej, po pomniejszeniu o rabaty, VAT i inne podatki związane ze sprzedażą.

Przychody ze sprzedaży towarów ujmowane są w momencie, kiedy towary zostały dostarczone, a wszelkie prawa do tego towaru zostały przekazane oraz po spełnieniu wszystkich następujących warunków:

- przeniesienia z Grupy na nabywcę znaczącego ryzyka i korzyści wynikających z prawa własności towarów,
- scedowania przez Grupę funkcji kierowniczych w stopniu związanym na ogół z prawem własności oraz efektywnej kontroli nad sprzedanymi towarami,
- możliwości dokonania wiarygodnej wyceny kwoty przychodów,
- wystąpienia prawdopodobieństwa, że jednostka otrzyma korzyści ekonomiczne związane z transakcją oraz
- możliwości wiarygodnej wyceny kosztów poniesionych lub przewidywanych w związku z transakcją.

Otrzymane wynagrodzenia za niedostarczone towary oraz niezakończone usługi są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako przychody przyszłych okresów.

Przychody z tytułu realizacji kontraktów budowlanych rozpoznaje się zgodnie z zasadami rachunkowości Grupy przedstawionymi poniżej.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są, w odniesieniu do głównej kwoty należnej, zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie, kiedy zostaje ustanowione prawo akcjonariuszy do otrzymania płatności.

Zgodnie z zasadą memoriału Grupa ujmuje w rachunku zysków i strat wszystkie koszty przypadające na dany okres sprawozdawczy niezależnie od okresu ich faktycznego rozliczenia. Koszty poniesione, a nieodnoszące się do danego okresu są ujmowane w aktywach jako rozliczenia międzyokresowe czynne (ujęte w linii: „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności”), natomiast koszty nieponiesione, a przypadające na dany okres, stanowią rozliczenia międzyokresowe bierne (ujęte w linii: „zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania”).

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

2.21 Kontrakty budowlane

Przychody z wykonania niezakończonych usług budowlanych, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w poprzednich okresach obrotowych – ustala się proporcjonalnie do stopnia jej zaawansowania, jeżeli stopień ten można wiarygodnie ustalić. Spółki Grupy mierzą zaawansowanie wykonania usługi metodą udziału kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi oraz metodą obmiaru wykonanych prac.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty związane z realizacją kontraktu przekroczą łączne przychody, przewidywana strata (nadwyżka kosztów nad przychodami) obciąża koszty operacyjne.

Jeżeli nie można wiarygodnie oszacować wyniku umowy o budowę, przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów, których odzyskanie jest prawdopodobne.

Grupa prezentuje w aktywach kwoty należne od odbiorców (zamawiających) z tytułu prac wynikających z umowy, w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których rozpoznane przychody przewyższają należności wynikające z faktur częściowych. Nieuregulowane kwoty naliczone i zafakturowane za pracę wykonaną w ramach umowy prezentowane są w pozycji „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności”, natomiast kwoty zatrzymane przez odbiorców – w pozycji „kaucje z tytułu umów o budowę”.

Grupa prezentuje w zobowiązaniach kwoty należne odbiorcom z tytułu prac wynikających z umowy, w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których kwoty zafakturowane za pracę wykonaną w ramach umowy przewyższają rozpoznane przychody. W pozycji „kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę” ujmowane są również rezerwy na straty na kontraktach. Nieuregulowane kwoty należne dostawcom, na które Grupa otrzymała faktury, prezentowane są w pozycji „zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania”, natomiast kwoty zatrzymane dostawcom – w pozycji „kaucje z tytułu umów o budowę”.

2.22 Kontrakty deweloperskie

Przychody ze sprzedaży produkcji deweloperskiej rozpoznawane są w momencie przekazania na finalnego odbiorcę kontroli, wszystkich znaczących ryzyk oraz korzyści wynikających z posiadania nieruchomości. Grupa uznaje, że transfer ryzyk, kontroli i korzyści następuje w chwili podpisania aktu notarialnego przenoszącego własność do nabywanej nieruchomości.

Spółki deweloperskie prowadzą ewidencję pozwalającą na ustalenie kosztów dotyczących poszczególnych elementów składowych projektu, które mogą być przedmiotem oddzielnego zbycia. W momencie rozpoznania przychodów ze sprzedaży Spółka ujmuje koszty wytworzenia danej powierzchni, pomniejszając wyroby gotowe w proporcji udziału sprzedawanego lokalu w łącznym metrażu danego typu lokali.

2.23 Przychody i koszty z tytułu umowy koncesyjnej

Spółki Grupy są stroną umów koncesyjnych, które polegają na wybudowaniu, eksploatacji i zarządzaniu obiektów użyteczności publicznej przez określony czas, za co spółki otrzymują zapłatę przez okres obowiązywania umowy. Kontrakty takie zawierane są z podmiotami sektora publicznego, które kontrolują lub regulują, jakie usługi koncesjonariusz musi świadczyć z wykorzystaniem danej infrastruktury, na rzecz kogo oraz po jakiej cenie. W tego typu umowach koncesjonariusz kontroluje również znaczące wartości rezydualne infrastruktury na koniec obowiązywania umowy. Skutki finansowe takich umów Grupa ujmuje zgodnie z KIMSF 12 „Umowy na usługi koncesjonowane”.

Koncesjonariusz ujmuje i wycenia przychody i koszty z tytułu wykonanych usług budowlanych zgodnie z MSR 11, a przychody i koszty z tytułu usługi zarządzania/eksploatacji są rozpoznawane zgodnie z MSR 18, czyli w momencie transferu znaczących ryzyk i korzyści.

Wynagrodzenie za usługi budowlane może być ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako składnik aktywów finansowych (wariant 1), jako wartość niematerialna (wariant 2) lub jako model mieszany (wariant 3).

- Wariant 1: Wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest wyższa niż wartość godziwa przychodów z tytułu usługi budowlanej - w takim przypadku wykazuje się aktywa finansowe w wysokości równej wartości godziwej przychodów z tytułu usługi budowlanej.
- Wariant 2: Koncesjonariusz nie otrzymuje gwarantowanego wynagrodzenia, lecz prawo (licencję) do nakładania opłat na użytkowników danej usługi użyteczności publicznej, których łączna wartość jest uzależniona od tego, w jakim zakresie społeczeństwo korzysta z danej usługi – w takim przypadku wykazuje się wartość niematerialną w wysokości równej wartości godziwej przychodów z tytułu usługi budowlanej, przy założeniu, że oczekuje się pokrycia tej różnicy z tytułu wpływów ze sprzedaży usług.
- Wariant 3: Wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest niższa niż wartość godziwa przychodów z tytułu usługi budowlanej - w takim przypadku wykazuje się aktywa finansowe do wysokości równej wartości bieżącej gwarantowanego wynagrodzenia oraz wartość niematerialną w wysokości różnicy pomiędzy wartością godziwą przychodów z tytułu usługi budowlanej a rozpoznany

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

aktywem finansowym, przy założeniu, że oczekuje się pokrycia tej różnicy z tytułu wpływów ze sprzedaży usług.

Aby określić charakter należnego wynagrodzenia i wysokość, w jakiej powinno ono zostać wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, na dzień zawarcia umowy przeprowadzany jest test, mający na celu potwierdzenie, w jakim stopniu gwarantowane wpływy z tytułu umowy koncesyjnej są w stanie pokryć wyrażone w wartości godziwej wynagrodzenie z tytułu usługi budowlanej.

Dla celów wyliczenia wartości bieżącej wartości gwarantowanego wynagrodzenia przyjmuje się stopę dyskontową odzwierciedlającą średnioważony koszt kapitału koncesjonariusza.

W roku obrotowym zakończonym 31 grudnia 2016 roku spółki Grupy były stroną tylko jednej umowy koncesyjnej, dla której przeprowadzony test wykazał, że wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest wyższa niż wartość godziwa należności z tytułu usługi budowlanej. W związku z tym należności z tytułu usługi budowlanej ujęto zgodnie z wariantem 1, tj. jako aktywa finansowe.

Aktywa ujmowane są w linii „Należności z tytułu umowy koncesyjnej” w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ zgodnie z MSR 39 zostały zakwalifikowane do kategorii pożyczek i należności. Aktywa wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. Związane z tym zwiększenia aktywów wynikające z odzwierciedlenia wartości pieniądza w czasie odnoszone są w pozycję „Przychody finansowe” w rachunku zysków i strat.

Dodatkowo, na koniec każdego okresu rozliczeniowego, aktywa pomniejszane są o wpływy gwarantowanego wynagrodzenia alokowanego dla każdego z tych okresów proporcjonalnie do udziału wynagrodzenia z tytułu usługi budowlanej w całości gwarantowanego wynagrodzenia przewidzianego umową.

Powyższe aktywa na każdy dzień bilansowy poddawane są testowi na utratę wartości.

Przychody z nakładania opłat na użytkowników usługi użyteczności publicznej, będące nadwyżką nad gwarantowanym wynagrodzeniem, rozpoznawane są w przychodach z tytułu zarządzania/eksploatacji w momencie świadczenia usługi.

W przypadku, gdy na koncesjonariuszu spoczywają zobowiązania umowne dotyczące utrzymania bądź przywrócenia stanu infrastruktury (z wyłączeniem elementu modernizacyjnego), ujmowane są one zgodnie z MSR 37 jako rezerwy.

Zgodnie z MSR 23 związane z umową koncesyjną koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są jako wydatek w okresie ich poniesienia, chyba że koncesjonariusz posiada określone w umowie prawo do uzyskania wartości niematerialnej. W takim przypadku związane z umową koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane w trakcie fazy budowy infrastruktury zgodnie z tym standardem. W zawartej umowie koncesyjnej Grupa rozpoznała aktywa finansowe, dlatego też koszty finansowania odnoszone są w rachunek zysków i strat w pozycję koszty finansowe.

2.24 Zysk / (strata) brutto ze sprzedaży

Zysk / (strata) brutto ze sprzedaży to różnica pomiędzy:

- przychodami ze sprzedaży produkcji podstawowej i innych usług realizowanych w ramach działalności podstawowej jednostek Grupy oraz towarów i materiałów a
- kosztami wytworzenia sprzedanych produktów i usług oraz zakupu sprzedanych towarów i materiałów.

2.25 Zysk / (strata) z działalności operacyjnej

Zysk / (strata) z działalności operacyjnej obejmuje przychody i koszty z działalności operacyjnej bez uwzględnienia kosztów i przychodów finansowych, do których zaliczane są przede wszystkim odsetki, różnice kursowe oraz koszty prowizji i gwarancji bankowych.

2.26 Podatek dochodowy (w tym odroczony podatek dochodowy)

Pozycja „podatek dochodowy” w rachunku zysków i strat obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony.

Podatek dochodowy od dochodów uzyskanych w kraju obliczany jest zgodnie z polskimi przepisami podatkowymi, natomiast dochody jednostek prowadzących działalność za granicą podlegają opodatkowaniu według lokalnych przepisów, uwzględniając umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania.

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i zobowiązań, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, spółki Grupy tworzą rezerwy i ustalają aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia.

Aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie ujmuje się, jeżeli różnice wynikają z wartości firmy lub z początkowego ujęcia (poza połączeniem jednostek) innych aktywów i zobowiązań w transakcji, która nie wpływa na zysk podatkowy ani księgowy.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek bieżący i odroczony ujmuje się w rachunku zysków i strat, z wyjątkiem przypadków dotyczących pozycji ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym. W takiej sytuacji podatek bieżący i odroczony ujmuje się również odpowiednio w pozostałych całkowitych dochodach lub w kapitale własnym. Jeżeli podatek bieżący lub odroczony wynika z początkowego rozliczenia połączenia jednostek gospodarczych, efekt podatkowy uwzględnia się w dalszych rozliczeniach tego połączenia.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlegają kompensacie w ramach poszczególnych spółek Grupy.

2.27 Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych

Organizacja i zarządzanie Grupy odbywają się w podziale na segmenty.

Grupa Budimex działa w obszarze dwóch głównych segmentów operacyjnych:

- działalność budowlana,
- działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami.

Inne obszary działalności, które nie spełniają warunków, aby zostały uznane za segmenty sprawozdawcze, obejmują spółki prowadzące między innymi działalność produkcyjną, usługową i handlową.

Podział działalności na poszczególne segmenty został dokonany poprzez kwalifikację poszczególnych podmiotów według ich podstawowej, statutowej działalności oraz znaczenia działalności spółek na rzecz segmentu. Taki podział odpowiada rozłożeniu zasadniczych ryzyk oraz zwrotów z poniesionych nakładów.

Grupa stosuje jednolitą politykę rachunkowości dla wszystkich segmentów. Transakcje pomiędzy poszczególnymi segmentami dokonywane są na warunkach rynkowych.

Udziały w jednostkach wycenianych metodą praw własności zostały zakwalifikowane do właściwego segmentu ze względu na przedmiot działalności wycenianej tą metodą jednostki.

3. Zarządzanie ryzykiem finansowym

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa Budimex należą:

- kredyty bankowe, pożyczki, leasing finansowy, których celem jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy,
- należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i zobowiązania, a także środki pieniężne i depozyty krótkoterminowe, które powstają w toku bieżącej działalności Grupy,
- instrumenty pochodne, do których należą walutowe kontrakty terminowe typu forward oraz opcje walutowe, których celem jest zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w wyniku zawierania kontraktów budowlanych w walutach obcych oraz instrumenty typu swap stopy procentowej, których celem jest zamiana zmiennej stopy procentowej na stopę stałą.

Grupa Budimex w toku prowadzonej działalności narażona jest na różne rodzaje ryzyka finansowego: ryzyko walutowe, ryzyko stóp procentowych, ryzyko cenowe, ryzyko kredytowe oraz ryzyko utraty płynności. Zarząd weryfikuje i ustala zasady zarządzania każdym z wyżej wymienionych ryzyk.

Ryzyko walutowe

W ramach podstawowej działalności operacyjnej spółki Grupy zawierają kontrakty budowlane oraz umowy z podwykonawcami i dostawcami w walutach obcych. Przyjęta przez Zarząd polityka zarządzania ryzykiem walutowym polega na zabezpieczeniu przyszłych przepływów pieniężnych na tych kontraktach w celu ograniczenia wpływu zmienności kursów walut na wyniki Grupy. Zgodnie z tą polityką spółki Grupy dokonują zabezpieczania ryzyka walutowego występującego w każdej umowie budowlanej, której wartość płatności (wpływów lub wydatków) w walutach obcych zostanie uznana za istotną. Zabezpieczenie przed ryzykiem

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

walutowym odbywa się poprzez wykorzystanie instrumentów pochodnych, przede wszystkim walutowych kontraktów terminowych (fx forward) oraz opcji walutowych, lub też, o ile to jest możliwe, poprzez mechanizm zabezpieczenia naturalnego, polegającego na zawieraniu umów z dostawcami lub podwykonawcami w określonej walucie.

Zgodnie z polityką Grupy ekspozycja na ryzyko walutowe jest systematycznie mierzona zarówno dla poszczególnych kontraktów budowlanych (poprzez analizę wpływów i wydatków w walucie obcej w ramach kontraktów zawieranych w walucie obcej oraz poprzez analizę wydatków w walucie obcej w ramach kontraktów zawieranych w walucie krajowej), jak i dla wszystkich kontraktów łącznie. Polityką Zarządu jest zabezpieczenie ekspozycji walutowej netto na poszczególnych kontraktach. Na dzień 31 grudnia 2016 roku ekspozycja Grupy na ryzyko kursowe dotycząca kontraktów budowlanych była zabezpieczona w około 93%. Spółki z Grupy są także narażone na ryzyko kursowe z tytułu planowanych przyszłych płatności w walutach obcych, wynikających z zawartych umów dotyczących zakupów środków trwałych, które to płatności nie zostały zabezpieczone przed ryzykiem kursowym. Po uwzględnieniu tych dodatkowych planowanych przyszłych płatności w walutach obcych na dzień 31 grudnia 2016 roku poziom zabezpieczenia ryzyka kursowego w Grupie wynosił 73%.

Spółki Grupy nie stosują rachunkowości zabezpieczeń.

Ryzyko walutowe – wrażliwość na zmiany

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany kursów walut, na podstawie historycznych zmian wartości oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia Grupy w zakresie rynków finansowych, zmiany kursów walut, które są „realnie możliwe”, oszacowane zostały na poziomie -10% / +10% na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego netto na racjonalnie możliwe zmiany kursów walutowych przy założeniu niezmiennych innych czynników (wpływ na aktywa netto jest identyczny).

	Wartość nominalna na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2016 roku	
		Deprecjacja	Aprecjacja
		złotówki względem pozostałych walut	
		+10%	-10%
Kontrakty forward/ opcje walutowe			
– EUR	60 016	(9 753)	9 753
– USD	2 547	877	(877)
– GBP	122	(63)	63
Instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych – ekspozycja walutowa netto:			
– EUR	11 550	5 110	(5 110)
– USD	(1 139)	(476)	476
– GBP	(30)	(15)	15
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		(4 320)	4 320
Podatek odroczony		821	(821)
Łącznie		(3 499)	3 499

	Wartość nominalna na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2015 roku	
		Deprecjacja	Aprecjacja
		złotówki względem pozostałych walut	
		+10%	-10%
Kontrakty forward/ opcje walutowe:			
– EUR	58 352	(16 444)	16 389
Instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych – ekspozycja walutowa netto:			
– EUR	6 187	2 637	(2 637)
– USD	3	1	(1)
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		(13 806)	13 751
Podatek odroczony		2 623	(2 613)
Łącznie		(11 183)	11 138

Ryzyko stóp procentowych

Ryzyko stóp procentowych występuje głównie w związku z korzystaniem przez spółki Grupy z kredytów bankowych, pożyczek i leasingu finansowego. Powyższe instrumenty finansowe oparte są o zmienne stopy procentowe i narażają Grupę na ryzyko zmiany przepływów pieniężnych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Ryzyko stóp procentowych związane z istniejącym zadłużeniem zostało uznane jako relatywnie niskie z punktu widzenia wpływu na wyniki Grupy. W obecnej chwili zarządzanie tym ryzykiem obejmuje zarówno bieżące monitorowanie sytuacji rynkowej i zadłużenia, jak również zabezpieczanie się przed ryzykiem wahań rynkowych stóp procentowych poprzez zawieranie transakcji zamiany stopy procentowej ze zmiennej na stałą.

Ryzyko stóp procentowych – wrażliwość na zmiany

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych, na podstawie historycznych zmian wartości oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia Grupy w zakresie rynków finansowych, zmiany stóp procentowych, które są „racjonalnie możliwe”, oszacowane zostały na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku na poziomie -0,5 / +0,5 punktu procentowego dla złotego oraz -0,25 / +0,25 punktu procentowego dla euro. „Racjonalnie możliwe” zmiany stóp procentowych dla dolara amerykańskiego na dzień 31 grudnia 2016 roku oszacowano na poziomie -0,75 / +0,75 punktu procentowego (na dzień 31 grudnia 2015 roku: -0,25/+0,25 punktu procentowego), a dla funta brytyjskiego – na poziomie -0,25 / +0,25 punktu procentowego (na dzień 31 grudnia 2015 roku ekspozycja wobec funta brytyjskiego nie występowała). Jednocześnie założono równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych na potrzeby kalkulacji wrażliwości dyskonta na zmiany stóp procentowych. Podwyższenie poziomu szacowanych zmian stóp procentowych dla dolara w stosunku do roku 2015 wynika z oczekiwanych podwyżek stóp procentowych dla USD.

Poniżej podano wpływ na wynik netto i aktywa netto według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku:

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2016 roku	
		+50 pb (PLN) +25 pb (EUR, GBP) +0,75 pb (USD)	-50 pb (PLN) -25 pb (EUR, GBP) -0,75 pb (USD)
Środki pieniężne na rachunkach bankowych (wartość godziwa)	2 715 093	13 439	(13 439)
Instrumenty pochodne – swap stopy procentowej			
– ujęte w aktywach (wartość godziwa)	68	229	(68)
– ujęte w zobowiązaniach (wartość godziwa)	(2 608)	872	(1 096)
Pożyczki udzielone	9 163	46	(46)
Kredyty bankowe i pożyczki (kapitał)	(41 043)	(182)	182
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (wartość bieżąca)	(41 561)	(208)	208
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		14 196	(14 259)
Podatek odroczony		(2 697)	2 709
Łącznie		11 499	(11 550)

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2015 roku	
		+50 pb (PLN) +25 pb (EUR, USD)	-50 pb (PLN) -25 pb (EUR, USD)
Środki pieniężne na rachunkach bankowych (wartość godziwa)	2 413 090	11 951	(11 951)
Instrumenty pochodne – swap stopy procentowej			
– ujęte w zobowiązaniach (wartość godziwa)	(3 770)	1 048	(1 094)
Kredyty bankowe i pożyczki (kapitał)	(41 537)	(186)	186
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (wartość bieżąca)	(22 798)	(114)	114
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		12 699	(12 745)
Podatek odroczony		(2 413)	2 422
Łącznie		10 286	(10 323)

W kalkulacji wrażliwości na zmiany stóp procentowych pominięte zostały środki pieniężne w kasie.

Wycena kontraktów forward oraz opcji walutowych nie wykazuje wrażliwości na równoległe zmiany stóp procentowych przy niezmiennych kursach walutowych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Ryzyko cenowe

Grupa narażona jest na ryzyko cenowe związane ze wzrostem cen najczęściej kupowanych materiałów budowlanych, takich jak: wyroby stalowe m.in. pręty zbrojeniowe, szyny i inne wyroby hutnicze, kruszywa i beton, a także materiałów ropopochodnych takich jak: benzyna, olej napędowy, asfalty oraz olej opałowy. Ryzyko cenowe materiałów nabywanych na rynku krajowym ocenia się jako umiarkowane, natomiast ryzyko cenowe związane z materiałami ropopochodnymi oraz wyrobów stalowych szacuje się jako wysokie. W wyniku zmian cen materiałów oraz kosztów pracy mogą ulec zmianie ceny usług świadczonych na rzecz Grupy przez firmy podwykonawcze. Ceny w umowach zawartych z inwestorami są stałe przez cały okres realizacji kontraktu – najczęściej od 6 – 36 miesięcy, z kolei umowy z podwykonawcami zawierane są w terminach późniejszych, w miarę postępu poszczególnych prac. Największe ryzyko zmienności (wzrostu) cen materiałów występuje przy zamówieniach publicznych z uwagi na przedłużający się proces wyboru generalnego wykonawcy. Dotyczy to okresu od momentu złożenia oferty do momentu wyboru i podpisania umowy przez Grupę, kiedy nie zawsze można zawierać dalsze zobowiązania i zabezpieczyć ceny.

W celu ograniczenia ryzyka cenowego Grupa Budimex na bieżąco monitoruje ceny najczęściej kupowanych materiałów budowlanych, a podpisywane umowy mają odpowiednio dopasowane parametry, dotyczące między innymi czasu trwania kontraktu oraz wartości umowy do sytuacji rynkowej. W ramach Grupy Budimex funkcjonuje Biuro Zakupów Centralnych, które bazując na planach robót budowlanych negocjuje ramowe umowy z dostawcami podstawowych materiałów budowlanych.

Ryzyko kredytowe

Spółki Grupy współpracują, zarówno w ramach transakcji pieniężnych, jak i kapitałowych z instytucjami finansowymi o wysokiej wiarygodności, nie powodując przy tym znacznej koncentracji ryzyka kredytowego. Jednocześnie Grupa stosuje politykę ograniczającą zaangażowanie wobec poszczególnych instytucji finansowych oraz emitentów papierów dłużnych, które są nabywane w ramach lokowania okresowych nadwyżek środków pieniężnych.

Aktywami finansowymi Grupy narażonymi na podwyższone ryzyko kredytowe są należności z tytułu dostaw i usług. W Grupie Budimex funkcjonuje polityka oceny i weryfikacji ryzyka kredytowego związanego ze wszystkimi kontraktami, zarówno na etapie przedofertowym, jak i w trakcie realizacji.

Każdy kontrahent, przed podpisaniem umowy, jest oceniany pod kątem możliwości wywiązania się ze zobowiązań finansowych. W przypadku negatywnej oceny zdolności płatniczych kontrahenta, przystąpienie do kontraktu jest uzależnione od ustanowienia adekwatnych zabezpieczeń finansowych lub majątkowych. Ponadto, w umowach z inwestorami zawierane są klauzule przewidujące prawo do wstrzymania realizacji robót, jeżeli występuje opóźnienie w uregulowaniu należności za wykonane usługi.

W Grupie nie istnieje istotna koncentracja ryzyka kredytowego, uwzględniając fakt, iż główny odbiorca jest urzędem administracji rządowej.

Grupa nie jest narażona na istotne ryzyko kredytowe wobec pojedynczego kontrahenta ani grupy kontrahentów o podobnych cechach. Ryzyko kredytowe dotyczące środków płynnych i pochodnych instrumentów finansowych jest ograniczone, ponieważ kontrahentami Grupy są banki o wysokim ratingu kredytowym przyznanym przez międzynarodowe agencje ratingowe.

Z wyjątkiem danych przedstawionych w nocie 47, wartość bilansowa aktywów finansowych wykazanych w sprawozdaniu finansowym przed uwzględnieniem strat, odpowiada maksymalnej ekspozycji Grupy na ryzyko kredytowe bez uwzględniania wartości otrzymanych zabezpieczeń.

Ryzyko utraty płynności

W celu ograniczenia ryzyka utraty płynności, spółki Grupy utrzymują odpowiednią ilość środków pieniężnych oraz zbywalnych papierów wartościowych, a także zawierają umowy o linie kredytowe, które służą jako dodatkowe zabezpieczenie płynności. Do finansowania zakupów inwestycyjnych Grupa wykorzystuje środki własne lub długoterminowe umowy leasingu finansowego zapewniając odpowiednią trwałość struktury finansowania dla tego rodzaju aktywów.

Zarządzanie płynnością wspomagane jest obowiązującym systemem raportowania prognoz płynności przez spółki Grupy.

Struktura zapadalności zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek i innych zewnętrznych źródeł finansowania przedstawiona została w nocie 22. Struktura zapadalności pozostałych zobowiązań finansowych została przedstawiona w odpowiednich dla nich notach.

Obecna dobra sytuacja finansowa Grupy Budimex w zakresie płynności i dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania nie stwarza zagrożeń dla finansowania działalności Grupy.

4. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej modyfikacje. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zwrócić kapitał akcjonariuszom, wyemitować nowe akcje, jak również wypłacić dywidendę. W roku 2016 oraz 2015 nie wprowadzono żadnych zmian odnośnie celów i zasad procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki oraz inne zewnętrzne źródła finansowania, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania (z wyłączeniem międzyokresowych rozliczeń kosztów), kaucje z tytułu umów o budowę, kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę, przychody przyszłych okresów (z wyjątkiem pozostałych rozliczeń międzyokresowych przychodów) oraz zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Oprocentowane kredyty i pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	82 609	64 341
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	4 091 245	3 498 928
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(2 715 134)	(2 413 126)
Zadłużenie netto	1 458 720	1 150 143
Kapitał własny	805 820	603 124
Kapitał i zadłużenie netto	2 264 540	1 753 267
Wskaźnik dźwigni	64,42%	65,60%

5. Ważne oszacowania i założenia

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne.

5.1 Ważne oszacowania księgowo

Grupa dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości, które znajdują odzwierciedlenie w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Rzeczywiste wyniki mogą się różnić od tych szacunków. Szacunki Grupy dotyczą między innymi utworzonych rezerw, wyceny kontraktów budowlanych, odpisów aktualizujących wartość aktywów, rozliczeń międzyokresowych oraz przyjętych stawek amortyzacyjnych. Istotne założenia, nieopisane w niniejszym punkcie, przyjęte przy szacowaniu powyższych wartości zostały przedstawione w nocie 2 „Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości”.

Rezerwy na naprawy gwarancyjne

W przypadku usług budowlanych, spółki Grupy Budimex są zobowiązane do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na koszty napraw gwarancyjnych jest związana z poszczególnymi segmentami budownictwa i wynosi od 0,3% do 1,4% przychodów z danego kontraktu. Wartość ta podlega jednak indywidualnej analizie i może ulec zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach. Kwoty rezerw na naprawy gwarancyjne zaprezentowane zostały w nocie 26.

Spółki nieprowadzące działalności budowlanej na dzień bilansowy szacują ryzyko związane z udzielaniem gwarancji na swoje produkty lub usługi na podstawie danych historycznych oraz bieżących szacunków.

Niezafakturowane usługi

Spółki Grupy realizują większość kontraktów budowlanych jako generalny wykonawca, korzystając w szerokim zakresie z usług podwykonawców. Wykonane prace budowlane podlegają zatwierdzeniu przez zlecającego w procesie odbioru robót poprzez podpisanie odpowiedniego protokołu oraz wystawienie faktury. Na każdy dzień bilansowy istnieje pewna część wykonanych, ale niepotwierdzonych i niezafakturowanych prac przez podwykonawców, które spółki Grupy ujmują jako koszty kontraktu zgodnie z zasadą memoriałową. Wysokość kosztów z tytułu wykonanych, ale niezafakturowanych prac jest określana przez służby techniczne na podstawie fizycznego obmiaru wykonanych robót i mogłaby się różnić od wartości określonej w formalnym procesie odbioru robót budowlanych.

Rozliczenia podatkowe

W Polsce obowiązują liczne regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego, podatku dochodowego od osób prawnych i składek na ubezpieczenia społeczne. Przepisy dotyczące tych podatków podlegają częstym zmianom, co powoduje

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

występowanie w nich niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i podatnikami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład kontroli celnej czy dewizowej) mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat. Odpowiednie władze kontrolne uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji wraz z odsetkami karnymi. Istnieje ryzyko, że odpowiednie władze zajmą odmienne niż spółki Grupy stanowisko w zakresie interpretacji przepisów, co mogłoby mieć znaczący wpływ na zobowiązania podatkowe Grupy.

Rezerwy na sprawy sporne

Spółki Grupy są stronami postępowań sądowych. Departamenty prawne oraz zarządy spółek Grupy dokonują szczegółowej analizy potencjalnych ryzyk związanych z prowadzonymi sprawami i na tej podstawie podejmują decyzje o konieczności ujęcia skutków tych postępowań w księgach spółek Grupy oraz wysokości rezerwy.

5.2 Ważne osądy przy stosowaniu zasad rachunkowości

Rozpoznawanie sprzedaży na kontraktach budowlanych

Przychody z wykonania kontraktów budowlanych, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach obrotowych – ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania, określonego według obmiaru wykonanych prac bądź mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi. Budżety poszczególnych kontraktów podlegają dwukrotnie w ciągu roku formalnemu procesowi aktualizacji (rewizji) w oparciu o bieżące informacje i są zatwierdzane przez Zarząd. W przypadku zaistnienia zdarzeń pomiędzy oficjalnymi rewizjami budżetu, które w istotny sposób wpływają na wynik kontraktu wartość całkowitych przychodów lub kosztów kontraktu może zostać zaktualizowana wcześniej.

Jeżeli stopień zaawansowania niezakończonych usług nie może być na dzień bilansowy ustalony w sposób wiarygodny, to przychód ustala się w wysokości poniesionych w danym okresie obrotowym kosztów, nie wyższych jednak od kosztów, których pokrycie w przyszłości przez zamawiającego jest prawdopodobne.

6. Działalność zaniechana

W 2016 oraz 2015 roku nie wystąpiła działalność zaniechana w rozumieniu MSSF 5.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

7. Podmioty wchodzące w skład Grupy BudimexWykaz podmiotów **zależnych** wchodzących w skład Grupy Budimex:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)		Metoda konsolidacji	
		31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Konsolidowane					
Mostostal Kraków SA	Kraków / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Bau GmbH	Kolonia / Niemcy	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Budownictwo Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
SPV-BN 1 Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Poznańskie Przedsiębiorstwo Inwestycyjne Sp. z o.o. ¹	Warszawa / Polska	-	100,00%	-	pełna
Budimex Kolejnictwo SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Elektromontaż Poznań SA	Poznań / Polska	92,31%	92,31%	pełna	pełna
Elektromontaż Import Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	92,31%	92,31%	pełna	pełna
Instal Polska Sp. z o.o.	Poznań / Polska	92,31%	92,31%	pełna	pełna
Elektromontaż Warszawa SA	Warszawa / Polska	92,31%	92,31%	pełna	pełna
Niekonsolidowane					
Budimex Autostrada SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex Most Wschodni SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex Autostrada A-1 SA (w likwidacji) ²	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex A Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex C Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex D Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex F Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex H Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex I Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex PPP SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex Inwestycje „Grunwald” SA ³	Warszawa / Polska	100,00%	-	niekonsolidowana	-
MK Logistic Sp. z o.o. (w likwidacji)	Zabrze / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Dromex Oil Sp. z o.o. (w likwidacji)	Warszawa / Polska	97,93%	97,93%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
PKZ Budimex GmbH	Kolonia / Niemcy	50,00%	50,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana

¹) Poznańskie Przedsiębiorstwo Inwestycyjne Sp. z o.o. połączyło się z Budimeksem Nieruchomości Sp. z o.o. w dniu 14 kwietnia 2016 roku. Transakcja ta nie miała żadnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Budimex.²) 28 grudnia 2016 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki Budimex Autostrada A-1 SA podjęło uchwałę o likwidacji spółki.³) Spółka Budimex Inwestycje „Grunwald” SA została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 25 lutego 2016 roku.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wykaz podmiotów **współkontrolowanych** wchodzących w skład Grupy Budimex:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)		Metoda ujęcia w sprawozdaniu finansowym	
		31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Wspólne działania					
Budimex SA - Budimex Budownictwo Sp. z o.o. s.c.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex SA Energetyka 1 Sp.j.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%		
Budimex SA Ferrovia Agroman SA s.c.	Warszawa / Polska	99,98%	99,98%	udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach	udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach
Budimex SA Ferrovia Agroman SA 2 s.c. ¹	Warszawa / Polska	95,00%	-		
Budimex SA Sygnity SA Sp. j.	Warszawa / Polska	67,00%	67,00%		
Budimex SA – Cadagua SA III s.c. ²	Warszawa / Polska	60,00%	-		
Budimex SA – Cadagua SA IV s.c. ³	Warszawa / Polska	60,00%	-		
Budimex SA – Cadagua SA V s.c. ⁴	Warszawa / Polska	60,00%	-		
Budimex SA Ferrovia Agroman SA Sp. j.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA Tecnicas Reunidas SA Turów s.c.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA – Cadagua SA s.c. ⁵	Warszawa / Polska	-	50,00%		
Budimex SA – Cadagua II SA s.c.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA Ferrovia Agroman (UK) Limited – Metro II Sp.j. ⁶	Warszawa / Polska	-	40,00%		
Budimex SA Energetyka 2 Sp.j.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA Energetyka 3 Sp.j.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Wspólne przedsięwzięcia					
Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o. ⁷	Warszawa / Polska	-	30,00%	praw własności	praw własności

¹) Spółka została założona w dniu 12 lutego 2016 roku.²) Spółka została założona w dniu 9 marca 2016 roku.³) Spółka została założona w dniu 1 sierpnia 2016 roku.⁴) Spółka została założona w dniu 7 grudnia 2016 roku.⁵) Spółka została zlikwidowana w dniu 23 sierpnia 2016 roku.⁶) Spółka została rozwiązana bez likwidacji i wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 13 kwietnia 2016 roku.⁷) Spółka została zlikwidowana w dniu 14 października 2016 roku. Wykreślono ją z Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 15 grudnia 2016 roku.

Podstawowym obszarem działalności jednostek współkontrolowanych przez Grupę Budimex jest działalność budowlana.

W 2016 roku oraz po dacie bilansowej wystąpiły **następujące zmiany struktury Grupy Budimex:****W dniu 12 lutego 2016 roku** została podpisana umowa spółki Budimex SA – Ferrovia Agroman SA 2 s.c. Budimex SA posiada 95% udziałów w tej spółce, a Ferrovia Agroman SA pozostałe 5%.**W dniu 25 lutego 2016 roku** spółka Budimex Inwestycje „Grunwald” SA została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Budimex SA posiada 100% udziałów w tej spółce.**W dniu 9 marca 2016 roku** została podpisana umowa spółki Budimex SA - Cadagua SA III s.c., w której Budimex SA posiada 60% udziałów, a Cadagua SA pozostałe 40%.**W dniu 13 kwietnia 2016 roku** spółka Budimex SA Ferrovia Agroman (UK) Limited – Metro II Sp.j. została rozwiązana bez likwidacji i wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego ze względu na brak podjęcia planowanej działalności gospodarczej. Budimex SA posiadał 40% udziałów w tej spółce.**W dniu 14 kwietnia 2016 roku** Poznańskie Przedsiębiorstwo Inwestycyjne Sp. z o.o. połączyło się z Budimeksem Nieruchomości Sp. z o.o.**W dniu 1 sierpnia 2016 roku** została podpisana umowa spółki Budimex SA - Cadagua SA IV s.c. Budimex SA posiada 60% udziałów w tej spółce, a Cadagua SA pozostałe 40%.**W dniu 23 sierpnia 2016 roku** z Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej wykreślona została spółka Budimex SA – Cadagua SA s.c., w której Budimex SA posiadał 50%.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W dniu 14 października 2016 roku podjęto uchwałę o ostatecznej likwidacji spółki Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o. Spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 15 grudnia 2016 roku.

W dniu 7 grudnia 2016 roku została podpisana umowa spółki Budimex SA - Cadagua SA V s.c. Budimex SA posiada 60% udziałów w tej spółce, a Cadagua SA pozostałe 40%.

W dniu 28 grudnia 2016 roku Walne Zgromadzenie spółki Budimex Autostrada A-1 SA (spółka zależna od Budimex Autostrada SA) podjęło uchwałę o likwidacji spółki.

W okresie objętym raportem nie zaniechano istotnej działalności, ani nie istnieją formalne plany zaniechania istotnej działalności.

8. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych

Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na segmenty w oparciu o oferowane produkty i usługi. Grupa prowadzi działalność w ramach następujących segmentów operacyjnych:

- działalność budowlana
- działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami.

Działalność budowlana obejmuje świadczenie szeroko rozumianych usług budowlano-montażowych wykonywanych w kraju i za granicą i jest prowadzona przez następujące spółki Grupy:

- Budimex SA
- Mostostal Kraków SA
- Budimex Bau GmbH
- Budimex Budownictwo Sp. z o.o.
- Budimex Kolejnictwo SA

Segment działalności deweloperskiej i zarządzania nieruchomościami obejmuje przygotowywanie gruntów pod inwestycje, prowadzenie projektów inwestycyjnych w zakresie budownictwa mieszkaniowego, sprzedaż mieszkań oraz wynajem i obsługę nieruchomości na własny rachunek. Do tego segmentu zakwalifikowano poniższe podmioty:

- Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.
- SPV-BN 1 Sp. z o.o.
- Poznańskie Przedsiębiorstwo Inwestycyjne Sp. z o.o. (do momentu połączenia z Budimeksem Nieruchomości Sp. z o.o. w dniu 14 kwietnia 2016 roku)
- Przedsiębiorstwo Budownictwa Mieszkaniowego Nadolnik Sp. z o.o. (do momentu połączenia z Budimeksem Nieruchomości Sp. z o.o. w dniu 27 maja 2015 roku)
- Budimex SA w części dotyczącej działalności deweloperskiej, w wyniku połączenia z Budimeksem Inwestycje Sp. z o.o. dnia 13 sierpnia 2009 roku.

Ocena wyników segmentów dokonywana jest na podstawie przychodów ze sprzedaży, zysku (straty) brutto ze sprzedaży, zysku (straty) z działalności operacyjnej oraz zysku (straty) netto.

Inne obszary działalności nie spełniają warunków, aby zostały uznane za segmenty sprawozdawcze. W ramach pozostałej działalności ujęto pozostałe podmioty wchodzące w skład Grupy, które prowadzą między innymi działalność produkcyjną, usługową i handlową oraz w formie partnerstwa publiczno-prywatnego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wyniki segmentów za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku przedstawiają się następująco:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Pozostała działalność	Wyłączenia	Wartość skonsolidowana
Przychody ze sprzedaży na zewnątrz	5 079 431	348 469	144 390	-	5 572 290
Przychody ze sprzedaży innym segmentem	312 022	1 117	18 625	(331 764)	-
Przychody ze sprzedaży ogółem	5 391 453	349 586	163 015	(331 764)	5 572 290
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów na zewnątrz	(4 439 707)	(258 522)	(122 796)	-	(4 821 025)
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów innym segmentem	(288 760)	(9 156)	(19 501)	317 417	-
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów ogółem	(4 728 467)	(267 678)	(142 297)	317 417	(4 821 025)
Zysk brutto ze sprzedaży	662 986	81 908	20 718	(14 347)	751 265
Koszty sprzedaży	(11 680)	(15 809)	(5 235)	53	(32 671)
Koszty ogólnego zarządu	(184 238)	(18 364)	(5 657)	9 493	(198 766)
Pozostałe przychody / (koszty) operacyjne netto	(14 183)	(1 000)	462	-	(14 721)
Zysk z działalności operacyjnej	452 885	46 735	10 288	(4 801)	505 107
Przychody / (koszty) finansowe netto, w tym:	1 917	4 288	2 365	-	8 570
- przychody z tytułu odsetek	33 162	4 521	655	(301)	38 037
- koszty z tytułu odsetek	(1 960)	(588)	(1 401)	301	(3 648)
Udział w stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	(8)	-	(2 264)	-	(2 272)
Podatek dochodowy	(89 983)	(9 738)	(2 121)	913	(100 929)
Zysk/(strata) netto	364 811	41 285	8 268	(3 888)	410 476

W 2016 roku przychody netto ze sprzedaży dla jednego odbiorcy wyniosły 2 823 863 tysiące złotych i w całości dotyczyły segmentu budowlanego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wyniki segmentów za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku przedstawiają się następująco:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Pozostała działalność	Wyłączenia	Wartość skonsolidowana
Przychody ze sprzedaży na zewnątrz	4 673 666	291 404	168 924	-	5 133 994
Przychody ze sprzedaży innym segmentom	263 226	1 195	17 881	(282 302)	-
Przychody ze sprzedaży ogółem	4 936 892	292 599	186 805	(282 302)	5 133 994
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów na zewnątrz	(4 271 705)	(219 820)	(149 755)	-	(4 641 280)
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów innym segmentom	(238 934)	(7 398)	(17 881)	264 213	-
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów ogółem	(4 510 639)	(227 218)	(167 636)	264 213	(4 641 280)
Zysk brutto ze sprzedaży	426 253	65 381	19 169	(18 089)	492 714
Koszty sprzedaży	(11 129)	(14 027)	(4 631)	45	(29 742)
Koszty ogólnego zarządu	(177 090)	(15 350)	(5 217)	7 576	(190 081)
Pozostałe przychody / (koszty) operacyjne netto	6 659	10 686	(150)	2 132	19 327
Zysk z działalności operacyjnej	244 693	46 690	9 171	(8 336)	292 218
Przychody / (koszty) finansowe netto, w tym:	1 690	5 111	1 209	-	8 010
- przychody z tytułu odsetek	30 212	5 272	464	(318)	35 630
- koszty z tytułu odsetek	(2 346)	(670)	(1 488)	318	(4 186)
Udział w stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	(28)	-	(3 399)	-	(3 427)
Podatek dochodowy	(51 624)	(9 981)	(257)	1 581	(60 281)
Zysk/(strata) netto	194 731	41 820	6 724	(6 755)	236 520

W 2015 roku przychody netto ze sprzedaży dla jednego odbiorcy wyniosły 2 027 872 tysiące złotych i w całości dotyczyły segmentu budowlanego.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)*Pozostałe pozycje dotyczące segmentów ujęte w rachunku zysków i strat oraz nakłady inwestycyjne **za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku** to:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Pozostała działalność	Wartość skonsolidowana
Amortyzacja (nota 31)	(24 218)	(933)	(772)	(25 923)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących należności (nota 17)	(10 506)	(3)	242	(10 267)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących zapasy (nota 18)	(776)	(1 332)	(1)	(2 109)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa trwałe (nota 9)	(1 677)	-	(114)	(1 791)
Inne przychody / (koszty) niepieniężne*	153 817	(85)	(5 022)	148 710
Nakłady inwestycyjne	69 644	889	365	70 898

Pozostałe pozycje dotyczące segmentów ujęte w rachunku zysków i strat oraz nakłady inwestycyjne **za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku** to:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Pozostała działalność	Wartość skonsolidowana
Amortyzacja (nota 31)	(20 356)	(891)	(1 101)	(22 348)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących należności (nota 17)	4 966	(24)	(19)	4 923
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących zapasy (nota 18)	(1 337)	(1 172)	200	(2 309)
Inne przychody / (koszty) niepieniężne*	(226 742)	(2 289)	(785)	(229 816)
Nakłady inwestycyjne	27 944	39 401	570	67 915

*) Inne przychody / (koszty) niepieniężne obejmują rozwiązanie / (zawiązanie) rezerw na straty na kontraktach oraz na naprawy gwarancyjne.

Nakłady inwestycyjne obejmują zwiększenia rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych.

Informacje geograficzne

Grupa Budimex prowadzi działalność na rynku krajowym, jak również na rynkach zagranicznych. Do pozostałych rynków zaliczane są Ukraina, Litwa, Estonia, Szwecja, Rosja, Hiszpania oraz Belgia.

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów

	2016	2015
Rynek krajowy	5 371 130	4 927 035
Rynek niemiecki	184 852	174 854
Pozostałe rynki	16 308	32 105
Ogółem	5 572 290	5 133 994

Aktywa trwałe

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Rynek krajowy	255 972	234 721
Rynek niemiecki	461	440
Pozostałe rynki	-	20
Ogółem	256 433	235 181

Nakłady inwestycyjne

	2016	2015
Rynek krajowy	70 720	67 769
Rynek niemiecki	178	146
Pozostałe rynki	-	-
Ogółem	70 898	67 915

Podział geograficzny przychodów ze sprzedaży odpowiada lokalizacji klientów i jest zgodny z wewnętrzną strukturą organizacyjną Grupy.

Aktywa trwałe obejmują rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne, wartości niematerialne, wartość firmy jednostek podporządkowanych oraz długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Podział łącznej kwoty aktywów trwałych oraz wydatków inwestycyjnych odpowiada lokalizacji oddziałów oraz podmiotów zagranicznych wchodzących w skład Grupy.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

9. Rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty, prawo wieczystego użytkowania gruntu	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2016 roku	3 026	29 586	204 575	22 213	23 674	1 150	284 224
Zwiększenia:	1	1 300	32 591	4 073	11 268	7 390	56 623
– zakup (w tym: przyjęcie w leasing)	-	1 259	32 044	3 957	10 898	-	48 158
– przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	41	541	113	329	(1 024)	-
– zwiększenie środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-	8 414	8 414
– inne zwiększenia	1	-	6	3	41	-	51
Zmniejszenia:	-	(132)	(6 202)	(607)	(968)	-	(7 909)
– sprzedaż	-	(23)	(3 714)	(484)	(341)	-	(4 562)
– likwidacja, złomowanie	-	(109)	(2 488)	(123)	(627)	-	(3 347)
Wartość brutto na 31 grudnia 2016 roku	3 027	30 754	230 964	25 679	33 974	8 540	332 938
Umorzenie na 1 stycznia 2016 roku	(28)	(10 430)	(154 953)	(17 583)	(16 605)	-	(199 599)
Zmiany za okres:	(13)	(1 163)	(10 916)	(654)	(2 751)	-	(15 497)
– amortyzacja bieżąca (nota 31)	(20)	(1 230)	(17 020)	(1 238)	(3 540)	-	(23 048)
– sprzedaż	-	6	3 698	484	202	-	4 390
– likwidacja, złomowanie	-	61	2 408	103	627	-	3 199
– inne	7	-	(2)	(3)	(40)	-	(38)
Umorzenie na 31 grudnia 2016 roku	(41)	(11 593)	(165 869)	(18 237)	(19 356)	-	(215 096)
Odpisy z tytułu utraty wartości na 1 stycznia 2016 roku	-	(1 377)	-	-	-	-	(1 377)
– (zwiększenia)/zmniejszenia (nota 33)	(1 677)	-	(114)	-	-	-	(1 791)
Odpisy z tytułu utraty wartości na 31 grudnia 2016 roku	(1 677)	(1 377)	(114)	-	-	-	(3 168)
Wartość netto na 1 stycznia 2016 roku	2 998	17 779	49 622	4 630	7 069	1 150	83 248
Wartość netto na 31 grudnia 2016 roku	1 309	17 784	64 981	7 442	14 618	8 540	114 674

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Grunty, prawo wieczystego użytkowania gruntów	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2015 roku	3 051	26 865	211 991	22 150	21 435	349	285 841
Zwiększenia:	-	3 289	17 624	533	5 534	885	27 865
- zakup (w tym: przyjęcie w leasing)	-	3 177	17 440	533	5 518	-	26 668
- przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	112	184	-	-	(296)	-
- zwiększenie środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-	1 181	1 181
- inne zwiększenia	-	-	-	-	16	-	16
Zmniejszenia:	(25)	(568)	(25 040)	(470)	(3 295)	(84)	(29 482)
- sprzedaż	(25)	(219)	(22 611)	(379)	(321)	-	(23 555)
- likwidacja, złomowanie	-	(13)	(2 425)	(90)	(2 973)	-	(5 501)
- przeniesienie na zapasy	-	(333)	-	-	-	-	(333)
- przeniesienie na nieruchomości inwestycyjne (nota 10)	-	-	-	-	-	(84)	(84)
- inne zmniejszenia	-	(3)	(4)	(1)	(1)	-	(9)
Wartość brutto na 31 grudnia 2015 roku	3 026	29 586	204 575	22 213	23 674	1 150	284 224
Umorzenie na 1 stycznia 2015 roku	(88)	(9 960)	(160 330)	(16 744)	(17 829)	-	(204 951)
Zmiany za okres:	60	(470)	5 377	(839)	1 224	-	5 352
- amortyzacja bieżąca (nota 31)	(40)	(967)	(15 647)	(1 278)	(2 037)	-	(19 969)
- sprzedaż	25	219	18 623	370	321	-	19 558
- likwidacja, złomowanie	-	8	2 394	68	2 954	-	5 424
- różnice kursowe	-	-	5	-	(1)	-	4
- przeniesienie na zapasy	-	15	-	-	-	-	15
- inne	75	255	2	1	(13)	-	320
Umorzenie na 31 grudnia 2015 roku	(28)	(10 430)	(154 953)	(17 583)	(16 605)	-	(199 599)
Odpisy z tytułu utraty wartości na 1 stycznia 2015 roku	-	(1 377)	-	-	-	-	(1 377)
- (zwiększenia)/zmniejszenia	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na 31 grudnia 2015 roku	-	(1 377)	-	-	-	-	(1 377)
Wartość netto na 1 stycznia 2015 roku	2 963	15 528	51 661	5 406	3 606	349	79 513
Wartość netto na 31 grudnia 2015 roku	2 998	17 779	49 622	4 630	7 069	1 150	83 248

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych została ujęta w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

	2016	2015
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	21 473	18 545
Koszty ogólnego zarządu	1 115	1 001
Inne koszty	460	423
Ogółem (nota 31)	23 048	19 969

Grupa jako leasingobiorca używa na podstawie umów leasingu finansowego następujące rzeczowe aktywa trwałe:

	31 grudnia 2016 roku		31 grudnia 2015 roku	
	Wartość początkowa – aktywowany leasing finansowy	Wartość bilansowa netto	Wartość początkowa – aktywowany leasing finansowy	Wartość bilansowa netto
Urządzenia techniczne i maszyny	60 774	44 265	55 269	29 373
Środki transportu	2 414	1 542	3 465	1 982
Inne środki trwałe	126	56	303	73
Ogółem	63 314	45 863	59 037	31 428

Wartość zabezpieczeń ustanowionych na rzeczowych aktywach trwałych została opisana w nocie 38.

Łączna kwota otrzymanych bądź należnych odszkodowań w odniesieniu do tych środków trwałych, które straciły na wartości lub zostały utracone w 2016 roku wynosi 305 tysięcy złotych (w 2015 roku: 110 tysięcy złotych).

10. Nieruchomości inwestycyjne

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Prawo wieczystego użytkowania gruntu	749	25 649
Budynki i budowle	24 717	37 651
Inne nieruchomości	115	110
Nieruchomości inwestycyjne ogółem	25 581	63 410
<i>Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych</i>	<i>29 541</i>	<i>68 172</i>

Zmiany nieruchomości inwestycyjnych w 2016 oraz 2015 roku przedstawiały się następująco:

	2016	2015
Stan na początek okresu		
Wartość brutto	65 926	27 229
Umorzenie (w tym skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości)	(2 516)	(2 235)
Wartość netto na początek okresu	63 410	24 994
Zmiany w ciągu roku		
Nabycie	-	38 788
Ulepszenia	9	48
Zbycie	-	(165)
Przeniesienie z rzeczowych aktywów trwałych (nota 9)	-	84
Przeniesienie na zapasy	(38 403)	-
Amortyzacja (nota 31)	(334)	(338)
Inne	899	(1)
Stan na koniec okresu		
Wartość brutto	29 074	65 926
Umorzenie (w tym skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości)	(3 493)	(2 516)
Wartość netto	25 581	63 410

Wartość zabezpieczeń ustanowionych na nieruchomościach inwestycyjnych została opisana w nocie 38.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Amortyzacja nieruchomości inwestycyjnych za rok 2016 i 2015 została ujęta w rachunku zysków i strat w koszcie wytworzenia sprzedanych produktów i usług.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku zostały dokonane wyceny części nieruchomości inwestycyjnych na kwotę 25 242 tysiące złotych. Wyceny te potwierdziły, iż nie nastąpiła utrata wartości tej części nieruchomości inwestycyjnych posiadanych przez Grupę. Pomiar wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych sklasyfikowano na poziomie 2 hierarchii wartości godziwej wg MSSF 13. W 2016 roku nie nastąpiły przesunięcia między poziomami hierarchii wartości godziwej. Nieruchomości wyceniono metodą dochodową, korzystając z obserwowalnych stawek czynszów na lokalnych rynkach nieruchomości podobnych do nieruchomości wycenianych. Ze względu na nieznaczne wahania cen na rynku oraz tym samym mało prawdopodobną utratę wartości nieruchomości, zrezygnowano z wyceny pozostałych nieruchomości inwestycyjnych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku zostały dokonane wyceny części nieruchomości inwestycyjnych na kwotę 22 405 tysięcy złotych. Wyceny te potwierdziły, iż nie nastąpiła utrata wartości tej części nieruchomości inwestycyjnych posiadanych przez Grupę. Pomiar wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych sklasyfikowano na poziomie 2 hierarchii wartości godziwej wg MSSF 13. W 2015 roku nie nastąpiły przesunięcia między poziomami hierarchii wartości godziwej. Nieruchomości wyceniono metodą dochodową, korzystając z obserwowalnych stawek czynszów na lokalnych rynkach nieruchomości podobnych do nieruchomości wycenianych. Ze względu na nieznaczne wahania cen na rynku oraz tym samym mało prawdopodobną utratę wartości nieruchomości, zrezygnowano z wyceny pozostałych nieruchomości inwestycyjnych.

Spółki Grupy ujęły w rachunku zysków i strat następujące kwoty przychodów i kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi:

	2016	2015
Przychody z opłat czynszowych	5 758	6 536
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i konserwacji) powstałe z nieruchomości inwestycyjnych, które przyniosły przychody z opłat czynszowych	3 848	4 709
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i konserwacji) powstałe z nieruchomości inwestycyjnych, które nie przyniosły przychodów z opłat czynszowych	-	-

11. Wartości niematerialne

	Oprogramowanie komputerowe	Nabyte koncesje, patenty, licencje	Pozostałe	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2016 roku	28 428	969	3 336	32 733
Zwiększenia:	28 465	8	-	28 473
– zakup	14 309	8	-	14 317
– rozliczenie zaliczek	14 149	-	-	14 149
– inne	7	-	-	7
Zmniejszenia:	(3)	(24)	(1 287)	(1 314)
– likwidacja	(3)	(24)	(1 287)	(1 314)
Wartość brutto na 31 grudnia 2016 roku	56 890	953	2 049	59 892
Umorzenie na 1 stycznia 2016 roku	(24 563)	(869)	(3 301)	(28 733)
Zmiany za okres:	(2 491)	(22)	1 280	(1 233)
– amortyzacja bieżąca (nota 31)	(2 488)	(46)	(7)	(2 541)
– likwidacja	3	24	1 287	1 314
– inne	(6)	-	-	(6)
Umorzenie na 31 grudnia 2016 roku	(27 054)	(891)	(2 021)	(29 966)
Wartość netto na 1 stycznia 2016 roku	3 865	100	35	4 000
Wartość netto na 31 grudnia 2016 roku	29 836	62	28	29 926

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Oprogramowanie komputerowe	Nabyte koncesje, patenty, licencje	Pozostałe	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2015 roku	26 976	937	3 300	31 213
Zwiększenia:	1 494	35	36	1 565
– zakup	1 189	5	36	1 230
– rozliczenie zaliczek	288	30	-	318
– inne	17	-	-	17
Zmniejszenia:	(42)	(3)	-	(45)
– likwidacja	(42)	-	-	(42)
– inne	-	(3)	-	(3)
Wartość brutto na 31 grudnia 2015 roku	28 428	969	3 336	32 733
Umorzenie na 1 stycznia 2015 roku	(23 020)	(770)	(2 929)	(26 719)
Zmiany za okres:	(1 543)	(99)	(372)	(2 014)
– amortyzacja bieżąca (nota 31)	(1 567)	(102)	(372)	(2 041)
– likwidacja	42	-	-	42
– inne	(18)	3	-	(15)
Umorzenie na 31 grudnia 2015 roku	(24 563)	(869)	(3 301)	(28 733)
Wartość netto na 1 stycznia 2015 roku	3 956	167	371	4 494
Wartość netto na 31 grudnia 2015 roku	3 865	100	35	4 000

Amortyzacja wartości niematerialnych została ujęta w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

	2016	2015
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	708	843
Koszty ogólnego zarządu	1 809	1 176
Inne koszty	24	22
Ogółem	2 541	2 041

Grupa nie posiada istotnych wartości niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku jednostki wchodzące w skład Grupy nie posiadały istotnych obciążeń wartości niematerialnych o charakterze prawnorzeczowym i obligacyjnym.

W 2016 oraz 2015 roku nie dokonywano odpisów aktualizujących wartości niematerialne.

12. Wartość firmy jednostek podporządkowanych

Wartość firmy wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku w kwocie 73 237 tysięcy złotych składa się z wartości firmy w całości dotyczącej spółki Budimex Dromex SA, która została połączona z Budimeksem SA w dniu 16 listopada 2009 roku.

Test na utratę wartości firmy

Wartość firmy przyporządkowuje się do ośrodków Grupy wypracowujących środki pieniężne. Dla wartości firmy powstałej przy nabyciu akcji Budimeksu Dromeksu SA przez Budimex SA przyjmuje się, że ośrodkiem wypracowującym środki pieniężne jest część segmentu budowlanego dotycząca krajowego budownictwa ogólnego i infrastruktury.

Wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne ustala się na podstawie wycień wartości użytkowej. Wycięcia te wykorzystują projekcje przepływów pieniężnych w okresie pięcioletnim. Przepływy pieniężne wykraczające poza okres pięcioletni oszacowano na stałym poziomie. Stopa wzrostu nie przewyższa długoterminowej przeciętnej stopy wzrostu dla branży budowlanej, w której funkcjonuje ośrodek wypracowujący środki pieniężne. W wycięciach przyjęto marżę brutto na poziomie pomiędzy 8% a 11%, natomiast wykorzystana stopa dyskontowa wyniosła 10% (po zaokrągleniu i ubrutowieniu). Zarząd ustalił budżetowaną marżę brutto na podstawie wyników historycznych oraz swoich przewidywań co do rozwoju rynku. Średnie ważone przeciętne stopy wzrostu zgodne są z prognozami przedstawionymi w raportach branżowych. Zastosowana stopa dyskonta to stopa przed opodatkowaniem, odzwierciedlająca konkretne zagrożenia dotyczące poszczególnych segmentów.

Na podstawie testu na utratę wartości przez wartość firmy, który został przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2016 roku, Zarząd stwierdził, że nie ma potrzeby dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

13. Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności

	2016	2015
Stan na początek okresu	45 762	7 539
– w tym wartość firmy	-	-
Nabycie udziałów	-	41 650
Likwidacja jednostki stowarzyszonej/ wspólnego przedsięwzięcia	(47)	-
Udział w zyskach / (stratach)*	(2 272)	(3 427)
Wypłaty dywidendy przez jednostki stowarzyszone/wspólne przedsięwzięcia	(15)	-
Inne	(1)	-
Stan na koniec okresu	43 427	45 762
– w tym wartość firmy	-	-

*) Udział w zyskach/(stratach) za okres obejmuje również część wyniku za rok poprzedni, która nie została skonsolidowana w roku, którego dotyczy. Skonsolidowane sprawozdania Grupy Budimex oparte były na wstępnych danych finansowych spółek stowarzyszonych/wspólnych przedsięwzięć za dany okres sprawozdawczy, a sprawozdania finansowe tych spółek uległy zmianie po opublikowaniu sprawozdania skonsolidowanego przez Grupę. W 2016 roku udział w wyniku jednostek wycenianych metodą praw własności został skorygowany o kwotę (18) tysięcy złotych. W 2015 roku udział w wyniku jednostek wycenianych metodą praw własności został skorygowany o kwotę 38 tysięcy złotych.

Wykaz podmiotów stowarzyszonych/ wspólnych przedsięwzięć na dzień 31 grudnia 2016 oraz 31 grudnia 2015 roku:

Nazwa jednostki	Rodzaj	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)	
			31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
PPHU Promos Sp. z o.o.	jednostka stowarzyszona	Kraków / Polska	26,31%	26,31%
FBSerwis SA	jednostka stowarzyszona	Warszawa / Polska	49,00%	49,00%
Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o.	wspólne przedsięwzięcie	Warszawa/ Polska	-	30,00%

Wybrane dane finansowe jednostki stowarzyszonej Grupy FBSerwis SA przedstawiały się w sposób następujący:

Grupa FBSerwis SA	2016	2015
Aktywa trwałe	183 488	79 937
Aktywa obrotowe	64 372	111 196
Udziały niedające kontroli	(9 297)	-
Zobowiązania długoterminowe	(67 227)	(15 449)
Zobowiązania krótkoterminowe	(86 690)	(86 361)
Przychody	178 875	126 047
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	(4 649)	(7 094)
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	(4 649)	(7 094)
Otrzymane dywidendy od jednostki stowarzyszonej	-	-

Uzgodnienie powyższych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w Grupie FBSerwis SA ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Grupa FBSerwis SA	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Aktywa netto	84 646	89 323
Udział Grupy w jednostce stowarzyszonej	49,00%	49,00%
Pozostałe korekty	-	-
Wartość bilansowa udziałów Grupy w jednostce stowarzyszonej	41 477	43 768

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wybrane dane finansowe jednostki stowarzyszonej PPHU Promos Sp. z o.o. przedstawiały się w sposób następujący:

PPHU Promos Sp. z o.o.	2016	2015
Aktywa trwałe	9 729	9 306
Aktywa obrotowe	2 014	2 474
Zobowiązania długoterminowe	(2 750)	(3 085)
Zobowiązania krótkoterminowe	(1 616)	(1 362)
Przychody	8 479	9 117
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	123	149
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	123	149
Otrzymane dywidendy od jednostki stowarzyszonej	15	-

Uzgodnienie powyższych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w spółce PPHU Promos Sp. z o.o. ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

PPHU Promos Sp. z o.o.	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Aktywa netto	7 377	7 333
Udział Grupy w jednostce stowarzyszonej	26,31%	26,31%
Pozostałe korekty	9	9
Wartość bilansowa udziałów Grupy w jednostce stowarzyszonej	1 950	1 938

Wybrane dane finansowe wspólnego przedsięwzięcia Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o. przedstawiały się w sposób następujący:

Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o.	2016	2015
Aktywa trwałe	-	-
Aktywa obrotowe	-	188
Zobowiązania długoterminowe	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	-	(3)
<i>W skład powyższych aktywów i zobowiązań wchodzi:</i>		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	184
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe (z wyłączeniem zobowiązań z tytułu dostaw i usług i innych zobowiązań oraz rezerw)	-	-
Długoterminowe zobowiązania finansowe (z wyłączeniem zobowiązań z tytułu dostaw i usług i innych zobowiązań oraz rezerw)	-	-
Przychody	-	-
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	(28)	(94)
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	(28)	(94)
Otrzymane dywidendy od wspólnego przedsięwzięcia	-	-
<i>W skład powyższych pozycji wchodzi:</i>		
Amortyzacja	-	-
Przychody z tytułu odsetek	1	1
Koszty odsetkowe	-	-
Przychody (koszty) z tytułu podatku dochodowego	-	(61)

Uzgodnienie powyższych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w spółce Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o. ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o.	31 grudnia 2015
Aktywa netto	185
Udział Grupy we wspólnym przedsięwzięciu	30,00%
Pozostałe korekty	-
Wartość bilansowa udziałów Grupy we wspólnym przedsięwzięciu	56

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W dniu 14 października 2016 roku podjęto uchwałę o ostatecznej likwidacji spółki Tecpresa – Techniki Sprężania i Usługi Dodatkowe Sp. z o.o. Wartość aktywów netto spółki na dzień ostatecznej likwidacji wyniosła 156 tysięcy złotych. Spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 15 grudnia 2016 roku. Wartość aktywów netto przypadających na Grupę Budimex była równa 47 tysięcy złotych.

Udział Grupy w wynikach jednostek stowarzyszonych/wspólnych przedsięwzięć przedstawiał się następująco:

	2016	2015
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych/ wspólnych przedsięwzięć	27	77
Udział w stratach jednostek stowarzyszonych/ wspólnych przedsięwzięć	(2 299)	(3 504)
Ogółem	(2 272)	(3 427)

Udział Grupy w innych całkowitych dochodach jednostek stowarzyszonych wyniósł w 2016 roku zero złotych (w 2015 roku również zero złotych).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa Budimex nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych spółek stowarzyszonych. Na dzień 31 grudnia 2016 roku udział Grupy Budimex w należnościach warunkowych spółek stowarzyszonych wyniósł 5 037 tysięcy złotych, natomiast na dzień 31 grudnia 2015 roku udział ten wynosił 5 286 tysięcy złotych.

Jednostki stowarzyszone prowadzą szeroko rozumianą działalność w zakresie zarządzania infrastrukturą, nieruchomościami użytku publicznego oraz usług komunalnych.

14. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	2016	2015
Stan na początek okresu	9 247	8 376
Zwiększenia:	150	913
– nabycie	150	913
Zmniejszenia	(1)	(42)
– objęcie konsolidacją	-	(42)
– inne	(1)	-
Stan na koniec okresu	9 396	9 247
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	9 396	9 247
– krótkoterminowe	-	-

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży obejmują wyłącznie akcje i udziały w spółkach.

Wartość bilansowa długoterminowych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku była równa cenie nabycia tych aktywów. Wartość godziwa tych aktywów nie jest możliwa do ustalenia z uwagi na fakt, iż nie istnieje dla nich aktywny rynek.

W ciągu najbliższych 12 miesięcy Grupa nie zamierza zbyć aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

15. Pozostałe aktywa/ zobowiązania finansowe

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Pozostałe aktywa finansowe – część długoterminowa	10 035	396
Pochodne instrumenty finansowe	872	396
– od 1 do 2 lat	774	396
– od 2 do 5 lat	30	-
– powyżej 5 lat	68	-
Pożyczki udzielone	9 163	-
– od 2 do 5 lat	9 163	-
Pozostałe aktywa finansowe – część krótkoterminowa	1 758	2 432
Pochodne instrumenty finansowe	1 758	883
Pożyczki udzielone	-	1 549
Pozostałe aktywa finansowe - ogółem	11 793	2 828
Pozostałe zobowiązania – część długoterminowa	1 984	3 076
Pochodne instrumenty finansowe	1 984	3 076
– od 1 do 2 lat	574	703
– od 2 do 5 lat	990	1 482
– powyżej 5 lat	420	891
Pozostałe zobowiązania – część krótkoterminowa	1 018	1 438
Pochodne instrumenty finansowe	1 018	1 438
Pozostałe zobowiązania – ogółem	3 002	4 514

15.1 Instrumenty pochodne

Reguły obowiązujące przy wykorzystywaniu instrumentów pochodnych zawarte są w polityce zarządzania ryzykiem Grupy zatwierdzonej przez Zarząd.

Instrumenty pochodne wyceniane są na dzień bilansowy w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej. Wartość godziwa transakcji forward jest szacowana przy użyciu modelu bazującego na wartości kursów walutowych (średnie kursy NBP) na dzień bilansowy oraz różnicach w poziomach stóp procentowych waluty kwotowej i bazowej. Wartość godziwa swapów stopy procentowej jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne w ramach wymiany odsetek. Do dyskonta stosuje się krzywą stóp procentowych IRS z dnia bilansowego.

Skutki okresowej wyceny i rozliczenia walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward oraz opcji walutowych ujmowane są w ramach działalności operacyjnej, a skutki okresowej wyceny i rozliczenia swapów stopy procentowej ujmowane są w ramach działalności finansowej.

	2016	2015
Zysk / (strata) z wyceny instrumentów pochodnych Fx forward oraz opcji walutowych	2 273	1 773
Zysk / (strata) z tytułu realizacji instrumentów pochodnych Fx forward oraz opcji walutowych	(2 600)	881
Ogółem zysk / (strata) z instrumentów pochodnych ujęta w działalności operacyjnej (nota 33)	(327)	2 654
Zysk / (strata) z wyceny instrumentów pochodnych IRS	1 230	349
Zysk/ (strata) z tytułu realizacji instrumentów pochodnych IRS	(652)	(627)
Ogółem zysk / (strata) z instrumentów pochodnych ujęta w działalności finansowej (nota 34)	578	(278)

Wartość godziwa transakcji zawartych przez spółki Grupy, otwartych na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku przedstawia tabela zamieszczona poniżej:

	Aktywa finansowe z tytułu wyceny instrumentów pochodnych		Zobowiązania finansowe z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	
	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Walutowe kontrakty terminowe typu FX Forward oraz opcje walutowe	2 562	1 279	394	744
Swap stopy procentowej	68	-	2 608	3 770

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Łączna nominalna wartość walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 56 002 tysięcy euro, 2 547 tysięcy dolarów amerykańskich oraz 122 tysiące funtów brytyjskich, na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 49 739 tysięcy euro. Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa nie posiadała otwartych transakcji typu FX Forward w USD i GBP.

Kursy forward sprzedaży/kupna dla transakcji otwartych na dzień 31 grudnia 2016 roku, zawartych w euro, zawierały się w przedziale 4,3163 - 4,7035 euro/złoty (na dzień 31 grudnia 2015 roku zawierały się w przedziale: 4,0640 - 4,4045 euro/złoty). Dla transakcji w dolarze amerykańskim otwartych na dzień 31 grudnia 2016 roku kursy forward sprzedaży/kupna zawierały się w przedziale 3,8202 – 4,1970 dolar/złoty, a dla transakcji w funcie brytyjskim kurs forward sprzedaży/kupna wyniósł 5,3244 funt/złoty. Termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w euro na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosił od 29 do 1 074 dni (na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosił od 30 do 673 dni). Termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w dolarze amerykańskim na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosił od 45 do 311 dni. Z kolei termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w funcie brytyjskim na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniósł 44 dni.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość kupionych opcji walutowych wynosiła 4 014 tysięcy euro, na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość kupionych opcji walutowych wynosiła 8 613 tysięcy euro. Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na 31 grudnia 2015 roku kurs realizacji kupionych opcji walutowych (opcje call on call) wynosił 4,53 euro/złoty.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa posiadała zawarte transakcje zamiany stóp procentowych IRS, w ramach których Grupa będzie płacić stałą stopę, a otrzymywać zmienną stawkę 3M WIBOR. Wartość nominalna poszczególnych transakcji IRS nie przekraczała 10 000 tysięcy złotych. Najdłuższy termin zapadalności spośród tych transakcji to 30 września 2030 roku.

15.2 Pożyczki udzielone

W latach 2013 - 2016 Grupa udzielała pożyczki spółce stowarzyszonej FBSerwis SA. Efektywne oprocentowanie pożyczek w 2016 roku wyniosło 5,71%, a w 2015 roku 5,73%. Wartość godziwa pożyczek udzielonych odpowiada w przybliżeniu ich wartości bilansowej.

	2016	2015
Stan na początek okresu	1 549	18 988
– udzielenie pożyczki	9 163	21 260
– naliczone odsetki (nota 34)	369	1 848
– spłaty pożyczek	-	(40 248)
– spłaty odsetek	(1 918)	(299)
Stan na koniec okresu	9 163	1 549
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	9 163	-
– krótkoterminowe	-	1 549

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

16. Należności z tytułu umowy koncesyjnej

Spółka z Grupy (koncesjonariusz) zawarła z podmiotem sektora publicznego umowę na opracowanie dokumentacji projektowej oraz wybudowanie parkingu podziemnego wraz z częścią naziemną we Wrocławiu. Jako wynagrodzenie przyznano jej prawo do odpłatnego wyłącznego korzystania z parkingu oraz do pobierania pożytków w formie opłat parkingowych od użytkowników parkingu. Umowa koncesyjna została zawarta na 30 lat i 4 miesiące. Umowa nakłada na koncesjonariusza obowiązek utrzymywania poziomu usługi na niezmiennym poziomie, przez okres jej trwania. Umowa określa również gwarantowany poziom przychodów, na jaki koncesjonariusz może liczyć w przypadku, jeśli poziom uzyskanych wpływów z opłat parkingowych różnił się od określonego w umowie przychodu bazowego na dany rok. Cena za świadczenie usług (tj. za postój na parkingu) została określona w umowie. Koncesjonariusz ma prawo do zmiany tej ceny, co najmniej raz w roku, o co najmniej indeksację.

Na dzień zawarcia umowy przeprowadzono test, który wykazał, że gwarantowane wpływy z tytułu umowy koncesyjnej pokrywają wyrażone w wartości godziwej wynagrodzenie z tytułu usługi budowlanej. Tym samym przychody z tytułu usługi budowlanej ujęto w całości jako aktywa finansowe.

Wartość godziwa należności z tytułu umowy koncesyjnej odpowiada w przybliżeniu wartości bilansowej.

Tabela ruchu należności z tytułu umowy koncesyjnej

	2016	2015
Stan na początek okresu	45 688	45 214
Zwiększenia:	2 907	2 956
– wycena aktywa finansowego wg zamortyzowanego kosztu (nota 34)	2 907	2 956
Zmniejszenia	(2 499)	(2 482)
– spłaty	(2 499)	(2 482)
Stan na koniec okresu	46 096	45 688
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	46 096	45 688
– krótkoterminowe	-	-

W roku 2016 i 2015 przychody oraz zysk/(strata) z usług budowlanych w ramach realizowanej umowy koncesyjnej nie wystąpiły, ponieważ budowa parkingu podziemnego została zakończona w 2014 roku i parking został oddany do użytkowania.

17. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		
Rozliczenia międzyokresowe	13 015	11 286
Inne należności	23 241	23 623
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności netto	36 256	34 909
Odpis aktualizujący wartość należności długoterminowych	106	102
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	36 362	35 011
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		
Należności z tytułu dostaw i usług	442 597	352 284
Zaliczki przekazane	35 006	42 720
Należności z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	13 523	1 647
Rozliczenia międzyokresowe	17 449	15 145
Inne należności	8 145	8 762
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności netto	516 720	420 558
Odpis aktualizujący wartość należności	137 173	130 724
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	653 893	551 282
Razem należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe netto	552 976	455 467

Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, uwzględniając fakt, iż głównym klientem Grupy jest urząd administracji rządowej.

Wartość godziwa należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności odpowiada w przybliżeniu ich wartości bilansowej.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Na dzień 31 grudnia 2016 roku ani na dzień 31 grudnia 2015 roku nie zostały ustanowione żadne zabezpieczenia na tych aktywach.

Odpisy aktualizujące wartość długo- i krótkoterminowych należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności

	2016	2015
Odpisy aktualizujące wartość należności na początek okresu	130 826	138 979
Utworzone w pozostałe koszty operacyjne (nota 33)	14 524	4 796
Odwrócone w pozostałe przychody operacyjne (nota 33)	(4 257)	(9 719)
Wykorzystane	(4 593)	(4 154)
Różnice kursowe	482	(95)
Inne	297	1 019
Odpisy aktualizujące wartość należności na koniec okresu	137 279	130 826

Struktura wiekowa przeterminowanych należności z tytułu dostaw i usług

Poniższa tabela prezentuje analizę wiekową należności z tytułu dostaw i usług, które są przeterminowane na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości. Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku nie wystąpiły przeterminowane pozostałe należności, dla których nie dokonano odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Należności z tytułu dostaw i usług przeterminowane, niespłacone w okresie:		
– do 1 miesiąca	58 246	39 817
– powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 849	11 662
– powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	4 883	1 062
– powyżej 6 miesięcy do 1 roku	1 134	2 012
– powyżej 1 roku	28 199	28 544
Należności z tytułu dostaw i usług, przeterminowane, razem	95 311	83 097

Należności, które nie zostały objęte odpisem aktualizującym i nie są przeterminowane, nie wykazują wysokiego ryzyka kredytowego.

18. Zapasy

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Materiały	158 384	86 539
Półprodukty i produkty w toku	546 436	421 726
Produkty gotowe	36 501	44 224
Towary	442 328	315 092
Wartość netto zapasów na koniec okresu	1 183 649	867 581
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	69 012	73 856
Wartość brutto zapasów na koniec okresu	1 252 661	941 437

Odpisy aktualizujące wartość zapasów

	2016	2015
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na początek okresu	73 856	72 984
Utworzone w pozostałe koszty operacyjne (nota 33)	4 067	2 533
Odwrócone w pozostałe przychody operacyjne (nota 33)	(1 958)	(224)
Wykorzystane	(6 953)	(1 437)
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na koniec okresu	69 012	73 856

Przyczyny odwrócenia odpisów aktualizujących zapasy zostały zaprezentowane poniżej:

	2016	2015
Sprzedaż zapasów	975	224
Wzrost wartości odzyskiwalnej	983	-
Ogółem	1 958	224

Wartość zabezpieczeń ustanowionych na zapasach została opisana w nocie 38.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W latach 2015 - 2016 roku zapasy nie były finansowane kredytami, tym samym spółki Grupy nie skapitalizowały na zapasach w tym czasie żadnych odsetek, a łączna wartość odsetek skapitalizowanych w zapasach Grupy na dzień 31 grudnia 2015 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 0 tysięcy złotych.

Wartość zapasów, których wykorzystania / sprzedania oczekuje się w okresie przekraczającym 12 miesięcy na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 698 005 tysięcy złotych, a na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 586 558 tysięcy złotych.

Zapasy o wartości 1 021 777 tysięcy złotych dotyczą nakładów inwestycyjnych poniesionych w związku z realizowanymi projektami budowy mieszkań w celu ich późniejszej sprzedaży. W związku z ogólną sytuacją na rynku mieszkaniowym Grupa jest narażona na ryzyko zmian cen sprzedaży lokali mieszkalnych i usługowych. W stosunku do mieszkań, które zostały sprzedane na podstawie przedwstępnych umów sprzedaży, ryzyko zmiany ceny sprzedaży zostało ograniczone. W przypadku projektów inwestycyjnych, dla których budowa nie została jeszcze rozpoczęta, Grupa nie podpisała wiążących umów o wykonanie robót budowlanych.

W celu weryfikacji wartości rynkowej posiadanych aktywów Zarząd zlecił wycenę części zapasów firmie zewnętrznej – Ernst & Young Real Estate Sp. z o.o. Wartość rynkowa zapasów na 31 grudnia 2016 roku ustalona na podstawie wycen dokonanych przez rzeczoznawcę oraz na podstawie wycen przygotowanych wewnętrznie przekracza wartość bilansową wycenianych zapasów. Na podstawie powyższych wycen Zarząd stwierdził, iż nie są konieczne korekty z tytułu utraty wartości zapasów inne niż zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym. Jednakże biorąc pod uwagę niestabilność rynku nieruchomości, nie można wykluczyć, że przyszłe ceny sprzedaży mogą się różnić od cen przyjętych przez Grupę i niezależnego rzeczoznawcę do testu na utratę wartości i konieczne mogą się okazać dalsze odpisy bądź ich odwrócenie.

Do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne zdarzenia, które należałoby uwzględnić w formie korekty lub ujawnienia w sprawozdaniu finansowym.

19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Środki pieniężne w kasie	41	36
Środki pieniężne na rachunkach bankowych	2 715 093	2 413 090
Środki pieniężne, razem	2 715 134	2 413 126
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty o ograniczonej możliwości dysponowania	(191 101)	(229 049)
Środki pieniężne dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych	2 524 033	2 184 077

Do środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania Grupa zaliczyła:

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Środki pieniężne konsorcjów w części przypadającej na współkonsorcjantów	32 156	47 770
Rachunki powiernicze w spółkach deweloperskich	33 821	48 689
Zablokowane rachunki projektów deweloperskich	123 530	128 072
Środki stanowiące zabezpieczenie gwarancji bankowych (nota 38)	115	3 408
Inne	1 479	1 110
Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania ogółem	191 101	229 049

Krótkoterminowe lokaty bankowe oraz inwestycje o wysokim stopniu płynności zaliczane do środków pieniężnych i ich ekwiwalentów to przede wszystkim: lokaty typu „overnight” oraz krótkoterminowe depozyty o okresie zapadalności od 2 do 365 dni, o średniej efektywnej stopie procentowej wynoszącej na dzień 31 grudnia 2016 roku 1,50% p.a. dla depozytów w PLN (31 grudnia 2015 roku: 1,70% p.a. dla depozytów w PLN). Przeciętny termin zapadalności tych depozytów wynosi 82 dni (31 grudnia 2015 roku: 76 dni).

W 2016 roku Grupa przejęła środki pieniężne w wysokości 1 322 tysiące złotych w wyniku realizacji gwarancji (w 2015: 2 343 tysiące złotych).

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***20. Kapitały**

Na dzień przejścia na MSSF Grupa skorygowała wartość kapitału podstawowego oraz nadwyżki ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej za okres, w którym gospodarka polska należała do hiperinflacyjnych. Skutki przeliczenia oraz uzgodnienie wartości wykazanych w księgach oraz dokumentach korporacyjnych jednostek grupy na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym ujęte zostały w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2016 roku		31 grudnia 2015 roku	
	Akcje zwykłe	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Akcje zwykłe	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej
Kapitał wg ewidencji	127 650	85 083	127 650	85 083
Przeliczenie kapitałów w związku z hiperinflacją	18 198	2 080	18 198	2 080
Wartość wykazana w sprawozdaniu finansowym	145 848	87 163	145 848	87 163

Wartość, o jaką kapitał podstawowy oraz nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej zostały skorygowane w związku z hiperinflacją została ujęta w pozycji „zysk (strata) z lat ubiegłych” w kapitale własnym.

Kapitał akcyjny Jednostki Dominującej składa się z 25 530 098 akcji o łącznej wartości 127 650 tysięcy złotych. Struktura kapitału zakładowego Jednostki Dominującej na dzień 31 grudnia 2016 roku przedstawia się następująco:

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej
A	zwykłe/ imienne	Brak	Brak	2 350	12
A	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 997 650	14 988
B	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 000 000	10 000
C	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 900 285	9 501
D	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 725 072	8 625
E	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 000 000	10 001
F	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	5 312 678	26 563
G	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 217 549	11 088
H	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 448 554	7 243
I	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	186 250	931
K	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 484 693	7 423
L	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	4 255 017	21 275
Ogółem				25 530 098	127 650

Liczba akcji składających się na zatwierdzony kapitał jest równa liczbie akcji wyemitowanych. Wartość nominalna jednej akcji wynosi 5 złotych.

Jednostka Dominująca nie posiada akcji własnych. Jednostki zależne lub stowarzyszone nie posiadają akcji Jednostki Dominującej. Żadne akcje nie zostały zarezerwowane dla potrzeb emisji z tytułu realizacji opcji i umów sprzedaży.

Kwota zysku przeznaczanego do dystrybucji wynika ze sprawozdania finansowego Jednostki Dominującej.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

21. Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli

	2016	2015
Stan na początek okresu	3 918	3 244
– udział w zyskach/(stratach) w ciągu roku	563	543
– udział w korektach konsolidacyjnych	73	131
– korekta udziałów niedających kontroli	(111)	-
Stan na koniec okresu	4 443	3 918

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku udziały niedające kontroli posiadają 7,69% udziału w kapitale zakładowym, jak i w liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki Elektromontaż Poznań SA.

Korekta udziałów niedających kontroli jest przesunięciem między wartością kapitału własnego przypisanego jednostce dominującej i udziałom niedającym kontroli. Wynika ona ze zmian wprowadzonych do danych Grupy Elektromontaż Poznań SA już po rozliczeniu transakcji dokupienia 41,65% akcji w dniu 18 grudnia 2014 roku przez Budimex Budownictwo Sp. z o.o., spółkę w 100% zależną od Budimex SA, co wtedy zwiększyło zaangażowanie kapitałowe Grupy Budimex do 92,31%. Koszt dokupionych akcji wyniósł 14 529 tysięcy złotych. Pierwotna proporcjonalna wartość aktywów netto spółki Elektromontaż Poznań SA przypadająca na udziały niedające kontroli wyniosła 17 573 tysiące złotych, a po zmianach wprowadzonych do danych Elektromontaż Poznań SA wyniosła 17 684 tysiące złotych. Pierwotną różnicę w kwocie 3 044 tysiące złotych ujęto w zyskach zatrzymanych, a kwota która powinna być została ujęta to 3 155 tysięcy złotych. Różnica w kwocie 111 tysięcy złotych została ujęta w 2016 roku jako korekta.

Wybrane dane finansowe Grupy Elektromontaż Poznań SA przedstawiały się w sposób następujący:

Grupa Elektromontaż Poznań SA	2016	2015
Sprawozdanie z sytuacji finansowej*		
Aktywa trwałe	37 903	35 861
Aktywa obrotowe	99 156	103 934
Zobowiązania długoterminowe	(8 184)	(6 399)
Zobowiązania krótkoterminowe	(71 489)	(83 329)
Rachunek całkowitych dochodów		
Przychody	162 583	185 102
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	7 175	7 057
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	144	-
Całkowite dochody za okres	7 319	7 057
Otrzymane dywidendy od Grupy Elektromontaż Poznań SA	-	-

*część aktywów netto przypadająca na udziały niedające kontroli nie jest arytmetycznym iloczynem procentowego udziału ze względu na korekty konsolidacyjne wprowadzone zarówno w bieżącym, jak i poprzednich latach obrotowych

22. Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
	Wartość bilansowa	
Długoterminowe		
Kredyty bankowe i pożyczki	30 858	31 883
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	31 475	12 680
	62 333	44 563
Krótkoterminowe		
Kredyty bankowe i pożyczki	10 185	9 654
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	10 086	10 118
Naliczone odsetki od kredytów i pożyczek krótkoterminowych	5	6
	20 276	19 778
Razem	82 609	64 341

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Struktura umownych terminów wymagalności niezdyktowanych przepływów pieniężnych z tytułu kredytów i pożyczek przedstawia się w sposób następujący:

	31 grudnia 2016 roku		31 grudnia 2015 roku	
	Wartość bilansowa	Niezdyktowane umowne przepływy pieniężne*	Wartość bilansowa	Niezdyktowane umowne przepływy pieniężne*
– do 1 roku	10 190	11 255	9 660	10 829
– powyżej 1 roku do 3 lat	2 059	3 977	1 994	4 052
– powyżej 3 do 5 lat	2 696	4 460	2 341	4 259
– powyżej 5 lat	26 103	30 906	27 548	33 579
	41 048	50 598	41 543	52 719

*) obejmują zarówno płatności kapitału jak i odsetek; na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku kwoty w walucie zostały przeliczone na złote wg kursu NBP na koniec okresu, a płatności odsetek zostały skalkulowane w oparciu o stopę procentową obowiązującą w ostatnim okresie odsetkowym przed 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku.

Spółki Grupy mają możliwość dokonania wcześniejszej spłaty zaciągniętych pożyczek i kredytów. W umowach kredytowych, których stroną są spółki Grupy, nie zostały zawarte klauzule przewidujące kary za wcześniejszą spłatę kredytów.

W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiło niewywiązanie się ze spłaty kapitału, odsetek, postanowień powierniczego rachunku rozliczenia zobowiązania lub warunków wykupu tych zobowiązań z tytułu pożyczek.

Spółki Grupy nie naruszyły warunków umów ani nie renegeowały warunków dotyczących zobowiązań z tytułu pożyczek przed dniem zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wartość bilansowa długoterminowych kredytów i pożyczek zbliżona jest do ich wartości godziwej, ponieważ warunki oprocentowania kredytów w umowach oparte są o zmienną stopę procentową.

Kredyty i pożyczki w podziale na waluty (w przeliczeniu na PLN):

	31 grudnia 2016 roku		31 grudnia 2015 roku	
	Kwota pozostała do spłaty	Kwota wg umowy	Kwota pozostała do spłaty	Kwota wg umowy
Część długoterminowa	30 858	32 542	31 883	32 667
PLN	30 858	32 542	31 883	32 667
Część krótkoterminowa	10 190	10 185	9 660	9 654
PLN	1 025	1 025	900	900
EUR	9 165	9 160	8 760	8 754
	41 048	42 727	41 543	42 321

Kredyty i pożyczki w podziale według stopy procentowej:

	31 grudnia 2016 roku		31 grudnia 2015 roku	
	Kwota pozostała do spłaty	Kwota wg umowy	Kwota pozostała do spłaty	Kwota wg umowy
Część długoterminowa	30 858	32 542	31 883	32 667
WIBOR	30 858	32 542	31 883	32 667
Część krótkoterminowa	10 190	10 185	9 660	9 654
WIBOR	1 025	1 025	900	900
EURIBOR	9 165	9 160	8 760	8 754
	41 048	42 727	41 543	42 321

Ryzyko zmiany stopy procentowej

Efektywne stopy procentowe na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku były następujące:

	31 grudnia 2016 roku		31 grudnia 2015 roku	
	PLN	EUR	PLN	EUR
Kredyty bankowe i pożyczki	3,36%	0,67%	3,38%	1,08%
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	3,10%	-	3,03%	-

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego**

Spółki Grupy umowy leasingu finansowego dotyczące finansowania głównie maszyn i urządzeń technicznych, a także środków transportu. Przedmioty leasingu zostały udostępnione na okresy 36 - 60 miesięcy. Po upływie tych terminów oraz wywiązaniu się ze zobowiązań spółki Grupy mają prawo nabyć niektóre przedmioty leasingu za cenę równą wartości końcowej przedmiotu leasingu. Zabezpieczeniem wykonania części zobowiązań wynikających z umowy jest weksel in blanco wystawiony przez Korzystającego wraz z pisemnym upoważnieniem do jego wypełnienia. Przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu powyższych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto na dzień 31 grudnia 2016 roku wynoszą:

	Minimalne opłaty leasingowe	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych
– poniżej 1 roku	11 352	10 086
– od 1 do 5 lat	33 263	31 475
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, razem	44 615	41 561
w tym przyszłe koszty finansowe z tytułu leasingu finansowego	(3 054)	-
Wartość bieżąca	41 561	41 561

W przypadku części umów spółki Grupy mają możliwość dokonania wcześniejszej spłaty pozostałych zobowiązań z tytułu leasingu finansowego. W umowach leasingowych nie zostały zawarte klauzule przewidujące kary za wcześniejszą spłatę tych zobowiązań.

23. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	515 197	297 653
Koszty niezafakturowane	605 318	502 188
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	8 247	7 249
Międzyokresowe rozliczenia kosztów	199 444	197 877
- z tytułu niewykorzystanych urlopów	39 726	36 700
- z tytułu premii pracowniczych	159 718	161 177
Zobowiązania z tytułu rozliczenia konsorcjów	10 561	41 490
Zobowiązania niefinansowe		
Zobowiązania z tytułu podatków i ubezpieczeń społecznych	153 400	71 439
Międzyokresowe rozliczenia kosztów	22 908	13 250
- z tytułu kosztów zakończenia realizacji kontraktów budowlanych	22 603	12 976
- pozostałe	305	274
Inne zobowiązania	5 795	4 748
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania ogółem	1 520 870	1 135 894
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania ogółem	1 520 870	1 135 894

Wszystkie zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku ujęte zostały w ramach zobowiązań krótkoterminowych, gdyż zostaną rozliczone w trakcie normalnego cyklu operacyjnego Grupy.

24. Podatek dochodowy

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
– przypadające do realizacji po upływie 12 miesięcy	154 912	240 775
– przypadające do realizacji w ciągu 12 miesięcy	372 190	251 174
Ogółem	527 102	491 949
Kompensata	(82 127)	(51 027)
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	444 975	440 922
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
– przypadająca do uregulowania po upływie 12 miesięcy	14 508	14 566
– przypadająca do uregulowania w ciągu 12 miesięcy	67 619	36 461
Ogółem	82 127	51 027
Kompensata	(82 127)	(51 027)
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	-	-

Zmiany stanu netto odroczonego podatku dochodowego przedstawiają się w sposób następujący:

	2016	2015
Stan na początek roku	440 922	376 261
Uznanie / (obciążenie) wyniku finansowego	4 091	64 323
Uznanie / (obciążenie) pozostałych całkowitych dochodów	(26)	152
Inne	(12)	186
Stan na koniec roku	444 975	440 922

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w oparciu o stawkę 19% dla dodatnich i ujemnych różnic przejściowych dotyczących krajowych składników aktywów i zobowiązań, natomiast dla różnic przejściowych w przypadku pozycji bilansowych dotyczących jednostek działających za granicą – w oparciu o stawki podatkowe kraju będącego podstawowym środowiskiem gospodarczym, w którym działa jednostka oraz reguluje zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku ujemne różnice przejściowe oraz nierozliczone straty podatkowe, w związku z którymi nie ujęto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynoszą 6 858 tysięcy złotych (31 grudnia 2015 roku: wynosiły 1 199 tysięcy złotych) i wygasają: 716 tysięcy złotych w 2017 roku, 3 071 tysięcy złotych w 2018 roku oraz 3 071 tysięcy złotych w 2019 roku. Przyczyną nieujęcia składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest małe prawdopodobieństwo uprawdopodobnienia nieściągalności wierzytelności zgodnie z polskim prawem podatkowym.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zmiana stanu aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego według tytułów (przed uwzględnieniem ich kompensaty), przedstawia się w sposób następujący:

	Stan aktywów na 1 stycznia 2015 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Inne zmiany	Stan aktywów na 31 grudnia 2015 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Inne zmiany	Stan aktywów na 31 grudnia 2016 roku
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę	179 518	56 071	-	-	-	235 589	21 412	-	-	-	257 001
Koszty kontraktów związane z rozliczeniami międzyokresowymi przychodów	38 558	(12 848)	-	-	-	25 710	18 821	-	-	-	44 531
Zobowiązania – koszty niezafakturowane	47 721	47 695	-	-	-	95 416	(44 523)	-	-	-	50 893
Strata podatkowa	991	(986)	-	-	-	5	4	-	-	-	9
Rezerwy na naprawy gwarancyjne	37 705	4 033	-	-	-	41 738	9 770	-	-	-	51 508
Pozostałe rezerwy na zobowiązania	49 567	(32 210)	-	-	-	17 357	395	-	-	-	17 752
Należności – odpisy aktualizujące	26 763	(867)	-	-	-	25 896	(584)	-	-	-	25 312
Rozliczenia z tytułu premii pracowniczych	29 167	893	-	-	-	30 060	(273)	-	-	-	29 787
Rozliczenia z tytułu niewykorzystanych urlopów	6 346	120	-	-	-	6 466	676	-	-	-	7 142
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę	182	(9)	-	-	-	173	112	-	-	-	285
Wycena transakcji terminowych	1 376	(518)	-	-	-	858	(288)	-	-	-	570
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	1 368	191	152	-	-	1 711	93	(26)	-	-	1 778
Odpis aktualizujący długoterminowe aktywa finansowe	2 416	184	-	-	-	2 600	(1)	-	-	-	2 599
Pozostałe	9 077	(893)	-	-	186	8 370	29 577	-	-	(12)	37 935
Ogółem	430 755	60 856	152	-	186	491 949	35 191	(26)	-	(12)	527 102
Kompensata	(54 494)					(51 027)					(82 127)
Po kompensacie (wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	376 261					440 922					444 975

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zmiana rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego według tytułów (przed uwzględnieniem ich kompensaty), przedstawia się w sposób następujący:

	Stan rezerw na 1 stycznia 2015 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Stan rezerw na 31 grudnia 2015 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Stan rezerw na 31 grudnia 2016 roku
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę	34 830	(2 195)	-	-	32 635	22 172	-	-	54 807
Wycena transakcji terminowych	154	89	-	-	243	257	-	-	500
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę	2 428	776	-	-	3 204	721	-	-	3 925
Należności – naliczone odsetki	1 723	(898)	-	-	825	(249)	-	-	576
Rezerwa na podatek na rynku niemieckim	661	(214)	-	-	447	(26)	-	-	421
Leasing	7 335	(766)	-	-	6 569	2 477	-	-	9 046
Inne	7 363	(259)	-	-	7 104	5 748	-	-	12 852
Ogółem	54 494	(3 467)	-	-	51 027	31 100	-	-	82 127
Kompensata	(54 494)				(51 027)				(82 127)
Po kompensacie (wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	-				-				-

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	2016	2015
Podatek bieżący	106 127	124 522
Podatek odroczony	(4 091)	(64 323)
Korekty bieżącego podatku dochodowego za poprzednie okresy	(1 107)	82
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego	100 929	60 281

Podatek dochodowy od zysku przed opodatkowaniem brutto Grupy różni się w następujący sposób od teoretycznej kwoty, którą by uzyskano stosując średnią ważoną stawkę podatku mającą zastosowanie do zysków konsolidowanych spółek:

	2016	2015
Zysk / (strata) brutto	511 405	296 801
Udział w (zyskach) / stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	2 272	3 427
Zysk / (strata) przed opodatkowaniem	513 677	300 228
Podatek wyliczony według stawek krajowych	97 599	57 043
Różnice w opodatkowaniu dochodów zagranicznych	(638)	(503)
Korekty bieżącego podatku dochodowego za poprzednie okresy	(1 107)	82
Podatkowe skutki trwałych różnic pomiędzy zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania	2 325	3 081
Wykorzystanie uprzednio nierozpoznanych strat podatkowych lub ujemnej różnicy przejściowej poprzedniego okresu	(524)	(1 761)
Ujemne różnice przejściowe, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe, w związku z którymi nie rozpoznano w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 305	181
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego z tytułu podatku od działalności przemysłowej i handlowej w Niemczech	2 048	2 158
Inne	(79)	-
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego	100 929	60 281
<i>Efektywna stawka podatkowa</i>	<i>19,65%</i>	<i>20,08%</i>

25. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych

Wszyscy pracownicy spółek Grupy Budimex na dzień 31 grudnia 2016 roku korzystają z 2 typów świadczeń pracowniczych:

- z odpraw emerytalno-rentowych
- z odpraw pośmiertnych (dotyczy tylko pracowników spółki Elektromontaż Poznań SA).

Odprawy emerytalno – rentowe wypłacane są pracownikom w przypadku odejścia na rentę lub emeryturę. Należna kwota odprawy jest iloczynem podstawy wymiaru nagrody z dnia nabycia uprawnienia do wypłaty i odpowiedniego, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika, współczynnika.

Odprawy pośmiertne wypłacane są członkom rodziny pracownika w przypadku jego śmierci. Należna kwota świadczenia jest iloczynem podstawy wymiaru odprawy z dnia nabycia uprawnienia do wypłaty i odpowiedniego współczynnika, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika. Zobowiązanie z tytułu odpraw pośmiertnych rozpoznawane jest tylko w spółce Elektromontaż Poznań SA, ponieważ w pozostałych spółkach Grupy Budimex zobowiązanie to nie jest ujmowane ze względu na objęcie pracowników ubezpieczeniem na życie.

Obowiązek wypłaty odpraw emerytalno-rentowych oraz odpraw pośmiertnych zwykle naraża Grupę na ryzyko aktuarialne obejmujące:

Ryzyko stopy procentowej – bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przy pomocy stopy dyskonta określonej przez odniesienie do poziomu rentowności dostępnych na rynku obligacji skarbowych, jako że w Polsce nie występują wysoce płynne obligacje komercyjne o niskim stopniu ryzyka. Spadek oprocentowania obligacji powoduje zwiększenie zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Ryzyko wynagrodzeń - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przez odniesienie do przyszłego poziomu wynagrodzeń pracowników spółek Grupy Budimex. Wobec tego wzrost wynagrodzeń pracowników spowoduje zwiększenie wartości zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Ryzyko długowieczności - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przez odniesienie do najlepszych szacunków śmiertelności pracowników w okresie zatrudnienia. Zwiększenie oczekiwanej długości trwania życia pracowników spowoduje wzrost wartości zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych, ale jednocześnie obniży

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

wartość zobowiązań z tytułu odpraw pośmiertnych.

Ryzyko zmiany wieku emerytalnego – bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się w oparciu o obowiązujący w Polsce wiek emerytalny. W przypadku dalszego podniesienia wieku emerytalnego bieżąca wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych spadnie.

Ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych:

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Odprawy emerytalno – rentowe, w tym:	8 826	8 323
– wartość bieżąca zobowiązania na dzień bilansowy	8 826	8 323
– zyski / (straty) aktuarialne nieujęte na dzień bilansowy	-	-
– koszty przeszłego zatrudnienia nieujęte na dzień bilansowy	-	-
Odprawy pośmiertne, w tym:	533	684
– wartość bieżąca zobowiązania na dzień bilansowy	533	684
– zyski / (straty) aktuarialne nieujęte na dzień bilansowy	-	-
– koszty przeszłego zatrudnienia nieujęte na dzień bilansowy	-	-
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych ogółem	9 359	9 007
w tym:		
– część długoterminowa	7 937	7 657
– część krótkoterminowa	1 422	1 350

Główne przyjęte założenia aktuarialne (w tabeli poniżej podano zakresy stóp przyjętych przez aktuarium; założenia różnią się pomiędzy spółkami Grupy oraz dla poszczególnych lat):

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Stopa dyskonta	1,77% – 2,98%	1,51% – 2,33%
Przewidywana inflacja	1,3% – 2,5%	-0,8% – 1,5%
Przewidywany przyszły wzrost wynagrodzeń	1,7% – 5,0%	4,5% – 5,6%

Założenia odnośnie śmiertelności zostały oparte o tablice trwania życia dla Polski za rok 2013 opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny (dla wyceny przeprowadzonej na 31 grudnia 2016 roku oraz na 31 grudnia 2015 roku).

Ostatnia wycena została wykonana przez niezależnego aktuarium na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Odprawy emerytalno – rentowe

Zmiany stanu zobowiązania z tytułu odpraw emerytalno–rentowych ujęte zostały w poniższej tabeli.

	2016	2015
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu	8 323	7 201
Koszty odsetek	158	140
Koszty zatrudnienia	841	658
Wyplacone świadczenia	(570)	(480)
(Zyski) / straty aktuarialne, w tym wynikające z:	74	804
- zmiany założeń	(537)	908
- doświadczenia w przypadku zobowiązań programu	611	(104)
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu	8 826	8 323

Obciążenia rachunku wyników z tytułu odpraw emerytalno–rentowych przedstawiają się następująco:

	2016	2015
Koszty zatrudnienia	841	658
Koszty odsetek	158	140
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat (nota 32)	999	798
Straty aktuarialne do ujęcia w okresie	74	804
Koszty ujęte w innych całkowitych dochodach	74	804
w tym koszty świadczeń pracowniczych ujęte w rachunku zysków i strat w ramach:		
– kosztów sprzedanych produktów, towarów i materiałów	139	120
– kosztów sprzedaży	(32)	17
– kosztów ogólnego zarządu	892	661

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***Odprawy pośmiertne**

Zmiany stanu zobowiązania z tytułu odpraw pośmiertnych ujęte zostały w poniższej tabeli.

	2016	2015
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu	684	-
Koszty odsetek	14	-
Koszty zatrudnienia	48	-
Koszty przeszłego zatrudnienia	-	684
(Zyski) / straty aktuarialne, w tym wynikające z:	(213)	-
- zmiany założeń	(149)	-
- doświadczenia w przypadku zobowiązań programu	(64)	-
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu	533	684

Obciążenia rachunku wyników z tytułu odpraw pośmiertnych przedstawiają się następująco:

	2016	2015
Koszty zatrudnienia	48	-
Koszty odsetek	14	-
Koszty przeszłego zatrudnienia	-	684
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat (nota 32)	62	684
(Zyski)/straty aktuarialne do ujęcia w okresie	(213)	-
(Zyski)/Koszty ujęte w innych całkowitych dochodach	(213)	-
w tym koszty świadczeń pracowniczych ujęte w rachunku zysków i strat w ramach:		
- kosztów sprzedanych produktów, towarów i materiałów	47	549
- kosztów sprzedaży	8	70
- kosztów ogólnego zarządu	7	65

Analiza wrażliwości

Znaczące założenia aktuarialne przyjęte przy obliczaniu zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych obejmują stopę dyskonta, prognozowany wzrost wynagrodzeń oraz rotację pracowników.

Analiza wrażliwości na zmiany stóp procentowych

Wzrost założonej stopy dyskonta o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 775 tysięcy złotych, natomiast spadek założonej stopy dyskonta o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 926 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na zmiany stopy wzrostu wynagrodzeń

Wzrost założonej stopy wzrostu wynagrodzeń o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 901 tysięcy złotych, natomiast spadek założonej stopy wzrostu wynagrodzeń o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 771 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na zmiany rotacji pracowników

Wzrost założonej rotacji pracowników o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 850 tysięcy złotych, natomiast spadek założonej rotacji pracowników o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 012 tysięcy złotych.

Powyższa analiza wrażliwości nie musi być reprezentatywnym przedstawieniem faktycznych zmian wysokości zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych. Jest mało prawdopodobne, by zmiany poszczególnych założeń występowały w izolacji od innych, ponieważ niektóre założenia mogą być skorelowane.

Metody ani założenia wykorzystywane do przygotowania analizy wrażliwości nie zmieniły się istotnie w porównaniu do roku ubiegłego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

26. Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia

	Sprawy sądowe	Kary i inne sankcje	Naprawy gwarancyjne	Restrukturyzacja	Pozostałe	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2015 roku	27 289	54 524	203 338	3 242	2 374	290 767
Utworzenie dodatkowych rezerw	855	11 872 ¹	53 360	-	32 ²	66 119
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw	(318)	(4 363) ³	(8 075)	(2 769)	-	(15 525)
Wykorzystanie rezerw	-	(1 281)	(22 722)	(104)	-	(24 107)
Inne zmiany	-	-	2	-	-	2
Stan na 31 grudnia 2015 roku	27 826	60 752	225 903	369	2 406	317 256
Stan na 1 stycznia 2016 roku	27 826	60 752	225 903	369	2 406	317 256
Utworzenie dodatkowych rezerw	377 ⁴	10 994 ⁵	94 033	-	215 ⁶	105 619
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw	(2 765)	(6 189)	(21 509)	-	-	(30 463)
Wykorzystanie rezerw	(24)	(20)	(19 784)	(207)	(301)	(20 336)
Inne zmiany	(1)	-	64	-	(1)	62
Stan na 31 grudnia 2016 roku	25 413	65 537	278 707	162	2 319	372 138

¹ w tym 660 tysięcy złotych ujęto w kosztach finansowych² w tym 30 tysięcy złotych ujęto w kosztach wytworzenia, a 2 tysiące złotych w kosztach finansowych³ w tym 17 tysięcy złotych ujęto jako pomniejszenie kosztów finansowych⁴ w tym 141 tysięcy złotych ujęto jako pomniejszenie pozostałych kosztów operacyjnych⁵ w tym 576 tysięcy złotych ujęto w kosztach finansowych⁶ w tym 209 tysięcy złotych ujęto w kosztach wytworzenia, a 6 tysięcy złotych w kosztach finansowych

Utworzenie / (odwrócenie) rezerw na sprawy sądowe, kary i inne sankcje oraz rezerw na restrukturyzację zostało ujęte w pozostałych kosztach operacyjnych (nota 33), natomiast utworzenie / (odwrócenie) rezerw na naprawy gwarancyjne – w kosztach operacyjnych.

Struktura łącznej kwoty rezerw:

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Długoterminowe	210 303	181 691
Krótkoterminowe	161 835	135 565
	372 138	317 256

27. Długoterminowe kontrakty budowlane

Poniższe dane dotyczą kontraktów wycenianych przez spółki Grupy zgodnie z metodą zaawansowania realizacji umowy o usługę budowlaną.

Wybrane skonsolidowane dane – sprawozdanie z sytuacji finansowej

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Aktywa		
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę, w tym:	288 456	171 763
– wycena kontraktów	288 456	171 763
Zobowiązania		
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę, w tym:	1 352 639	1 239 940
– wycena kontraktów	944 184	610 251
– rezerwa na straty na kontraktach	408 455	629 689
Otrzymane zaliczki na realizowane kontrakty (nota 28)	407 788	477 360

Wartość godziwa kwot należnych od odbiorców, jak i kwot należnych odbiorcom z tytułu umów o budowę jest zbliżona do ich wartości bilansowej.

Wybrane skonsolidowane dane – rachunek zysków i strat

	2016	2015
Przychody z tytułu umów o budowę	5 014 382	4 608 160
Koszty z tytułu umów o budowę	4 447 442	4 208 393
Zysk brutto ze sprzedaży	566 940	399 767

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

28. Przychody przyszłych okresów

Przychody przyszłych okresów obejmują:

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Zaliczki na realizowane kontrakty (nota 27)	407 788	477 360
Wpłaty na lokale w spółkach deweloperskich	587 089	414 021
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe przychodów	7 140	5 067
Ogółem	1 002 017	896 448

Wszystkie zaliczki otrzymane i rozliczenia międzyokresowe przychodów na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku ujęte zostały w ramach zobowiązań krótkoterminowych, gdyż zostaną rozliczone w trakcie normalnego cyklu operacyjnego Grupy.

29. Kaucje z tytułu umów o budowę

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Zatrzymane przez odbiorców – do zwrotu po upływie 12 miesięcy	23 333	20 388
Zatrzymane przez odbiorców – do zwrotu w ciągu 12 miesięcy	30 818	16 276
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę zatrzymane przez odbiorców	54 151	36 664
Zatrzymane dostawcom – do zwrotu po upływie 12 miesięcy	206 147	207 239
Zatrzymane dostawcom – do zwrotu w ciągu 12 miesięcy	186 244	168 033
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę zatrzymane dostawcom	392 391	375 272

Kaucje z tytułu umów o budowę o okresie zapłaty powyżej jednego roku podlegają dyskontowaniu i są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości bieżącej. Poniższe zestawienie wskazuje skutki dyskontowania ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rachunkach zysków i strat Grupy za poszczególne okresy. Podane kwoty dyskonta obniżają odpowiednio wartość nominalną należności i zobowiązań z tytułu kaucji. Ponadto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej rozpoznany jest podatek odroczonej od podanych kwot wyliczony według obowiązującej w Polsce stawki podatkowej 19% oraz od efektu zmiany wartości dyskonta w rachunku zysków i strat.

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Dyskonto kaucji długoterminowych z tytułu umów o budowę zatrzymanych przez odbiorców	1 502	911
Dyskonto kaucji długoterminowych z tytułu umów o budowę zatrzymanych dostawcom	20 662	16 868

Dyskonto ujęte w rachunku zysków i strat:

	2016	2015
Pomniejszenie przychodów ze sprzedaży	(1 083)	(768)
Pomniejszenie kosztu sprzedanych usług	10 648	10 246
Ogółem korekta marży brutto	9 565	9 478
Korekta przychodów / (kosztów) finansowych (nota 34)	(6 362)	(5 346)
Podatek odroczonej rozpoznany od powyższych korekt	(609)	(785)
Wpływ netto na rachunek zysków i strat	2 594	3 347

Wartość godziwa kaucji zatrzymanych zarówno przez odbiorców, jak i przez dostawców jest zbliżona do ich wartości bilansowej.

Struktura wiekowa przeterminowanych kaucji z tytułu umów o budowę (wartości nominalne przed dyskontowaniem)

Poniższa tabela prezentuje analizę wiekową kaucji z tytułu umów o budowę, należnych spółkom z Grupy, które są przeterminowane na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości:

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Kaucje z tytułu umów o budowę przeterminowane, niespłacone w okresie:		
– do 1 miesiąca	1 352	435
– powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 120	691
– powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	-	1 472
– powyżej 6 miesięcy do 1 roku	1 385	501
– powyżej 1 roku	418	515
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę przeterminowane	4 275	3 614

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

30. Przychody ze sprzedaży

	2016	2015
Przychody ze sprzedaży robót budowlano – montażowych	5 160 447	4 773 467
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	36 204	25 014
Przychody ze sprzedaży wyrobów gotowych	371 741	330 646
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	3 898	4 867
	5 572 290	5 133 994

31. Koszty według rodzaju

	2016	2015
Amortyzacja, w tym:	25 923	22 348
– rzeczowych aktywów trwałych (nota 9)	23 048	19 969
– nieruchomości inwestycyjnych (nota 10)	334	338
– wartości niematerialnych (nota 11)	2 541	2 041
Koszty świadczeń pracowniczych (nota 32)	745 215	682 740
Zużycie materiałów i energii	1 566 901	1 355 383
Usługi obce	2 537 004	2 427 749
Podatki i opłaty	15 750	8 874
Koszty reklamy i wydatki reprezentacyjne	10 830	7 868
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	9 096	10 052
Zmiana stanu rezerwy na straty na kontraktach budowlanych (nota 27)	(221 234)	184 531
Inne koszty rodzajowe	490 730	341 655
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	(32 671)	(29 742)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(198 766)	(190 081)
Zmiana stanu produktów i produkcji w toku	(131 602)	(182 313)
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	-	(85)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	4 817 176	4 638 979
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	3 849	2 301
Koszty sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów	4 821 025	4 641 280

32. Koszty świadczeń pracowniczych

	2016	2015
Koszty wynagrodzeń, w tym m.in.:	622 437	574 826
– koszty świadczeń emerytalno – rentowych (nota 25)	1 061	1 482
– koszty płatności w formie akcji (nota 39)	2 292	2 897
– koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	2 850	2 296
Koszty ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń, w tym m.in.:	122 778	107 914
– koszty ubezpieczeń społecznych	94 038	82 696
– koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	538	-
Razem koszty świadczeń pracowniczych ujęte w kosztach rodzajowych (nota 31)	745 215	682 740

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***33. Pozostałe przychody i koszty operacyjne****Pozostałe przychody operacyjne**

	2016	2015
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych i nieruchomości inwestycyjnych	760	16 829
Odwrócenie odpisów aktualizujących, w tym:	6 215	9 943
– należności (w wyniku spłaty należności przez dłużników) (nota 17)	4 257	9 719
– zapasy (w wyniku złomowania zapasów i sprzedaży) (nota 18)	1 958	224
Rozwiązanie rezerw, w tym:	8 954	7 433
– na sprawy sądowe i odszkodowania (nota 26)	2 765	318
– na kary i sankcje (nota 26)	6 189	4 346
– na restrukturyzację (nota 26)	-	2 769
Otrzymane kary / odszkodowania	23 579	14 929
Odpis przedawnionych zobowiązań	2 545	3 698
Zysk z pochodnych instrumentów finansowych (nota 15)	2 273	2 654
Pozostałe	2 125	719
Ogółem	46 451	56 205

Pozostałe koszty operacyjne

	2016	2015
Utworzenie odpisów aktualizujących, w tym:	20 382	7 329
– należności (nota 17)	14 524	4 796
– zapasy (nota 18)	4 067	2 533
– rzeczowe aktywa trwałe (nota 9)	1 791	-
Utworzenie rezerw, w tym:	10 654	12 067
– na sprawy sądowe (nota 26)	236	855
– na kary i odszkodowania (nota 26)	10 418	11 212
Wyplacone odszkodowania i kary umowne	23 934	14 900
Oplaty sądowe i egzekucje, koszty postępowania sądowego	1 807	990
Strata z pochodnych instrumentów finansowych (nota 15)	2 600	-
Pozostałe	1 795	1 592
Ogółem	61 172	36 878

34. Przychody i koszty finansowe**Przychody finansowe**

	2016	2015
Przychody odsetkowe od instrumentów finansowych, w tym:	29 014	29 818
– od lokat bankowych oraz środków na rachunkach bankowych	28 645	27 970
– od udzielonych pożyczek (nota 15)	369	1 848
Pozostałe przychody odsetkowe, w tym:	9 023	5 812
– przychody odsetkowe z tytułu otrzymanych skont i za zwłokę	9 023	5 812
Dywidendy i udziały w zyskach	7	35
Wycena należności z tytułu umowy koncesyjnej (nota 16)	2 907	2 956
Odwrócenie dyskonta należności długoterminowych	355	510
Zysk z pochodnych instrumentów finansowych (nota 15)	1 230	349
Dodatnie różnice kursowe	690	-
Pozostałe	1	65
Ogółem	43 227	39 545

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Koszty finansowe

	2016	2015
Koszty odsetkowe od instrumentów finansowych, w tym:	2 031	1 957
– z tytułu otrzymanych pożyczek, kredytów i innych zewnętrznych źródeł finansowania	1 162	1 233
– z tytułu umów leasingowych	869	724
Pozostałe koszty odsetkowe, w tym:	1 617	2 229
– odsetki zapłacone dostawcom za zwłokę oraz z tytułu skont	789	1 252
– inne odsetki	828	977
Ujemne różnice kursowe	-	216
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę (nota 29)	6 362	5 346
Koszty prowizji i gwarancji bankowych	23 960	20 766
Strata z pochodnych instrumentów finansowych (nota 15)	652	627
Strata z przekształcenia jednostki współzależnej	23	-
Pozostałe	12	394
Ogółem	34 657	31 535

35. Zysk / (strata) na akcję**Podstawowy**

Podstawowy zysk / (strata) na akcję wyliczany jest jako iloraz zysku / (straty) przypadającego na akcjonariuszy Jednostki Dominującej oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku (nota 20).

	2016	2015
Zysk / (strata) przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	409 851	235 846
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	25 530 098	25 530 098
Podstawowy zysk / (strata) na akcję (w zł na jedną akcję)	16,05	9,24

Rozwodniony

Rozwodniony zysk / (strata) na akcję w obydwu okresach był równy podstawowemu zyskowi na akcję.

36. Dywidenda na akcję

W dniu 24 maja 2016 roku Budimex SA dokonał wypłaty dywidendy w kwocie 207 815 tysięcy złotych, na którą przeznaczono jednostkowy zysk netto za okres od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku, tj. 8,14 złotych brutto na jedną akcję.

Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2016 roku Zarząd Budimex SA nie podjął uchwały w sprawie rekomendacji podziału zysku za 2016 rok.

37. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Pozostałe korekty w działalności operacyjnej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmują następujące pozycje:

	2016	2015
Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych	100	99
Płatności w formie akcji – część ujęta w kapitale własnym (nota 39)	(178)	637
Pozostałe	(343)	(72)
Ogółem	(421)	664

Transakcje niepieniężne

W 2016 roku transakcje niepieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmowały wyłącznie nabycie rzeczowych aktywów trwałych o wartości 30 695 tysięcy złotych w formie leasingu finansowego.

W 2015 roku transakcje niepieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmowały wyłącznie nabycie rzeczowych aktywów trwałych o wartości 9 194 tysiące złotych w formie leasingu finansowego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

38. Aktywa Grupy zabezpieczające zobowiązania

Ustanowione zabezpieczenia kredytów oraz gwarancji bankowych obejmują:

	31 grudnia 2016 roku		31 grudnia 2015 roku	
	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	Wartość zabezpieczenia według umowy	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	Wartość zabezpieczenia według umowy
Rzeczowe aktywa trwałe	6 492*	49 504*	6 704*	6 000*
Nieruchomości inwestycyjne	19 468*	39 750*	19 386*	39 750*
Zapasy	40 563	2 550	30 480	5 100
Środki pieniężne (nota 19)	115	115	3 408	13 413
Razem	66 638	91 919	59 978	64 263

*zabezpieczenie zostało ustanowione łącznie na rzeczowych aktywach trwałych oraz na nieruchomościach inwestycyjnych

Zabezpieczenia ustanowione na środkach pieniężnych dotyczą zablokowanych kaucji pod otrzymane gwarancje zwrotu zaliczki, dobrego wykonania oraz rękojmi. Zabezpieczenia zostały zwolnione w styczniu 2017 roku.

39. Płatności w formie akcji

W 2010 roku Ferrovial SA ustanowił program przyznania bezpłatnych akcji, który jest klasyfikowany jako transakcja płatności w formie akcji rozliczana w instrumentach kapitałowych.

W ramach programu członkom Zarządu Budimex SA i wyższej kadry kierowniczej corocznie przyznawane są akcje Ferrovial SA, których ostateczne rozliczenie następuje po 3 latach od dnia przyznania i jest ograniczone poniższymi warunkami:

- pozostanie w spółce przez okres trzech lat począwszy od daty sformalizowania programu, z wyjątkiem określonych sytuacji nadzwyczajnych,
- osiągnięcie we wspomnianym okresie określonych wskaźników dotyczących przepływów z działalności oraz relacji między wynikiem operacyjnym brutto i aktywami produkcyjnymi netto,
- poziom wskaźników wymagany do otrzymania całkowitej lub proporcjonalnej liczby akcji ustalany jest corocznie.

Łączna wartość godziwa usług ujęta w pozostałych kapitałach rezerwowych na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 7 171 tysięcy złotych, a na dzień 31 grudnia 2015 roku 7 349 tysięcy złotych. Łączna wartość godziwa ujęta w zobowiązaniach na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 5 582 tysiące złotych, natomiast na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniosła 3 112 tysięcy złotych.

Na podstawie umowy zawartej z Grupą Ferrovial w 2014 roku, Budimex SA zobowiązał się pokrywać koszty programu w odniesieniu do transzy instrumentów przyznanych w roku 2014 i latach kolejnych. Tym samym wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników, związana z instrumentami przyznanymi w latach 2014 - 2016 została zaklasyfikowana jako zobowiązania (drugostronnie jako koszt).

Szczegóły dotyczące przyznania akcji od początku istnienia programu przedstawia poniższa tabela:

Rok	Ilość początkowo przyznanych akcji	Dzień przyznania	Wartość godziwa 1 akcji na dzień przyznania	Osiągnięcie określonych wyników finansowych	Stopa przyjęta do dyskonta	Koszt przyznanych akcji*
2016	44 020	15-02-2016	79,22	100%	5%	2 292
2015	47 843	15-02-2015	76,93	100%	5%	2 897
2014	50 200	11-02-2014	59,94	100%	5%	2 194
2013	48 464*****	15-02-2013	51,84	100%	5%	2 665
2012	55 650****	12-02-2012	38,84	100%	5%	1 422
2011	50 900***	28-02-2011	33,98	100%	5%	1 027
2010	41 800**	31-03-2010	24,47	100%	5%	256
Razem	338 877	-	-	-	-	12 753

* koszt za poszczególne lata obrotowe został obliczony w następujący sposób:

- rok 2010 - 9/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku,
- rok 2011 - 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku,
- rok 2012 - 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku,
- rok 2013 - 3/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku,
- rok 2014 - 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku,

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- rok 2015 - 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku.
- rok 2016 - 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku.

**W marcu 2013 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2010 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 59 800 akcji Ferrovia SA uprawnionym pracownikom z tej tranzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

*** W marcu 2014 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2011 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 59 800 akcji Ferrovia SA uprawnionym pracownikom z tej tranzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

**** W marcu 2015 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2012 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 49 650 akcji Ferrovia SA uprawnionym pracownikom z tej tranzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

***** W marcu 2016 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2013 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 33 436 akcji Ferrovia SA uprawnionym pracownikom z tej tranzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

40. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Transakcje z podmiotami powiązаныmi zawarte w 2016 i 2015 roku oraz wysokość nierozliczonych sald należności i zobowiązań z tymi podmiotami na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku zostały zaprezentowane poniżej.

	Należności		Zobowiązania	
	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)	20 472	22 111	95 843	100 925
Podmioty wspólnokontrolowane	8 890	1 321	665	882
Spółki stowarzyszone	357	212	1 537	1 236
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	-	20	623	746
Inne spółki powiązane – pozostałe*	7	3	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	-	-	-	-
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	29 726	23 667	98 668	103 789

	Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz pozostałe przychody operacyjne		Zakup produktów i usług	
	2016	2015	2016	2015
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)	7 462	71 554	39 275	103 674
Podmioty wspólnokontrolowane	6 462	294	4	106
Spółki stowarzyszone	860	653	7 296	7 397
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	266	335	(78)	(1 911)
Inne spółki powiązane – pozostałe*	-	4	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	-	-	15	40
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	15 050	72 840	46 512	109 306

	Pożyczki udzielone / (otrzymane); nabyte / (wyemitowane) dłużne papiery wartościowe		Przychody / (koszty) finansowe	
	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku	2016	2015
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)	(9 165)	(8 760)	(71)	(90)
Podmioty wspólnokontrolowane	-	-	-	-
Spółki stowarzyszone	9 163	1 549	369	1 848
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	-	-	-	-
Inne spółki powiązane – pozostałe*	-	-	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	-	-	-	-
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	(2)	(7 211)	298	1 758

*) Inne spółki powiązane to podmioty kontrolowane niekonsolidowane, wspólnokontrolowane lub podmioty, na które znacząco wpływa lub posiada w nich znaczącą ilość głosów członek kluczowego personelu kierowniczego Jednostki Dominującej lub spółki zależnej Grupy Budimex albo jego bliski członek rodziny.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W powyższej tabeli w pozycji „Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovial)” zostały zaprezentowane dane liczbowe dotyczące transakcji ze spółkami z Grupy Ferrovial: Ferrovial Agroman SA, w tym również z Ferrovial Agroman SA Oddział w Polsce oraz innymi: Cintra Infraestructuras SA, Ferrovial Agroman (UK) Limited, Ferrovial Corporación SA, Ferrovial Servicios SA, Cadagua SA oraz Cadagua SA Oddział w Polsce.

Przychody ze sprzedaży / zakup produktów i usług

Przychody ze sprzedaży produktów i usług obejmują dotyczą głównie przychodów z tytułu kontraktów budowlanych realizowanych w konsorcjach ze spółkami z Grupy Ferrovial.

W roku 2010 Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA dwie umowy, na mocy których Ferrovial świadczy usługi na rzecz Spółki w zakresie utrzymania i rozwoju systemów informatycznych oraz oddelegowania personelu. W związku z realizacją tych umów Budimex SA w 2016 roku poniósł koszty w wysokości odpowiednio 3 743 tysiące złotych oraz 5 586 tysięcy złotych, natomiast w roku 2015 odpowiednio w wysokości 2 236 tysięcy złotych i 5 416 tysięcy złotych.

W dniu 29 października 2012 roku Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA umowę warunkową na wsparcie w zakresie know – how operacyjnego, racjonalizacji procesów i procedur w kluczowych obszarach działalności budowlanej, inwestycyjnej i zarządczej. Wynagrodzenie z tytułu umowy zostało ustalone jako 0,5% wartości rocznych przychodów ze sprzedaży Grupy Budimex pomniejszonej o przychody ze sprzedaży spółki Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., przy czym do czasu potwierdzenia prawidłowości wyceny ceny transakcyjnej przez władze fiskalne Polski i Hiszpanii, Budimex SA będzie uiszczal na rzecz Ferrovial Agroman SA opłatę pomniejszoną o 25%. Umowa obejmuje okres od dnia 1 stycznia 2012 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku. W związku z realizacją tych umów Budimex SA poniósł w roku 2016 koszty w łącznej wysokości 26 115 tysięcy złotych, natomiast w 2015 roku koszty te wynosiły 24 140 tysięcy złotych.

Pożyczki

Na podstawie umowy zawartej w dniu 1 grudnia 2004 roku Budimex SA otrzymał od spółki Ferrovial Infraestructuras SA (obecnie Cintra Infraestructuras SA) pożyczkę w wysokości 1 500 tysięcy euro. Zgodnie z warunkami umowy, pożyczka została udzielona na okres 12 miesięcy od dnia ich zawarcia z możliwością przedłużenia tego terminu. W przypadku sprzedaży udziałów w spółce Inversora de Autopistas del Levante S.L. pożyczka stanie się natychmiast wymagalna. Po upływie terminu wymagalności, pożyczka zostanie zwrócona wraz z odsetkami, ustalonymi w oparciu o roczną stopę EURIBOR+0,75%. W dniu 1 grudnia 2016 roku termin spłaty pożyczki został przedłużony o kolejny rok, a wartość pożyczki została zwiększona o kwotę naliczonych na ten dzień odsetek.

Transakcje z podmiotami powiązanymi dokonywane są na warunkach rynkowych.

40.1 Wynagrodzenie kluczowych członków kadry kierowniczej**Zarząd**

Łączna wartość wynagrodzeń, premii i nagród członków Zarządu Budimeksu SA w 2016 roku wyniosła 11 843 tysiące złotych (w tym 3 768 tysięcy złotych stanowiły premie za zrealizowane zadania z roku 2015), z czego kwota 10 505 tysięcy złotych obciążała koszty Budimeksu SA. Pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych.

W 2015 roku łączna wartość wynagrodzeń, premii i nagród członków Zarządu Budimeksu SA wyniosła 8 641 tysięcy złotych (w tym 2 888 tysięcy złotych stanowiły premie za zrealizowane zadania z roku 2014), z czego kwota 7 345 tysięcy złotych obciążała koszty Budimeksu SA. Pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych.

Wynagrodzenia Członków Zarządu w roku 2016 kształtowały się następująco:

Dariusz Blocher	2 190 tysięcy złotych
Henryk Urbański	1 338 tysięcy złotych
Marcin Węglowski	1 203 tysiące złotych
Jacek Daniewski	1 199 tysięcy złotych
Fernando Pascual Larragoiti	1 912 tysięcy złotych
Cezary Mączka	704 tysiące złotych
Radosław Górski	1 230 tysięcy złotych**
Artur Popko	1 943 tysiące złotych**
Andrzej Artur Czynczyk	124 tysiące złotych*

* wynagrodzenie związane z zakazem konkurencji za rok 2016

**wynagrodzenie obejmuje również okres pełnienia obowiązków prokurenta (od 1 stycznia do 13 marca 2016 roku)

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Dodatkowo, oprócz kwot zaprezentowanych powyżej, w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 roku oszacowane koszty płatności w formie akcji w związku z programami motywacyjnymi Ferrovial SA dotyczące Zarządu Spółki wyniosły 1 965 tysięcy złotych (z czego kwota 1 714 tysięcy złotych obciążała koszty Budimeksu SA; pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych) i kształtowały się następująco:

Dariusz Blocher	713 tysięcy złotych
Henryk Urbański	251 tysięcy złotych
Marcin Węglowski	182 tysiące złotych
Jacek Daniewski	182 tysiące złotych
Fernando Pascual Larragoiti	220 tysięcy złotych
Cezary Mączka	72 tysiące złotych
Radosław Górski	161 tysięcy złotych
Artur Popko	184 tysiące złotych

Powyższe koszty składają się z: 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku.

W marcu 2016 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2013 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie akcji Ferrovial SA. Ilość akcji faktycznie przyznanych członkom Zarządu Spółki kształtowała się następująco:

Dariusz Blocher	10 920 akcji
Henryk Urbański	4 940 akcji
Marcin Węglowski	3 224 akcji
Jacek Daniewski	3 224 akcji
Radosław Górski	3 120 akcji
Artur Popko	3 120 akcji

Wartość rynkowa akcji Ferrovial SA w dniu faktycznego przekazania wynosiła 79,04 złotych.

Prokurenci

Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych prokurentom Budimeksu SA w 2016 roku wyniosła 350 tysięcy złotych, natomiast w 2015 roku 3 858 tysięcy złotych.

Indywidualne wynagrodzenia prokurentów w roku 2016 kształtują się następująco:

Piotr Świecki	350 tysięcy złotych (od 11 maja do 31 grudnia 2016 roku)
---------------	--

Dodatkowo, oprócz kwot zaprezentowanych powyżej, w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 roku oszacowane koszty płatności w formie akcji w związku z programami motywacyjnymi Ferrovial SA dotyczące prokurenta Spółki – Piotra Świeckiego – wyniosły 56 tysięcy złotych.

Rada Nadzorcza

Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych w 2016 roku członkom Rady Nadzorczej wyniosła 1 225 tysięcy złotych (1 122 tysiące złotych w 2015 roku).

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej Budimeksu SA w roku 2016 wynosiły:

Marek Michałowski	194 tysiące złotych
Igor Chalupec	133 tysiące złotych
Javier Galindo Hernandez	133 tysiące złotych
Jose Carlos Garrido-Lestache Rodriguez	122 tysiące złotych
Marzenna Anna Weresa	153 tysiące złotych
Piotr Kamiński	133 tysiące złotych
Alejandro de la Joya Ruiz de Velasco	133 tysiące złotych
Janusz Dedo	112 tysięcy złotych
Ignacio Clopes Estela	112 tysięcy złotych

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***40.2 Zaliczki, kredyty, pożyczki, gwarancje, poręczenia i inne umowy zawarte z osobami zarządzającymi i nadzorującymi**

Członkowie Zarządu oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej oraz ich współmałżonkowie, krewni i powinowaci do drugiego stopnia, przysposobieni lub przysposabiający oraz inne osoby, z którymi są one powiązane osobiście, zarówno na dzień 31 grudnia 2016, jak i na dzień 31 grudnia 2015 roku nie posiadali niespłaconych pożyczek, kredytów ani gwarancji udzielonych przez Budimex SA oraz jednostki od niego zależne, przez niego współkontrolowane i z nim stowarzyszone.

Członkowie zarządów spółek zależnych Grupy oraz członkowie rad nadzorczych na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku nie posiadali niespłaconych pożyczek, kredytów, gwarancji udzielonych przez te spółki, ani nie byli stroną innych umów zobowiązujących do świadczeń na rzecz spółek Grupy.

41. Poniesione i planowane nakłady inwestycyjne

Nakłady inwestycyjne na niefinansowe aktywa trwałe poniesione w 2016 roku wyniosły 70 898 tysięcy złotych. W 2015 roku nakłady inwestycyjne na niefinansowe aktywa trwałe wyniosły 67 915 tysięcy złotych.

W 2017 roku Grupa przewiduje poniesienie nakładów inwestycyjnych na niefinansowe aktywa trwałe w wysokości około 100 000 tysięcy złotych.

Spółki Grupy nie poniosły nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska naturalnego w 2016 roku i w 2015 roku, ani nie przewidują poniesienia nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w kolejnych 12 miesiącach po dniu bilansowym.

42. Zobowiązania inwestycyjne (pozabilansowe)

Na dzień 31 grudnia 2016 roku umowne zobowiązania inwestycyjne wyniosły 98 028 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku nie wystąpiły umowne zobowiązania inwestycyjne.

43. Przyszłe zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego

Zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego dotyczą głównie umów, których przedmiotem jest dzierżawa samochodów oraz wynajem pomieszczeń biurowych.

Łączne kwoty przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu niepodlegających rozwiązaniu (nieodwołalnych) umów leasingu operacyjnego wynoszą:

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
– do 1 roku	32 273	31 335
– od 1 do 5 lat	42 481	44 937
– powyżej 5 lat	90	196
Ogółem	74 844	76 468

	2016	2015
Kwoty ujęte w kosztach opłat leasingowych	41 852	36 244

Ponadto Grupa wykorzystuje grunty, które otrzymała na podstawie decyzji administracyjnej do wieczystego użytkowania. Szacowane przyszłe opłaty z tytułu wieczystego użytkowania gruntów będą wynosiły:

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
– do 1 roku	3 748	1 035
– od 1 do 5 lat	7 656	2 419
– powyżej 5 lat	44 123	38 976
Ogółem	55 527	42 430

	2016	2015
Kwoty opłat za wieczyste użytkowanie ujęte w kosztach	1 181	1 221

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

44. Instrumenty finansowe**44.1 Wartość w sprawozdaniu z sytuacji finansowej**

Poniższe tabele przedstawiają wartości w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wszystkich instrumentów finansowych Grupy, w podziale na poszczególne klasy i kategorie aktywów i zobowiązań.

Stan na 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	9 396	-	-	-	-	9 396
Kaucje z tytułu umów o budowę	-	-	54 151	-	(392 391)	(338 240)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności*	-	-	473 983	-	-	473 983
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	-	-	46 096	-	-	46 096
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę	-	-	288 456	-	-	288 456
Pozostałe aktywa/ (zobowiązania) finansowe	-	2 630	9 163	(3 002)	-	8 791
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	2 715 134	-	-	-	2 715 134
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	-	-	-	-	(82 609)	(82 609)
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę	-	-	-	-	(1 352 639)	(1 352 639)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (nota 23)	-	-	-	-	(1 338 767)	(1 338 767)
Ogółem	9 396	2 717 764	871 849	(3 002)	(3 166 406)	429 601

Stan na 31 grudnia 2015 roku

Klasy instrumentów finansowych	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	9 247	-	-	-	-	9 247
Kaucje z tytułu umów o budowę	-	-	36 664	-	(375 272)	(338 608)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności*	-	-	384 669	-	-	384 669
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	-	-	45 688	-	-	45 688
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę	-	-	171 763	-	-	171 763
Pozostałe aktywa/ (zobowiązania) finansowe	-	1 279	1 549	(4 514)	-	(1 686)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	2 413 126	-	-	-	2 413 126
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	-	-	-	-	(64 341)	(64 341)
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę	-	-	-	-	(1 239 940)	(1 239 940)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (nota 23)	-	-	-	-	(1 046 457)	(1 046 457)
Ogółem	9 247	2 414 405	640 333	(4 514)	(2 726 010)	333 461

*) z wyłączeniem należności z tytułu rozliczeń międzyokresowych, należności z tytułu podatków, dotacji, ceł i ubezpieczeń oraz z wyłączeniem zaliczek

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

44.2 Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godzimej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godzinowej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	-	28 645	5 413	-	1 159	35 217
Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych	-	(473)	2 315	-	(1 152)	690
Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	-	-	(10 267)	-	2 545	(7 722)
Dywidendy otrzymane	7	-	-	-	-	7
Zyski /(straty) z tytułu wyceny	-	2 393	2 670	1 110	3 795	9 968
Zyski /(straty) ze zbycia /realizacji instrumentów finansowych	(23)	(3 340)	-	88	-	(3 275)
Ogółem	(16)	27 225	131	1 198	6 347	34 885

Za okres od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godzimej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godzinowej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	-	27 968	3 130	-	1 323	32 421
Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych	-	700	(1 194)	-	278	(216)
Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	-	-	4 923	-	3 698	8 621
Dywidendy otrzymane	35	-	-	-	-	35
Zyski /(straty) z tytułu wyceny	-	(217)	3 511	2 339	4 088	9 721
Zyski /(straty) ze zbycia /realizacji instrumentów finansowych	-	(527)	-	781	-	254
Ogółem	35	27 924	10 370	3 120	9 387	50 836

44.3 Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej

Poniższe tabele przedstawiają analizę aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy, które po początkowym ujęciu wyceniane są w wartości godziwej, pogrupowanych w Poziomy 1-3 w zależności od stopnia obserwowalności danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny wartości godziwej (patrz nota 2.1).

	31 grudnia 2016 roku			
	Pomiar wartości godziwej			
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Pozostałe aktywa finansowe	-	2 630	-	2 630
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	2 715 134	-	2 715 134
Razem aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	2 717 764	-	2 717 764
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	3 002	-	3 002
Razem zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	3 002	-	3 002

	31 grudnia 2015 roku			
	Pomiar wartości godziwej			
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Pozostałe aktywa finansowe	-	1 279	-	1 279
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	2 413 126	-	2 413 126
Razem aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	2 414 405	-	2 414 405
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	4 514	-	4 514
Razem zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	4 514	-	4 514

W okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku nie wystąpiły przesunięcia pomiędzy Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej oraz nie nastąpiły przesunięcia z/do Poziomu 3.

45. Postępowania sądowe niezakończone na dzień 31 grudnia 2016 roku

W oparciu o posiadane informacje łączna wartość toczących się postępowań dotyczących zobowiązań Budimeksu SA i spółek zależnych według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 885 991 tysięcy złotych. Toczące się postępowania dotyczące Budimeksu SA i spółek zależnych związane są z działalnością operacyjną spółek Grupy.

Największą sprawą sądową pod względem wartości przedmiotu sporu jest pozew wniesiony 7 grudnia 2016 roku przez Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad („GDDKiA”) przeciwko konsorcjum z udziałem Budimex – Dromex SA (w roku 2009 spółka została połączona z Budimeksem SA) („Konsorcjum”). GDDKiA domaga się przed Sądem Okręgowym w Warszawie zasądzenia swoich roszczeń solidarnie od trzech pozwanych członków Konsorcjum. Sprawa dotyczy rozstrzygniętego w 2009 roku przetargu na budowę odcinka trasy S8 Piotrków Trybunalski – Rawa Mazowiecka, którego Konsorcjum nie wygrało. GDDKiA zarzuciła stosowanie zakazanej „uzgodnionej praktyki” „poprzez zastąpienie autonomicznych decyzji gospodarczych uzgodnieniami dokonywanymi pomiędzy konkurentami, którzy składali oferty w jednym przetargu publicznym”. W wyniku tego naruszenia, zdaniem GDDKiA, miałyby dojść do wykonania przedmiotu ww. zamówienia po cenie znacznie wyższej niż ta, która hipotetycznie zostałaby zapłacona, gdyby nie doszło do rzekomej praktyki ograniczającej konkurencję. Wartość przedmiotu sporu wynosi 539 957 tysięcy złotych powiększone o odsetki liczone od 17 lipca 2009 roku.

Z analizy pozwu wynika, że podstawowymi dowodami w sprawie cywilnej, w której wniesiony został ww. pozew, były materiały wykorzystane w trakcie wcześniejszego postępowania karnego, w którym Budimex SA nie był stroną i w nim nie uczestniczył. Postępowanie to zakończyło się prawomocnym uniewinnieniem w dwóch instancjach. Sądy obu instancji uznały, iż zeznania świadków i wyjaśnienia oskarżonych nie potwierdziły wejścia w porozumienie i działania na szkodę instytucji - GDDKiA, na rzecz której przetarg był dokonywany. W sprawie karnej wniesiona została skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy w dniu 18 stycznia 2017 roku uznał skargę kasacyjną za niezasadną w całości, w szczególności uznał, iż nie było zmiany cenowej ani przetargowej, w tym z udziałem przedstawicieli Budimex Dromex SA.

W dniu 31 stycznia 2017 roku Budimex SA wniósł w tej sprawie odpowiedź na pozew, natomiast w dniu 15 marca 2017 roku uzyskał informację o umorzeniu postępowania w związku z cofnięciem przez GDDKiA pozwu w tej sprawie. Postanowienie w sprawie umorzenia postępowania nie jest prawomocne i może być zaskarżone w terminie 7 dni. Stanie się prawomocne po bezskutecznym upływie powyższego terminu.

Kolejna sprawa co do wysokości przedmiotu sporu toczy się przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, w której stronami są Konsorcjanci Ferrovial Agroman SA – Budimex SA – Estudio Lamela LS (Konsorcjum FBL) oraz Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze” (PPL). Spór jest następstwem złożenia przez PPL oświadczenia o odstąpieniu od Kontraktu na Rozbudowę Międzynarodowego Portu Lotniczego Warszawa - Okęcie – Budowa Terminala 2.

Początkowo postępowanie sądowe dotyczyło wyłącznie powództwa wniesionego w dniu 24 stycznia 2008 roku przez Konsorcjum FBL, w związku z bezpodstawnie zrealizowanymi przez PPL gwarancjami bankowymi udzielonymi jako zabezpieczenie dobrego wykonania umowy, na łączną kwotę 54 382 tysiące złotych. Sprawa ta została ostatecznie rozstrzygnięta wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 2012 roku. Łączna wartość zasądzonych roszczeń oraz wartość odsetek ustawowych od nieterminowych płatności wyniosła 87 920 tysięcy złotych (przypadająca na Budimex SA kwota to 35 168 tysięcy złotych, z czego kwota 21 612 tysięcy złotych stanowiła zwrot gwarancji dobrego wykonania). Kwota ta została przekazana przez komornika sądowego na wskazany rachunek bankowy Budimex SA w dniu 28 września 2012 roku. Po oddaleniu przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej wniesionej przez PPL, przeprowadzona egzekucja stała się ostateczna i PPL nie może już domagać się od Konsorcjum FBL zwrotu kwot zasądzonych wyrokiem częściowym.

W toku sprawy przed Sądem Arbitrażowym PPL wniósł powództwo wzajemne na kwotę 135 719 tysięcy złotych, obejmującą naprawienie szkody, w tym utracone korzyści, zwrot bezpodstawnego wzbogacenia oraz karę umowną. W dniach 31 lipca i 26 października 2009 roku PPL wniósł do Sądu Arbitrażowego kolejne pisma procesowe zawierające rozszerzenie powództwa wzajemnego, zmieniające kwotę pierwotnego powództwa wzajemnego ze 135 719 tysięcy złotych do kwoty 280 894 tysiące złotych. W toku dalszych działań procesowych w sierpniu 2012 roku roszczenie PPL zostało zwiększone do kwoty 298 892 tysiące złotych. Zgodnie z wysokością udziałów określonych w umowie konsorcjalnej ryzyko przypadające na Budimex SA nie przekracza łącznej kwoty 119 556 tysięcy złotych.

W ocenie Budimex SA wszystkie zawarte w pozwie wzajemnym roszczenia PPL są bezpodstawne, w związku z czym w dniu 21 października 2008 roku Konsorcjum FBL złożyło odpowiedź na pozew wzajemny, która zawierała wniosek o oddalenie powództwa w całości, a tym samym twierdzenia o bezpodstawności roszczeń PPL. Do chwili obecnej odbyło się kilkanaście rozpraw, w trakcie których byli słuchani świadkowie powoda i powoda wzajemnego na okoliczności zawarte w pozwie wzajemnym PPL. Ostatnim pozostałym do rozpoznania wnioskiem dowodowym w odniesieniu do tej części sporu jest dowód z opinii biegłego. Jednak dowód ten będzie można przeprowadzić dopiero wówczas, kiedy Sąd zakończy postępowanie dowodowe w sprawie roszczeń powoda. Ustalenia opinii biegłego dotyczącej roszczeń Konsorcjum FBL będą bowiem rzutować na zakres roszczeń PPL, a w konsekwencji na zakres przeprowadzenia dowodu na ich poparcie.

Niezależnie od powództwa wzajemnego PPL i zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami w dniu 27 lutego 2009 roku Konsorcjum FBL złożyło pismo procesowe zawierające rozszerzenie powództwa głównego o kwotę 216 458 tysięcy złotych, obejmującą: zapłatę za roboty wykonane, a niezapłacone przez inwestora, zapłatę za roboty dodatkowe, zwrot kwot

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

zatrzymanych oraz odsetki za zwłokę. Zgodnie z umową konsorcjalną udział Budimex SA w tym roszczeniu wynosi 86 583 tysiące złotych.

W dniu 27 maja 2010 roku Sąd Arbitrażowy wydał postanowienie, którym dopuścił dowód z opinii biegłego odnośnie oceny zasadności roszczeń PPL (z pominięciem na tym etapie wysokości dochodzonych kwot). Biegły wybrany przez Sąd Arbitrażowy - Grupa BS Consulting rozpoczął prace pod koniec 2010 roku. W trakcie prowadzenia przez biegłego prac odbyło się kilka spotkań pełnomocników stron z biegłym, a także przeprowadzona została w marcu 2011 roku z udziałem ww. eksperta wizja lokalna na obiektach lotniska. Efektem pracy biegłego była sporządzona przez niego opinia techniczna, którą pełnomocnicy stron otrzymali w dniu 29 lipca 2011 roku. Do sporządzonej opinii strony zgłosiły swoje komentarze, uwagi oraz pytania szczegółowe, po uwzględnieniu których biegły sporządził na koniec marca 2012 roku końcową opinię uzupełniającą. Wynikająca z opinii ocena była dla Konsorcjum FBL korzystna, gdyż potwierdzała m.in. to, że Konsorcjum FBL przysługiwało prawo przedłużenia czasu na ukończenie robót.

W związku z zakończeniem przez biegłego prac nad ekspertyzą oceniającą zasadność roszczeń PPL, sąd zobowiązał obie strony do ostatecznego obliczenia i wskazania wysokości swoich roszczeń, przy uwzględnieniu stanowiska biegłego wyrażonego w opinii. W efekcie PPL dokonano wspomnianego rozszerzenia powództwa do kwoty 298 892 tysiące złotych, natomiast wartość roszczenia Konsorcjum FBL pozostała bez zmian.

W oparciu o postanowienie Sądu Arbitrażowego z dnia 28 stycznia 2013 roku i przeprowadzoną w lipcu 2013 roku wizję lokalną biegły - Grupa BS Consulting miał do końca października 2013 roku opracować opinię na temat oceny wysokości roszczeń przedstawionych przez Konsorcjum FBL w rozszerzeniu powództwa. Z uwagi na fakt, iż biegły nie przygotował opinii w ustalonym terminie, Sąd Arbitrażowy na rozprawie w dniu 20 grudnia 2013 roku podjął decyzję o wyznaczeniu nowego biegłego. W 2015 roku ustalono ostateczny zakres opinii oraz skład nowego zespołu biegłych. W konsekwencji dopiero w październiku 2016 roku strony otrzymały opinię dotyczącą roszczeń Konsorcjum wykonaną przez nowy zespół biegłych. Z opinii tej wynika, że biegły uwzględnili, co do zasady wszystkie roszczenia Konsorcjum, które wartościowo stanowią zdecydowaną większość żądanej kwoty. Niemniej jednak w ocenie Konsorcjum uznana przez biegłych kwota jest jeszcze zaniżona, gdyż nie uwzględnia wszystkich roszczeń, jakie zostały zgłoszone. Na ostatnich rozprawach strony zadawały pytania biegłym, by ustalić, czy konieczne będzie wnioskowanie o opinię uzupełniającą.

Zdaniem Zarządu ostateczny wyrok Sądu Arbitrażowego w zakresie roszczeń będzie dla Konsorcjum FBL korzystny.

W dniu 16 grudnia 2010 roku Tomasz Ryskalok i Rafał Ryskalok prowadzący działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej Cerrys s.c. z siedzibą w Wykrotach wnieśli pozew przeciwko Budimeksowi SA o zapłatę kary umownej za zwłokę w usuwaniu wad ujawnionych w okresie gwarancji. Sprawa dotyczy Budowy Zakładu Betonów na podstawie umowy zawartej dnia 19 maja 2003 roku o wartości 4 189 tysięcy złotych. Wartość przedmiotu sporu wynosi 90 000 tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 października 2006 roku do dnia zapłaty. W ocenie Budimeksu SA roszczenie objęte przedmiotowym sporem jest oczywiście bezzasadne i brak jest podstaw do jego uwzględnienia zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym (upływ terminu na dochodzenie przedmiotowych roszczeń, brak uwzględnienia limitu kar w wysokości 15% wartości kontraktu, nieistotny charakter usterek). Do chwili obecnej odbyło się kilkanaście rozpraw, w trakcie których słuchani byli świadkowie powoda i pozwanego. Sąd przesłuchał strony, a następnie - postanowieniem z dnia 19 grudnia 2013 roku - dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego, który ma ustalić zasadność i wysokość roszczenia. W czerwcu 2014 roku przeprowadzono wizję lokalną obiektu. W październiku 2014 roku sąd doręczył opinię biegłego z zakresu budownictwa. Sąd na wniosek Budimeksu zlecił sporządzenie opinii uzupełniającej, do której następnie strony zgłosiły zastrzeżenia. Mimo udzielenia przez biegłego ustnych wyjaśnień podczas rozprawy w listopadzie 2015 roku złożono wniosek o kolejną już opinię uzupełniającą. W lipcu 2016 roku Sąd zobowiązał biegłego do jej sporządzenia i została ona dostarczona stronom w październiku 2016 roku. W dniu 17 listopada 2016 roku wpłynęło rozszerzenie powództwa o kwotę 57 266 tysięcy złotych, tj. łącznie do kwoty 147 266 tysięcy złotych. W imieniu Budimex SA została złożona odpowiedź na rozszerzone powództwo z żądaniem jego oddalenia, z uwagi na niedopuszczalność rozszerzenia powództwa oraz jego bezzasadność i przedawnienie roszczenia. Na rozprawie w dniu 7 grudnia 2016 roku, z uwagi na niezłożenie przez biegłego brakujących kosztorysów, Sąd odroczył rozprawę do 31 marca 2017 roku.

Kolejna co do wartości sprawa dotyczy pozwu złożonego w dniu 5 marca 2008 roku przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację w Bydgoszczy Sp. z o.o. o zasądzenie solidarne od konsorcjum, w skład którego wchodziły spółki Budimex SA i Budimex Dromex SA, łącznej kwoty 25 252 tysiące złotych. Roszczenie dotyczy kosztów wykonawstwa zastępczego poniesionych przez zamawiającego w związku z odstąpieniem przez konsorcjum od umowy. Udział spółek w konsorcjum wynosił 90%, w związku z czym wartość roszczenia przypadająca na obecnie na Budimex SA wynosi 22 727 tysięcy złotych. Sąd zakończył przesłuchiwanie świadków obu stron, następnie przesłuchał obie strony, zaś w dniu 6 lutego 2014 roku dopuścił dowód z opinii biegłego (ds. budownictwa) na okoliczność m.in.: oceny jakości i wartości prac wykonanych przez stronę pozwaną, zakresu i kompletności prac pozostałych do wykonania oraz wartości prac poprawkowych. Została sporządzona opinia biegłego i w ocenie pozwanego jest dla niego korzystna. Ocenę tą potwierdzają działania powoda, który w świetle treści opinii wniósł o powołanie nowego biegłego. Sąd nie uwzględnił wniosku powoda w tym zakresie, zezwalając jedynie na przekazanie do protokołu ustnej uzupełniającej opinii biegłego, która to została złożona na rozprawie w dniu 21 kwietnia 2015 roku. Powód ponownie zawniósł o wyznaczenie nowego biegłego, wniosek ten został odrzucony przez sąd na rozprawie w grudniu 2015 roku. Jednocześnie sąd dopuścił sporządzenie opinii uzupełniającej, która została dostarczona stronom w czerwcu 2016 roku. Pozwany w odniesieniu do treści opinii uzupełniającej podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko przedstawione w stosunku do opinii głównej, którą ocenia dla siebie korzystnie. Powód wniósł natomiast o opinię kolejnego biegłego, która ma zostać sporządzona do końca marca 2017 roku.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Na dzień sporządzenia sprawozdania nie są znane wyniki końcowe pozostałych postępowań.

Łączna wartość toczących się postępowań dotyczących roszczeń Budimeksu SA i spółek zależnych według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 152 057 tysięcy złotych. Postępowania dotyczą głównie odzyskania przeterminowanych należności od kontrahentów oraz dodatkowych roszczeń z tytułu wykonanych prac budowlanych. Oprócz opisanej powyżej sprawy z powództwa Konsorcjum FBL przeciwko PPL, wartość żadnej z pozostałych spraw dotyczących roszczeń nie przekracza 10% kapitału własnego Budimeksu SA. Na dzień sporządzenia sprawozdania nie są znane ich wyniki końcowe.

46. Zdarzenia po dniu bilansowym

W dniu 1 lutego 2017 roku Walne Zgromadzenie spółki Budimex Autostrada SA (spółka zależna Budimex SA) podjęło uchwałę o likwidacji spółki.

W dniu 15 lutego 2017 roku Budimex SA rozpoczął proces nabywania akcji spółki Elektromontaż Poznań SA od akcjonariuszy mniejszościowych. W okresie od 15 lutego 2017 roku do 7 marca 2017 roku Budimex SA zawarł 140 umów nabycia akcji, na mocy których 66 929 akcji zwykłych imiennych serii: „A” (stanowiących 1,24% udział w kapitale zakładowym spółki Elektromontaż Poznań SA) przeszło na własność Budimex SA. Łączna cena nabycia w/w akcji wyniosła 590 tysięcy złotych. Proces nabywania akcji nie został jeszcze zakończony i będzie kontynuowany w kolejnych tygodniach.

Poza tym do dnia publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne inne istotne zdarzenia, które powinny być ujawnione.

47. Zobowiązania i należności warunkowe

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
<u>Należności warunkowe</u>		
Od jednostek powiązanych		
– otrzymanych gwarancji i poręczeń	-	-
– otrzymanych weksli jako zabezpieczenie	-	-
Od jednostek powiązanych ogółem	-	-
Od pozostałych jednostek		
– otrzymanych gwarancji i poręczeń	475 101	348 558
– otrzymanych weksli jako zabezpieczenie	12 373	5 478
Od pozostałych jednostek ogółem	487 474	354 036
Pozostałe należności warunkowe	16 117	1 350
Należności warunkowe ogółem	503 591	355 386
<u>Zobowiązania warunkowe</u>		
Na rzecz jednostek powiązanych		
– udzielonych gwarancji i poręczeń	5 037	5 286
– wystawionych weksli jako zabezpieczenie	-	-
Na rzecz jednostek powiązanych ogółem	5 037	5 286
Na rzecz pozostałych jednostek		
– udzielonych gwarancji i poręczeń	3 028 156	2 722 682
– wystawionych weksli jako zabezpieczenie	2 695	2 610
Na rzecz pozostałych jednostek ogółem	3 030 851	2 725 292
Pozostałe zobowiązania warunkowe	133 554	133 554
Zobowiązania warunkowe ogółem	3 169 442	2 864 132
Pozycje warunkowe razem	(2 665 851)	(2 508 746)

Należności warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń obejmują wystawione przez banki lub inne podmioty na rzecz spółek Grupy Budimex gwarancje stanowiące zabezpieczenie roszczeń Grupy w stosunku do kontrahentów z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych.

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń to przede wszystkim gwarancje wystawione przez banki na rzecz kontrahentów spółek Grupy na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do spółek Grupy z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych. Bankom przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec spółek Grupy. Gwarancje udzielane zleceniodawcom Grupy stanowią alternatywny, w odniesieniu do zatrzymywanych kaucji gwarancyjnych, sposób zabezpieczenia ewentualnych roszczeń zleceniodawców z tytułu realizacji kontraktów budowlanych. Jednocześnie ryzyko

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

dotyczące napraw gwarancyjnych oszacowane przez Zarząd Grupy jako prawdopodobne zostało odpowiednio odzwierciedlone w rezerwie na naprawy gwarancyjne, co zostało opisane w nocie 26 sprawozdania.

Wystawione weksle własne stanowią zabezpieczenie spłaty zobowiązań wobec strategicznych dostawców spółek Grupy, natomiast otrzymane weksle ujęte w należnościach warunkowych stanowią zabezpieczenie zapłaty należności przez inwestorów / odbiorców spółek Grupy.

Dodatkowo Grupa posiada zobowiązania warunkowe z tytułu ustanowionych zabezpieczeń na aktywach Grupy, które opisano w nocie 38.

Pozostałe zobowiązania warunkowe obejmują między innymi dobrowolne poddanie się egzekucji, stanowiące zabezpieczenie płatności do kwoty 133 554 tysiące złotych, wymagalne w przypadku nienależytego wykonania obowiązków przez Budimex SA, wynikających z umowy kupna udziałów spółki Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o.

48. Zatrudnienie

Wyszczególnienie	Liczba zatrudnionych osób na dzień 31 grudnia	
	2016 roku	2015 roku
Pracownicy fizyczni	2 249	2 168
Pracownicy umysłowi	3 459	3 017
Ogółem	5 708	5 185

49. Istotne zdarzenia mające wpływ na sytuację finansową Grupy

W dniu 23 stycznia 2010 roku Zarząd Budimex SA powziął wiadomość, że nie ziścił się warunek, od którego uzależniona była budowa i eksploatacja autostrady A1 Stryków - Pyrzowice w systemie koncesyjnym zgodnie z umową podpisaną w dniu 22 stycznia 2009 roku pomiędzy Autostradą Południe SA a Skarbem Państwa. W konsekwencji powyższego nie weszła w życie II faza (dotycząca robót budowlanych) podpisanej w dniu 19 stycznia 2010 roku pomiędzy spółką Budimex SA Ferrovial Agroman SA Sp. J. (poprzednio Budimex Dromex SA Ferrovial Agroman SA Sp. J.), a Autostradą Południe SA umowy na zaprojektowanie i wybudowanie odcinka autostrady A1 Stryków - Pyrzowice. I faza obejmowała prace projektowe o wartości 180 000 tysięcy złotych, których rozpoczęcie nastąpiło w 2009 roku na podstawie umowy wstępnej zawartej pomiędzy Autostradą Południe SA, Budimeksem Dromeksem SA i Ferrovial Agroman SA w dniu 30 maja 2008 roku.

W marcu 2010 roku Zarząd Budimeksu SA powziął informację o braku akceptacji przez Ministerstwo Infrastruktury dokumentacji projektowej wykonywanej przez Spółkę Jawną na rzecz Autostrady Południe SA. W związku z tym faktem, istnieje ryzyko braku odzyskania przez tę spółkę (w której Budimex SA posiada 50% udziałów) pełnej kwoty kosztów realizowanego kontraktu od spółki Autostrada Południe SA, chyba że zostanie wykazane, iż brak płatności od Skarbu Państwa na rzecz Autostrady Południe SA nie wynika z wady dostarczonego przez Spółkę Jawną projektu lub też wady te są konsekwencją wymagań Autostrady Południe SA odmiennych od Skarbu Państwa jako inwestora.

W dniu 21 grudnia 2011 roku Autostrada Południe SA wniosła do sądu pozew przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, domagając się zapłaty kwoty 176 855 tysięcy złotych z tytułu wykonanych prac projektowych, których wykonawcą była Spółka Jawna. W roku 2012 i 2013 miało miejsce częściowe postępowanie dowodowe, słuchanie świadków, a także sporządzona została opinia biegłego sądowego. Autostrada Południe SA zgłosiła wniosek o przygotowanie opinii uzupełniającej, która została wykonana i przekazana stronom w październiku 2014 roku. Opinia wskazała, że wszystkie etapy prac projektowych, za które powód domaga się zapłaty zostały wykonane, a tym samym, że uwagi poprzedniego biegłego były nieuzasadnione. Następnie w październiku 2015 roku sąd zaakceptował wniosek pozwanego o dopuszczenie przesłuchania kolejnego świadka, w efekcie czego wynikła konieczność sporządzenia dodatkowej opinii biegłego. W trakcie roku 2016 ustalano zakres opinii uzupełniającej. Zanim sąd zlecił jej sporządzenie, w listopadzie 2016 roku zarządził zwrot akt. Akta zostały zwrócone do sądu na początku grudnia 2016 roku. Obecnie strony czekają na dalsze rozstrzygnięcia sądu.

Przychody z tytułu realizowanych prac projektowych, rozpoznane w latach ubiegłych z uwzględnieniem przewidywanych ryzyk przez Spółkę Jawną, przypadające na Budimex SA wynosiły 72 505 tysięcy złotych. Spółka Jawna objęła odpisem aktualizującym wartość należności od spółki Autostrada Południe SA, z czego na Budimex SA przypadła kwota 39 850 tysięcy złotych oraz rozpoznała rezerwę stanowiącą zobowiązanie z tytułu odszkodowań dla Autostrady Południe SA, z czego na Budimex SA przypadła kwota 12 655 tysięcy złotych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W nawiązaniu do postępowania sądowego opisanego w nocy 45 dotyczącego Kontraktu na Rozbudowę Międzynarodowego Portu Lotniczego Warszawa - Okęcie – Budowa Terminala 2, według najlepszych szacunków Zarządu na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego całkowita strata Budimeksu na kontrakcie (proporcjonalna do udziału Budimeksu w konsorcjum) z uwzględnieniem pozostałych kosztów/przychodów operacyjnych oraz kosztów/przychodów finansowych (w tym wyniku na transakcjach terminowych zawartych w celu zminimalizowania ryzyka kursowego) wynosiła 89 957 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2016 roku (na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 91 865 tysięcy złotych). Strata Budimeksu SA na wykonaniu całości kontraktu liczona bez uwzględnienia wyniku na pozostałej działalności operacyjnej i finansowej wynosiła 132 182 tysiące złotych na dzień 31 grudnia 2016 roku (134 090 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2015 roku). Ze względu na toczące się postępowania sądowe oraz fakt, iż Konsorcjum nie zakończyło rozliczeń finansowych z Przedsiębiorstwem Państwowe Porty Lotnicze oraz swoimi podwykonawcami ostateczny wynik z realizacji kontraktu może ulec zmianie.

Dariusz Blocher	prezes Zarządu podpis	Henryk Urbański	członek Zarządu podpis
Fernando Luis Pascual Larragoiti	wiceprezes Zarządu podpis	Marcin Węglowski	członek Zarządu podpis
Jacek Daniewski	członek Zarządu podpis	Artur Popko	członek Zarządu podpis
Cezary Mączka	członek Zarządu podpis	Grzegorz Fąfara	główny księgowy podpis
Radosław Górski	członek Zarządu podpis	Warszawa, 16 marca 2017 roku		